

Projekt

z dnia 26 lipca 2023 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR //2023
RADY MIEJSKIEJ W JAWORZE**

z dnia ..... 2023 r.

**w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
miasta Jawora**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.), art. 12 ust. 1 w związku z art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977) oraz uchwałą nr XXXII/280/22 z dnia 26 stycznia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora, Rada Miejska w Jaworze uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Uchwala się zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora, zwanego dalej „Studium”.

§ 2. Załącznikami do niniejszej uchwały są:

- 1) załącznik nr 1: tekst jednolity „Studium”;
- 2) załącznik nr 2: rysunek Studium określający uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora w skali 1:10 000;
- 3) załącznik nr 3: ujednolicony rysunek Studium określający kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora w skali 1:10 000;
- 4) Dane przestrzenne są zawarte w zał. nr 4 - GML

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Jawora.

§ 4. Traci moc uchwała nr XIII/70/2015 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora”.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA JAWORA

Załącznik nr 1 do uchwały Nr //2023 RADY MIEJSKIEJ W JAWORZE z dnia
..... 2023 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora

JAWOR 2023

Zespół projektowy:

REGIOPLAN

Regioplan Sp. z o.o.

Al. Kasztanowa 18-20/34

53-125 Wrocław

Tel/fax.: (071) 33 80 253

www.regioplan.pl

e-mail: wroc@regioplan.pl

Zespół projektowy:

Główny Projektant:

mgr inż. Witold Warczewski

Członek ZOIU nr Z-155

Projektanci:

mgr inż. Anna Didyk

mgr Anna Dubniewicz

mgr Aleksandra Kraszewska

mgr inż. Przemysław Nowacki

mgr inż. Karolina Radosz

Zespół projektowy:

Mgr inż. arch. Jerzy Ulanicki

Mgr inż. Zbigniew Dudzik

Mgr Marek Woźniak

SPIS TREŚCI

WSTĘP	7
1. ZAKRES I CEL OPRACOWANIA	8
2. PODSTAWA PRAWNA	9
CZEŚĆ I UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	10
1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENÓW.....	11
1.1. <i>Położenie geograficzne</i>	11
1.2. <i>Położenie administracyjne</i>	11
1.3. <i>Struktura funkcjonalno – przestrzenna</i>	11
1.4. <i>Struktura użytkowania gruntów</i>	12
1.5. <i>Stan prawny gruntów</i>	14
2. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY	14
3. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.....	15
3.1. <i>Rolnicza przestrzeń produkcyjna</i>	16
3.2. <i>Leśna przestrzeń produkcyjna</i>	18
3.3. <i>Zieleń miejska</i>	18
3.4. <i>Wielkość i jakość zasobów wodnych</i>	19
3.5. <i>Melioracje</i>	19
3.6. <i>Rzeźba terenu</i>	20
3.7. <i>Budowa geologiczna</i>	20
3.8. <i>Warunki podłoża budowlanego</i>	20
3.9. <i>Warunki klimatyczne</i>	20
3.10. <i>Walory przyrodnicze</i>	20
3.11. <i>Uwarunkowania wynikające z wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego</i>	21
3.12. <i>Ochrona złóż</i>	26
3.13. <i>Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych</i>	26
3.14. <i>Ochrona krajobrazu, w tym także krajobrazu kulturowego</i>	26
4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	27
4.1. <i>Historia i osadnictwo</i>	27
4.2. <i>Zabytki architektury i budownictwa</i>	29
4.3. <i>Obszary zabytkowe i zabytki archeologiczne</i>	56
5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW W TYM OCHRONA ICH ZDROWIA.....	58
5.1. <i>Demografia</i>	58
5.2. <i>Warunki zamieszkiwania</i>	59
5.3. <i>Oświata i wychowanie</i>	60
5.4. <i>Kultura</i>	62
5.5. <i>Turystyka, sport i rekreacja</i>	63
5.6. <i>Ochrona zdrowia i pomoc społeczna</i>	69
5.7. <i>Administracja samorządowa</i>	71
5.8. <i>Cmentarze</i>	71
5.9. <i>Obrona cywilna i zarządzanie kryzysowe</i>	72
5.10. <i>Zatrudnienie i bezrobocie</i>	73
5.11. <i>Przedsiębiorczość</i>	74
6. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.....	75
6.1. <i>Zagrożenia powodziowe</i>	75
6.2. <i>Ochrona przeciwpożarowa</i>	75
6.3. <i>Uciążliwości komunikacyjne</i>	75
6.4. <i>Uciążliwości infrastrukturalne</i>	76
6.5. <i>Bezpieczeństwo</i>	76
7. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	76
7.1. <i>Ochrona przyrodniczo – rolnicza</i>	76
7.2. <i>Złoża surowców mineralnych</i>	77
7.3. <i>Ochrona kulturowa</i>	77
7.4. <i>Ujęcia wody</i>	77
7.5. <i>Cmentarze – strefy ochrony sanitarnej</i>	77
7.6. <i>Obiekty wojskowe i obrony cywilnej</i>	78
7.7. <i>Tereny powodziowe</i>	78
7.8. <i>Pozostałe obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych</i>	78

8.	WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	78
9.	STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI	78
9.1.	<i>Komunikacja drogowa</i>	78
9.2.	<i>Powiązania zewnętrzne</i>	79
9.3.	<i>Komunikacja kolejowa</i>	80
9.4.	<i>Transport publiczny</i>	80
9.5.	<i>Komunikacja lotnicza i wodna</i>	80
9.6.	<i>Wnioski wynikające z analizy stanu istniejącego komunikacji</i>	80
10.	STAN SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	81
10.1.	<i>Gospodarka wodno – ściekowa</i>	81
10.2.	<i>Elektroenergetyka</i>	81
10.3.	<i>Odnawialne Źródła energii</i>	82
10.4.	<i>Zaopatrzenie w gaz</i>	82
10.5.	<i>Zaopatrzenie w energię ciepłą</i>	82
10.6.	<i>Gospodarka odpadami</i>	82
11.	ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH.....	83
11.1.	<i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego</i>	83
12.	POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	84
	CZĘŚĆ II KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	86
1.	KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ I PRZEZNACZENIU TERENÓW	87
1.1.	<i>Zmiany w strukturze funkcjonalno – przestrzennej</i>	87
1.2.	<i>Ustalenia ogólne dla całego terenu objętego studium</i>	88
2.	PRZEZNACZENIA TERENÓW ORAZ WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA	89
2.1.	<i>MN - Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej</i>	89
2.2.	<i>MU - Tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej</i>	90
2.3.	<i>MWU - Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej</i>	90
2.4.	<i>U - Tereny zabudowy usługowej</i>	91
2.5.	<i>UKS - Tereny zabudowy sakralnej</i>	91
2.6.	<i>U/UC - Tereny zabudowy usługowej i usług komercyjnych</i>	92
2.7.	<i>U/MWP - Tereny zabudowy usługowej i mieszkaniowej wielorodzinnej oraz obiektów produkcyjnych, składów i magazynów</i>	92
2.8.	<i>U/P/EO - Tereny zabudowy usługowej, produkcyjnej, składów i magazynów oraz urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych</i>	93
2.9.	<i>U/C - Tereny zabudowy usługowej oraz urządzeń i obiektów zaopatrzenia w ciepło</i>	93
2.10.	<i>US - Tereny usług sportu i rekreacji</i>	94
2.11.	<i>AG - Tereny aktywności gospodarczej</i>	94
2.12.	<i>P - Tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów</i>	95
2.13.	<i>P/U - Tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i zabudowy usługowej</i>	96
2.14.	<i>P/UC - Tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych,</i>	96
2.15.	<i>PG - Tereny eksploatacji kruszyw naturalnych</i>	97
2.16.	<i>RU – Tereny urządzeń produkcji i obsługi rolnictwa w gospodarstwach hodowlanych i ogrodniczych</i>	98
2.17.	<i>R - Tereny rolnicze</i>	98
2.18.	<i>ZP - Tereny zieleni urządzonej</i>	98
2.19.	<i>ZP/W - Tereny zieleni urządzonej, ujęcia wody</i>	98
2.20.	<i>ZP/US - Tereny zieleni urządzonej, usług sportu i rekreacji</i>	99
2.21.	<i>ZC - Tereny cmentarzy</i>	99
2.22.	<i>ZD - Tereny ogrodów działkowych</i>	99
2.23.	<i>ZI - Tereny zieleni izolacyjnej i nieurządzonej</i>	100
2.24.	<i>ZI/KS/P - Tereny zieleni izolacyjnej, zieleni nieurządzonej, tereny obsługi komunikacji – parkingi, obiektów produkcyjnych, składów i magazynów</i>	100
2.25.	<i>WS - Tereny wód powierzchniowych śródlądowych</i>	100
2.26.	<i>NO - Tereny urządzeń i obiektów gospodarki odpadami</i>	101
2.27.	<i>W - Tereny urządzeń i obiektów zaopatrzenia w wodę</i>	101
2.28.	<i>E - Tereny urządzeń i obiektów zaopatrzenia w energię elektryczną</i>	101
2.29.	<i>G - Tereny urządzeń i obiektów zaopatrzenia w gaz</i>	102
2.30.	<i>KSU - Tereny obsługi komunikacji – stacje paliw</i>	102
2.31.	<i>KSU/MOP - Tereny obsługi komunikacji – stacje paliw/Miejsca Obsługi Podróżnych [MOP]</i>	103
2.32.	<i>KS - Tereny obsługi komunikacji – parkingi i garaże</i>	103
2.33.	<i>KR/US - Tereny ścieżek rowerowych oraz urządzeń sportu i rekreacji</i>	104
2.34.	<i>KK - Tereny kolejowe</i>	104

3.	OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	104
3.1.	<i>Ogólne ustalenia ochrony środowiska</i>	104
3.2.	<i>Obszary i obiekty objęte ochroną</i>	105
3.3.	<i>Obszary proponowane do objęcia ochroną</i>	106
3.4.	<i>Ochrona ujęć wody</i>	106
3.5.	<i>Ochrona powietrza</i>	106
3.6.	<i>Ochrona wód powierzchniowych</i>	106
3.7.	<i>Ochrona gleb</i>	108
3.8.	<i>Ochrona przed hałasem</i>	108
3.9.	<i>Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym</i>	109
3.10.	<i>Ochrona przeciwpowodziowa</i>	109
4.	OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	109
4.1.	<i>Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków oraz obiekty, zespoły budowlane i obszary o walorach kulturowych, nie wpisane do rejestru zabytków, ale przewidziane do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków</i>	109
4.2.	<i>Strefy konserwatorskie</i>	110
5.	KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	113
5.1.	<i>Infrastruktura komunikacyjna</i>	113
5.2.	<i>Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków</i>	116
5.3.	<i>Zaopatrzenie w energię elektryczną</i>	116
5.4.	<i>Zaopatrzenie w gaz</i>	117
5.5.	<i>Zaopatrzenie w ciepło</i>	117
5.6.	<i>Odnawialne źródła energii</i>	118
5.7.	<i>Telekomunikacja</i>	118
5.8.	<i>Gospodarka odpadami</i>	118
5.9.	<i>Ochrona przeciwpożarowa</i>	118
5.10.	<i>Rozwój systemów infrastruktury technicznej – ustalenia ogólne</i>	118
6.	OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM.....	119
7.	OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM.....	120
8.	OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	120
8.1.	<i>Na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości</i>	120
8.2.	<i>Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych, o których mowa w art. 10 ust 2 pkt 8 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym</i>	120
8.3.	<i>Obszary przestrzeni publicznej</i>	120
9.	OBSZARY DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	120
10.	KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....	121
10.1.	<i>Rolnicza przestrzeń produkcyjna</i>	121
10.2.	<i>Leśna przestrzeń produkcyjna</i>	121
11.	OBSZARY WYSTĘPOWANIA NATURALNYCH ZAGROZEŃ GEOLOGICZNYCH, NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH	121
12.	OBIEKTY I OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	122
13.	OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREFY OCHRONNE	122
14.	OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI	122
15.	GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREFY OCHRONNE.....	122
16.	OBSZARY PROBLEMOWE.....	123
	CZĘŚĆ III UZASADNIENIE I SYNTEZA	124
1.	OBJAŚNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ.....	125
2.	SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM.....	126
2.1.	<i>Podstawa prawna sporządzenia studium</i>	126
2.2.	<i>Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego</i>	127
2.3.	<i>Kierunki zagospodarowania przestrzennego</i>	129
3.	BIBLIOGRAFIA.....	133

WSTĘP

---

1. ZAKRES I CEL OPRACOWANIA

Niniejsze opracowanie stanowi zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora, sporządzonego przez firmę Wrocławskie Biuro Urbanistyki (główny projektant Jerzy Ulanicki), przyjętego uchwałą nr LXIII/324/06 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 06.03.2006 r. Dokument ten natomiast zmienił studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora przyjęte uchwałą nr XXV/196/2000 Rady Miejskiej w Jaworze w dniu 27.10.2000 r.

Do niniejszej zmiany studium przystąpiono na podstawie uchwały Nr XXXVII/191/13 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 27.03.2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora.

Uchwała o uchwaleniu studium została pojęta przez Radę Miejską w Jaworze w dniu 26 sierpnia 2015 r. uchwałą nr XIII/70/2015 r.

Zmianą studium objęto teren gminy w granicach administracyjnych, dlatego też w momencie jego uchwalenia traci moc Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Jawora, przyjęte uchwałą Nr LXIII/324/06 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 06.03.2006 r.

Zgodnie z zapisami zawartymi w opracowaniu: „*Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Jawor, w celu aktualności studium*” [Regioplan Sp. z o. o. Wrocław 2012 r.], po syntezy wniosków od mieszkańców, które sukcesywnie wpływały do Urzędu Miejskiego, ujawniły się potrzeby aktualizacji ustaleń i zapisów zawartych w obowiązującym studium. Są to m.in. potrzeby lokalizacji terenów dla wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych z wyjątkiem elektrowni wiatrowych i wodnych oraz potrzeby innych zmian w zakresie zagospodarowania na poszczególnych terenach w mieście.

Zgodnie z „Analizą” zmiana studium podyktowana jest:

1. *koniecznością wprowadzenia do realizacji nowych technologii wymaganych przez UE w zakresie pozyskiwania energii odnawialnych, ochrony środowiska oraz bezpieczeństwa, tj. pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych, co wiąże się z wyznaczeniem terenów dla wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych z wyjątkiem elektrowni wiatrowych i wodnych,*
2. *uwzględnieniem nowych wniosków mieszkańców, w zakresie lokalizacji obiektów handlowych wielkopowierzchniowych,*
3. *koniecznością zwiększenia terenów o funkcji przemysłowej, w związku z rozbudową lokalnych firm.*

Niniejsza zmiana, zwana jest dalej studium.

---

2. PODSTAWA PRAWNA

Uchwała Nr XXXVII/191/13 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 27.03.2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora.

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 199).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. 2004 nr 118 poz. 1233).

W latach 2022 i 2023 podjęto opracowanie zmiany studium na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Jaworze nr XXXII/280/22 z dnia 26 stycznia 2022 r. o przystąpieniu do opracowania zmiany studium miasta Jawora w zakresie załącznika graficznego do niniejszej uchwały. Wprowadzone zmiany dotyczą jedynie zakresu określonego uchwałą intencyjną i dotyczą rozmieszczenia urządzeń służących do wytwarzania energii elektrycznej o mocy przekraczającej 500 kW.

CZĘŚCI

**UWARUNKOWANIA
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

---

1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENÓW

1.1. Położenie geograficzne

Gmina miejska Jawor zlokalizowana jest w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego, na Równinie Jaworskiej, będącej częścią Równiny Chojnowskiej. Położenie geograficzne miasta wyznaczają następujące współrzędne geograficzne: 16°11'E i 51°03'N.

Miasto leży nad Nysą Szaloną (prawobrzeżnym dopływem rzeki Kaczawy) oraz nad rzekami: Jawornikiem i Paszówką, stanowiącymi dopływy Nysy Szalonej. Od strony południowej ogranicza je Pogórze Kaczawskie, a od strony południowo-wschodniej Wzgórze Strzegomskie. Rozciągłość z południa na północ wynosi 7 km, a ze wschodu na zachód – 6 km. Powierzchnia miasta obejmuje 18,8 km². Miasto zamieszkuje obecnie około 24 500 mieszkańców.

Miasto położone jest niedaleko autostrady A4, biegnącej od granicy z Niemcami do przejścia granicznego z Ukrainą. Istotnym atutem lokalizacji Jawora jest także stosunkowo bliskie sąsiedztwo z Czechami i Niemcami, a mianowicie pomiędzy Jaworem i Pragą dystans wynosi 210 km, pomiędzy Jaworem i Berlinem - 290 km. Odległość między Jaworem i Warszawą stanowi natomiast 420 km.

Miasto Jawor usytuowane jest na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych. Najważniejsze to wspomniana autostrada A4 oraz droga krajowa nr 3. Następnie wymienić można trzy drogi wojewódzkie: DW 363, DW 365, DW 374, a także linie kolejowe. Na przebiegu drogi krajowej nr 3 planowana jest lokalizacja drogi ekspresowej S3 (Świnoujście – Lubawka), stanowiącej obwodnicę miasta w układzie dróg krajowych.

1.2. Położenie administracyjne

Miasto Jawor położone jest w woj. dolnośląskim i graniczy bezpośrednio z następującymi gminami: Mściwojów, Paszowice, Męcinka. Jawor jest stolicą powiatu jaworskiego i stanowi 3,23% jego powierzchni. Długość granic administracyjnych Jawora wynosi 23 km.

1.3. Struktura funkcjonalno – przestrzenna

Jawor charakteryzuje się dominującym udziałem gospodarki rolnej, jednocześnie jako stolica powiatu stanowi centrum administracyjno – usługowe, będące ważnym ośrodkiem spełniającym funkcje lokalne: społeczne i gospodarcze.

Strukturę funkcjonalno - przestrzenną miasta tworzą elementy zróżnicowane pod kątem stanu i jakości zagospodarowania oraz stopnia wykorzystania przestrzeni i standardów.

Wśród podstawowych elementów struktury wymienić należy następujące tereny:

- 1) mieszkaniowo - usługowe w centralnej części starego miasta, charakteryzujące się historyczną architekturą i zabytkowym układem zabudowy,
- 2) mieszkaniowe i usługowe poza centrum starego miasta, charakteryzujące się przemieszczeniem obydwu funkcji, zróżnicowanym typem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz lokalnie podwyższoną intensywnością zabudowy,
- 3) mieszkaniowe z pojedynczą zabudową zagrodową, rozproszone w różnych częściach miasta,
- 4) mieszkaniowe jednorodzinne, występujące w zwartych zespołach, zrealizowane w różnych częściach miasta,
- 5) usług komercyjnych w różnych częściach miasta,

- 6) usług oświaty, zdrowia i innych typów usług publicznych w różnych częściach miasta,
- 7) przemysłowe oraz innych form działalności gospodarczych (warsztaty, stacje paliw, itp.),
- 8) wielkopowierzchniowych obiektów handlowych,
- 9) ogrodów działkowych,
- 10) zieleni urządzonej, parków, zieleni przydomowej, cmentarzy oraz ciągów zieleni przydrożnej,
- 11) usług sportu i rekreacji,
- 12) gospodarstw rolniczych,
- 13) upraw polowych,
- 14) dróg komunikacji kołowej i szlaków kolejowych oraz obiektów infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, ciepłownictwo, energetyka i gazownictwo).

Dotychczasowo wykształcona (w obecnym stanie rozwoju przestrzennego) struktura funkcjonalno - przestrzenna miasta w pełni wykorzystuje istniejące uwarunkowania terenowe, nie naruszając tych części, które występują w formie barier rozwojowych. Bariery te to m.in.: dolina Nysy Szalonej wraz z terenami zalewowymi, a także ciągi komunikacyjne i infrastrukturalne. Elementy te tworzą ramy dla rozwoju układu urbanistycznego miasta.

W istniejącej strukturze przestrzennej Jawora mimo, iż nie występują rażące konflikty funkcjonalno - przestrzenne, stwierdzić należy występowanie obszarów o niskiej jakości zagospodarowania przestrzennego, a także fragmentów przestrzeni o lokalnie uciążliwym charakterze dla życia mieszkańców. Wśród terenów tych wymienić można m.in.:

- 1) tereny byłej cukrowni, wymagające uporządkowania i odpowiedniego zagospodarowania,
- 2) obiekty przemysłowe obecnie niezagospodarowane,
- 3) tereny zabudowy mieszkaniowej, zlokalizowane wzdłuż głównych ulic tranzytowych (z uwagi na brak obwodnicy na drodze krajowej nr 3),
- 4) obiekty zabudowy zagrodowej, kolidujące z sąsiadującą zabudową mieszkaniową w typie miejskim.

1.3.1. Gospodarka wodno – ściekowa na terenie miasta jest uporządkowana. Miasto jest w pełni zwodociągowane i skanalizowane. Jawor posiada oczyszczalnię ścieków oraz stację uzdatniania wody.

1.4. Struktura użytkowania gruntów

Powierzchnia miasta Jawora wynosi 18,8 km² [GUS 2012 r.], co stanowi 3,23% powierzchni powiatu jaworskiego. Największą powierzchnię w mieście zajmują użytki rolne, w tym przede wszystkim grunty orne. Drugą grupę użytków gruntowych stanowią pozostałe grunty i nieużytki, zaś najmniej jest lasów i gruntów leśnych. Struktura ta jest odzwierciedleniem proporcji między użytkami gruntowymi w powiecie Jaworskim oraz województwie Dolnośląskim, co przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów w 2013 r. na tle powiatu i województwa w ha [źródło: GUS, 2013 r.]

Jednostka administracyjna	Użytki rolne [ha]					Lasy i grunty leśne [ha]	Pozostałe grunty i nieużytki [ha]
	Razem	w tym grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
Miasto Jawor	1880	1192	44			3	641
Powiat jaworski	40387	34057	114	2552	949	489	986
Województwo dolnośląskie	818554	685962	5949	91979	34665	13335	34950

W mieście użytkowanie gruntów przedstawia się następująco: tereny rolne zajmują 66,86% powierzchni miasta, z czego najwięcej stanowią grunty orne (64,71 % w ogólnej powierzchni miasta), tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują 28,15 % powierzchni miasta, w tym: tereny mieszkaniowe 7,22 %, tereny

komunikacyjne 7,08%, inne tereny zabudowane 5,25%, tereny przemysłowe 4,67%, tereny rekreacyjne, wypoczynkowe 2,31%, - zurbanizowane tereny niezabudowane 1,61%, użytki kopalniane 0,08 %. Wody zajmują w mieście 2,90%, a tereny różne i nieużytki 1,93 %. Najmniejszy udział w ogólnej powierzchni gruntów stanowią lasy i zadrzewienia tj. 2,94 ha, co stanowi 0,16% ogólnej powierzchni miasta Jawora.

Stosunkowo wysoki udział terenów rolnych, przy obecnych trendach rozwojowych miasta, stanowi potencjalną rezerwę dla nowych terenów aktywności gospodarczych i terenów osiedleńczych, a także jest doskonałą bazą do dalszego rozwoju rolnictwa.

Strukturę użytkowania gruntów wg stanu na 17.07.2013 r. dla obszaru miasta Jawora przedstawia tabela nr 2.

Tabela 2 Struktura użytkowania gruntów wg stanu na 17.07.2013 r. [Źródło: Starostwo Powiatowe w Jaworze 17.07.2013 r.]

Rodzaj użytku	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]
Użytki rolne, w tym:	1256,31	66,86
- orne	1215,93	64,71
- łąki	22,49	1,20
- pastwiska	17,89	0,95
Lasy i zadrzewienia	2,94	0,16
Grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym:	528,86	28,15
- tereny mieszkaniowe	135,70	7,22
- tereny przemysłowe	87,76	4,67
- inne tereny zabudowane	98,65	5,25
zurbanizowane tereny niezabudowane	30,27	1,61
- tereny rekreacyjne, wypoczynkowe	43,43	2,31
- tereny komunikacyjne	133,05	7,08
- drogi	106,63	5,67
- tereny kolejowe	24,88	1,32
- użytki kopalniane	1,54	0,08
Wody	54,56	2,90
Tereny różne i nieużytki	36,31	1,93
Powierzchnia ogółem	1878,97	100,00

1.5. Stan prawny gruntów

W mieście Jawor 30,7% powierzchni gruntów znajduje się we władaniu osób fizycznych. Grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa zajmują 24,58% powierzchni miasta. Grunty Skarbu Państwa (z wyłączeniem gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa) stanowią 16,12% powierzchni miasta. We władaniu Gminy znajduje się 15,16% z powierzchni wszystkich gruntów, Powiatu - 1,4%, a Województwa - 0,47%. Pozostaje około 11,49% powierzchni gruntów należących do: spółdzielni, kościołów i związków wyznaniowych oraz innych przedmiotów lub jednostek, poza wyżej wymienionymi.

Przytoczone dane zostały obliczone na podstawie poniższych informacji:

Tabela 2. Stan prawny gruntów w 2013 r. [źródło: GUGiK, Warszawa, 2013 r.]

Lp.	Własność	Powierzchnia ogólna gruntów [ha]
1.	Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	462

2.	Grunty SP z wyłączeniem gruntów Zasobu Własności Rolnej	102
3.	Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste	199
4.	Grunty spółek SP, przeds. państwowych i innych państwowych osób prawnych	2
5.	Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazane w użytkowanie wieczyste	244
6.	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	41
7.	Grunty osób fizycznych	577
8.	Grunty Spółdzielni	175
9.	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	4
10.	Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazane w użytkowanie wieczyste	27
11.	Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazane w użytkowanie wieczyste	9
12.	Grunty będące przedmiotem własności i władania innych podmiotów lud jednostek	37
Powierzchnia ogólna ewidencyjna miasta Jawora		1879

2. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

Ład przestrzenny może być rozpatrywany w skali ogólnej jak i szczegółowej. Historyczna zabudowa zlokalizowana jest w centrum miasta. Wokół historycznego ośrodka wykształcił się układ przestrzenny o charakterze zbliżonym do promienistego, oparty na usytuowaniu zabudowy wzdłuż ważniejszych dróg z pominięciem naturalnych barier w postaci m.in. doliny rzeki Nysy Szalonej, co stanowiło podstawową kanwę dla rozwoju przestrzennego. Na dzisiejszy kształt Jawora składają się dobrze zachowane elementy historycznego zagospodarowania oraz zabudowa współczesna.

Generalnie należy stwierdzić, że wiele obiektów budownictwa mieszkaniowego i gospodarczego to tkanka historyczna. Nowa tkanka stanowi również duży procent zabudowy i pojawia się na obszarach bardziej aktywnych gospodarczo oraz wzdłuż głównych dróg.

3. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Jakość powietrza w mieście Jawor jest stosunkowo dobra, co jest wynikiem polityki proekologicznej. Wdrożenie takich działań stało się warunkiem niezbędnym wobec utrzymującego się w ubiegłym dziesięcioleciu wysokiego stężenia zanieczyszczeń z uwagi na przemysłowy charakter miasta. Duże znaczenie miała również konsekwentna likwidacja szeregu kotłowni węglowych i zastąpienie ich kotłowniami wykorzystującymi inne paliwa jako źródła energii np. gaz. W dalszym ciągu w mieście odnotowuje się stosunkowo wysokie stężenia zanieczyszczeń w zakresie tlenków azotu, co wynika w znacznym stopniu z emisji pochodzących z pojazdów samochodowych poruszających się przebiegającymi przez miasto drogami o dość intensywnym dobowym natężeniu ruchu.

Miasto Jawor posiada gleby o wysokich klasach bonitacji. Jak wynika z badań, w związku z presją od strony terenów komunikacji kołowej w glebie kumulują się metale ciężkie z zawartością naturalną związków m.in.: kadmu, miedzi, niklu, ołowiu i cynku. Ponadto w rejonie składowiska odpadów wykryto w glebach obecność metali ciężkich.

Gospodarka wodno – ściekowa na terenie miasta jest uporządkowana. Jawor posiada oczyszczalnię ścieków oraz automatyczną nowoczesną stację uzdatniania wody. Miasto skanalizowane jest w 100%.

Użytkowe piętra wodonośne pod względem jakości wód wykazują znaczne zróżnicowanie. Wody piętra czwartorzędowego charakteryzują się średnią jakością, wymagającą szerokiego uzdatniania. Natomiast wody piętra trzeciorzędowego charakteryzują się średnią jakością, wymagającą szerokiego uzdatniania.

Wody piętra trzeciorzędowego charakteryzują się dobrą jakością, wymagającą odpowiedniego uzdatniania ze względu na przekroczone stężenia żelaza oraz w mniejszym stopniu manganu.

Spośród rzek przepływających przez Jawor monitoringiem objęta jest Nysa Szalona. Jej wody zaliczone zostały docelowo do II klasy czystości. Wody w badanych przekrojach nie odpowiadały normom. O takiej klasyfikacji zdecydowały wysokie stężenia azotu azotynowego, wysokie wskaźniki hydro-biologiczne oraz zły stan sanitarny.

Miasto posiada uporządkowaną gospodarkę odpadami. W Jaworze na terenie składowiska odpadów komunalnych działa punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych i punkt przeładunkowy. Składowisko pełni funkcję rezerwową. Odpady komunalne docelowo trafiają na składowiska poza granicami miasta.

3.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

3.1.1. Gleby

Wytworzenie się określonych profilów glebowych oraz ich przydatność rolnicza pozostaje w ścisłym związku z budową geologiczną i morfologią omawianego obszaru. Jeśli chodzi o skład mineralny i właściwości gleb to są one uzależnione przede wszystkim od rodzaju skały macierzystej, panującego klimatu i występującej szaty roślinnej w rozpatrywanym obszarze.

Na kształtowanie się rolniczej przydatności gleb poza rzeźbą terenu i klimatem mają również duży wpływ czynniki glebowe takie jak: skład mechaniczny, miąższość poziomu próchnicznego oraz głębokość występowania szkieletu.

Na terenie gminy przeważają gleby klasy II i III. Grunty klasy IIIa i IIIb to gleby bielcowe, brunatne kompleksu pszennego (łatwe w uprawie). Do gruntów klasy IIIb i IVa zalicza się gleby bielcowe i brunatne kompleksu pszenno – wadliwego (gleby żyzne, ale przesuszone, narażone na zmywanie powierzchniowe). Grunty klasy IVb i V to gleby bielcowe i brunatne kompleksu żytniego, wraz z glebami klasy VI są glebami mało urodzajnymi, suchymi.

Klasyfikacja bonitacyjna ma na celu ustalenie wartości produkcyjnej gleb i została opracowana na podstawie badań terenowych odkrywek. Szczególną uwagę poświęcono cechom morfologicznym profilu glebowego, właściwościom fizycznym gleb i niektórym cechom chemicznym. Uwzględniono również konfigurację terenu, stosunki wilgotnościowe, położenie, itp.

W ostatnich latach nie prowadzono badań jakości gleb na terenie miasta, wobec czego trudno określić faktyczny stan zanieczyszczenia i określić kierunek ewentualnych działań mających na celu poprawę stanu istniejącego. Ocenia się, że badania monitoringu gleb powinny zostać przeprowadzone, a następnie powinny zostać określone działania zmierzające ku poprawie stanu jakości gleb, w oparciu o działania zapobiegawcze oraz związane z rekultywacją gleb zdegradowanych.

Tabela 3. Miasto Jawor – grunty orne według klas bonitacyjnych w 2012 r. [Źródło: Ewidencja gruntów i budynków, 2012]

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha	Struktura w (%)
I	-	-
II	352	26,9
III a	790	60,6
III b		

IV a	142	10,9
IV b		
V	20	1,5
VI	-	-

3.1.2. Użytkowanie gruntów w rolnictwie i charakterystyka gospodarstw rolnych

Na terenie gminy Jawor znajduje się 70 gospodarstw rolnych o następujących powierzchniach:

1. 1-2 ha – 16 gosp.
2. 2-5 ha – 34 gosp.
3. 5-10 ha – 21 gosp.
4. 10-15 ha – 3 gosp.
5. 15-20 ha – 5 gosp.
6. 20-50 ha – 1 gosp.
7. powyżej 50 ha – brak.

Przeważają małe gospodarstwa rolne o areale około 1 - 5ha, zajmujące się głównie uprawą ziemi oraz hodowlą. Współpracują one na terenie miasta i powiatu z licznymi podmiotami gospodarczymi.

Jak wynika z powyższych danych struktura obszarowa gospodarstw rolnych jest rozdrobniona. Większość małych gospodarstw poszukuje i będzie poszukiwać dodatkowych, pozarolniczych źródeł dochodu. Aby sprostać realiom współczesnej gospodarki rynkowej należy przyspieszyć tempo restrukturyzacji sektora rolniczego, celem poprawy struktury agrarnej gospodarstw. Głównym problemem dla miejscowych rolników jest zmienna rentowność produkcji rolniczej oraz brak szerszej możliwości podjęcia zajęć pozarolniczych. Od 2004 r. stan ten ulega częściowej poprawie dzięki dopłatom bezpośrednim do produkcji rolnej. Część ludności rezygnuje mimo to z prowadzenia działalności rolniczej i poszukuje źródeł utrzymania w branżach poza rolniczych.

3.1.3. Uprawy rolnicze

Dane dotyczące rodzaju upraw polowych znajdujących się na obszarze miasta Jawora przedstawia poniższa tabela, po analizie których wyniki wskazują iż najwyższy jest udział upraw pszenicy i rzepaku.

Tabela 4. Miasto Jawor – uprawy polowe [źródło: Urząd Miejski w Jaworze, 2013 r.]

L.p.	Wyszczególnienie	Plan – zasiewy ha	Powierzchnia uprawy skoszonej – zebranej [ha]	Plony [dt/ha]	Zbiory ton	Zbiór w stosunku do pow. zasianej [%]
1.	Zboża ogółem:	674,00	674,00	x	4282,40	100,00%
	pszenica ozima	600,00	600,00	64,00	3840,00	100,00%
	pszenica jara	12,00	12,00	51,00	61,20	100,00%
	żyto ozime				0,00	0,00%
	żyto jare				0,00	0,00%
	jęczmień ozimy	60,00	60,00	62,00	372,00	100,00%
	jęczmień jary				0,00	0,00%
	pszenżyto ozime				0,00	0,00%
	pszenżyto jare				0,00	0,00%
	owies				0,00	0,00%

	mieszanka zbożowa	2,00	2,00	46,00	9,20	100,00%
2.	Rzepak:	200,00	200,00	x	760,00	100,00%
	jary				0,00	0,00%
	ozimy	200,00	200,00	38,00	760,00	100,00%
3.	Buraki cukrowe	125,00	125,00	660,00	8250,00	100,00%
4.	Ziemniaki	40,00	40,00	260,00	1040,00	100,00%
5.	Kukurydza	6,00	6,00	x	x	100,00%
	kukurydza na zielonkę	4,00	4,00	480,00	192,00	100,00%
	kukurydza na ziarno	2,00	2,00	75,00	15,00	100,00%
6.	Gryka				0,00	0,00%

3.2. Leśna przestrzeń produkcyjna

Na terenie miasta Jawora leśna przestrzeń produkcyjna jest bardzo organiczna, bowiem lasy i grunty leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione niemalże nie występują, nie tworzą one zwartych kompleksów leśnych i obejmują powierzchnię nie większą niż 3ha, co stanowi 0,16% ogólnej powierzchni miasta Jawora. Występują one głównie się w formie remiz, otoczonych połaciami gruntów ornych. Z uwagi na niski udział tych terenów zaleca się w kierunkach zagospodarowania miasta chronić pozostałości terenów leśnych i zadrzewionych, a także dążyć do zwiększenia udziału terenów lasów i terenów zadrzewionych poprzez dolesianie i zadrzewianie np. przy drogach polnych, drogach publicznych oraz wewnętrznych, w postaci zadrzewień śródpolnych.

3.3. Zieleń miejska

Zieleń miejska reprezentowana jest głównie przez: ogrody działkowe, zieleń urządzoną w formie parków i skwerów, cmentarze oraz zieleń towarzyszącą różnym terenom, głównie zabudowie mieszkaniowej lub obiektom użyteczności publicznej.

Park Miejski powstawał w dwóch etapach. Część parku położna nad Nysą Szaloną powstała w 1844 r. w miejscu dawnej strzelnicy bractwa kurkowego i do 1945 r. nazywana była Kępą Strzelecką. Natomiast fragment parku znajdujący się za rzeką został założony w 1911 r. z inicjatywy kupca Brunona Fuchsa. Powstał wówczas kort tenisowy, plac zabaw dla dzieci oraz pergola na wzgórzu. Obecnie w parku znajdują się dwie kawiarnie, Europejskie Centrum Młodzieży Euroregionu Nysa, Basen Letni i boisko sportowe. W pobliżu znajdują się również następujące obiekty: motel z 23 miejscami noclegowymi oraz stadion sportowy.

Zieleń urządzoną reprezentuje również zrewitalizowany w 2010 r. Park Pokoju, położony między ul. Limanowskiego, pl. Wolności, ul. 1-go Maja i Rapackiego, który wpisany jest do rejestru zabytków woj. Dolnośląskiego – Decyzją w sprawie wpisania zabytku do rejestru zabytków Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu WiD-ES-6000-9/10 z dnia 29.06.2010 r.

Park rozciąga się wokół Kościoła Pokoju pod wezwaniem Świętego Ducha. W miejscu tym znajdował się niegdyś cmentarz ewangelicki, zlikwidowany w 1972 r. Park Pokoju po odnowieniu zyskał ogrodzenie, zaprojektowane na wzór jego pierwotnej, historycznej formy oraz nowe alejki z kostki granitowej. Część parku zajmuje parking dla samochodów osobowych, zlokalizowany od strony ulicy 1-go Maja.

3.4. Wielkości jakościsobów wodnych

3.4.1. Wody powierzchniowe

Przez obszar miasta przepływają ciek: Paszówka oraz Jawornik istotne dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa.

Jak wynika z Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry (skrót PGW), zatwierdzonego przez

---

Radę Ministrów dn. 22.02.2011 r. i ogłoszonego w dniu 27.05.2011 (M.P.2011, Nr 40, poz. 451), obszar miasta Jawora położony jest w granicach następujących jednostek planistycznych gospodarowania wodami – jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), które stanowią fragmenty scalonej części wód Nysy Szalonej (SO0703):

1. Wierzbiak od Chotli do Kojszkowa o kodzie PLRW600016138872, która stanowi część scalonej części wód rz. Wierzbiak (SO0708),
2. Nysa Szalona, zb. Słup o kodzie PLRW60000138491,
3. Nysa Szalona od Sadówki do zb. Słup o kodzie PLRW60008138479,
4. Jawornik o kodzie PLRW60007138474,
5. Paszówka o kodzie PLRW600041384729.

Zgodnie z zapisami Planu Gospodarowania Wodami, ww. jednostka JCWP 1) została oceniona jako silnie zmieniona o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego jakim jest dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny. Jednostki JCWP 2), 3) i 5) – zostały ocenione jako silnie zmienione o złym stanie, niezagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego jakim jest dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny. Natomiast jednostka JCWP 4) została oceniona jako naturalna o złym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego jakim jest dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny.

Osią sieci hydrologicznej jest płynąca z południowego - wschodu na północny - zachód rzeka Nysa Szalona, stanowiąca prawobrzeżny dopływ Kaczawy. Jest ona rzeką górską, cechującą się krótkimi, ale gwałtownymi wezbraniami w okresie letnim (opady) i rzadziej wiosennymi (topnienie pokrywy śnieżnej).

Nysa Szalona rozciąga się na długości 51 km i wypływa z pn. - zach. stoku Pustelnik (575 m n.p.m.) w Masywie Kraglaka w Górach Wałbrzyskich, w okolicach Domanowa. Źródła licznych potoków np. Sadówki, które zasilają początkowy bieg Nysy Szalonej są rozsiane na pograniczu Gór Kaczawskich i Pogórza Bolkowskiego.

Obfitość wody w rzece jest wynikiem wpadania do niej licznych potoków: m.in. Sadówki, Nysy Małej oraz potoków znajdujących się częściowo na terenie miasta Jawora, a mianowicie: Paszówki i Jawornika. W latach 1974 –1978 na Nysie Szalonej utworzono zbiornik retencyjny Słup, znajdujący się na jej przebiegu poniżej miasta Jawora w odległości ok. 1 km. Powierzchnia wód otwartych i sieci rzek w mieście wynosi łącznie 53 ha.

3.5. Melioracje

Powierzchnia gruntów zmeliorowanych na terenie miasta wynosi około 100 ha, a łączna długość rowów melioracyjnych to około 5 km. W stosunku do całego obszaru miasta stanowi to nieco ponad 5%.

3.6. Rzeźba terenu

Miasto położone jest w zasięgu jednostki morfologicznej odpowiadającej jednostce geologicznej o nazwie Równina Jaworska. Pod względem rzeźby terenu płaski obszar miasta Jawora jest przecięty dość szeroką doliną rzeki Nysy Szalonej. Najwyżej usytuowanym punktem na obszarze miasta jest plac przy kościele św. Marcina leżący na wysokości 203,7 m n.p.m., najniższy punkt znajduje się nad Nysą Szaloną w pn. - zach. części miasta.

3.7. Budowa geologiczna

Pod względem budowy geologicznej obszar miasta należy do części Prasudetów zwanych Blokiem Przedsudeckim.

3.8. Warunki podłoża budowlanego

W granicach miasta wyróżniono obszary o korzystnych i niekorzystnych warunkach, pod kątem lokalizacji budownictwa. Obszary o warunkach korzystnych występują na gruntach spoistych, zwartych, półzwartych i twardoplastycznych oraz na gruntach niespoistych średnio zagęszczonych, gdzie głębokość zwierciadła wody gruntowej przekracza 2 m. Obszary o warunkach niekorzystnych charakteryzują się obecnością gruntów słabonośnych i występowaniem zwierciadła wody gruntowej na głębokości mniejszej niż 2 m p.p.t. Są to również tereny zalewane w czasie powodzi lub okresów wiosennych roztopów oraz inne tereny np. zdegradowane w wyniku działalności człowieka. Warunki niekorzystne dla budownictwa dotyczą również obszarów położonych w zasięgu doliny rzeki Nysy Szalonej i mniejszych cieków.

3.9. Warunki klimatyczne

Obszar gminy położony jest w zasięgu Równiny Jaworskiej zaliczanej do regionu nadodrzańskiego, bardzo ciepłego, gdzie średnia temperatura osiąga od 8,0 do 8,7^OC, z dość obfitymi opadami (550 mm – 600 mm rocznie), o długim okresie wegetacyjnym (ponad 220 dni).

Prędkość i kierunek wiatru na terenach równinnych jest stabilny (przewaga wiatru z kierunku zachodniego). Znaczna część terenu posiada bardzo dobre warunki nasłonecznienia.

3.10. Walory przyrodnicze

3.10.1. Roślinność

Szata roślinna miasta jest w dużym stopniu ukształtowana w wyniku działalności człowieka. Brak jest zwartych kompleksów leśnych. W strukturze użytkowania dominują pola uprawne, niewielki udział mają także łąki i pastwiska. Zbiorowiska roślinności zbliżonej do naturalnej występują w dolinie Nysy Szalonej i jej dopływów. Podczas inwentaryzacji przeprowadzonej w 1998 r. stwierdzono występowanie wielu gatunków roślin chronionych, zlokalizowanych głównie na terenach zieleni parkowej.

3.10.2. Zwierzęta

Warunki fizjograficzne na terenie miasta decydują o występowaniu stosunkowo niewielkiej różnorodności wśród przedstawicieli świata zwierząt. Brak terenów leśnych jest tu dość znaczący. W wyniku przeprowadzonej na terenie miasta inwentaryzacji (przeprowadzonej w 1998 r.) stwierdzono występowanie wielu gatunków ptaków, związanych głównie z terenami rolniczymi i pojawiającymi się wzdłuż dolin rzecznych, a także występowanie gatunków zwierząt synantropijnych.

3.11. Uwarunkowania wynikające z wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

3.11.1. Formy ochrony przyrody

Część miasta położona po stronie lewego brzegu rzeki Nysy Szalonej znajduje się w zasięgu otuliny Parku Krajobrazowego „Chełmy”, w związku z tym występują pewne ograniczenia związane z Rozporządzeniem nr 24 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Chełmy” (Dz. Urz. Woj. Doln. Nr 317, poz. 3923) a także uchwałą nr XVI/332/11 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 października 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Chełmy” (Dz. U. Woj. Doln. Nr 251, poz. 4509). Zgodnie z art. 5 pkt 14 ustawy o ochronie przyrody otulina oznacza strefę ochronną graniczącą z formą ochrony przyrody i wyznaczoną indywidualnie dla formy ochrony przyrody w celu zabezpieczenia przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka. Zatem planowane wg ustaleń studium zagospodarowanie ww. terenu otuliny Parku nie może

wpłynąć negatywnie na środowisko przyrodnicze oraz cele ochrony Parku Krajobrazowego „Chełmy”. Tereny przeznaczone pod nową zabudowę, w części miasta znajdującej się w zasięgu otuliny, stanowiąc powinny uzupełnienie i kontynuację istniejących ciągów zabudowy tej części miasta, ponadto tereny będące ostojami bioróżnorodności tj. zieleń parkowa i dolina rzeki powinny zostać w dotychczasowym sposobie zagospodarowania i nie powinny ulec naruszeniu.

Ponadto w miejscowym planie w obrębie ul. Mickiewicza i rzeki Nysy Szalonej (uchwała Nr XLVI/322/02 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 26.06.2002 r.) ustanowiono strefę ochrony krajobrazu chronionego.

Na obszarze miasta zinwentaryzowano stanowiska roślin i zwierząt chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Na terenie Parku Miejskiego w Jaworze przy stacji wodociągowej znajduje się zbiorowisko leśne o naturalnym charakterze. Lęg posiada dobrze wykształcone wszystkie piętra roślinne. W runie na obrzeżu zbiorowiska występuje kopytnik pospolity *Asarum europaeum* L. i jest to naturalne stanowisko tego chronionego gatunku w obrębie miasta. Poza tym zachowana tu roślinność jest naturalnym filtrem wody. Część parku jest chroniona, gdyż znajduje się w zasięgu strefy ochrony od ujęcia wód.

W opracowaniu „Aktualizacja programu ochrony środowiska” (czerwiec 2010 r.), stosownie do uchwały Rady Miejskiej w Jaworze Nr LVII/298/10 z dnia 27.10.2010 r. w sprawie przyjęcia „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta Jawora...”, wśród zasobów przyrodniczych wymieniono występowanie w granicach Jawora stanowisk określonych chronionych gatunków: płazów, gadów oraz ptaków i nietoperzy.

3.11.2. Pomniki przyrody

Na obszarze miasta status pomników przyrody ożywionej nadano uchwałą Rady Miejskiej w Jaworze nr XXXVI/206/96 z dnia 4 grudnia 1996 r.

Uchwały Rady Miejskiej w Jaworze nr XXXII/195/04 z dnia 29 września 2004 r., nr IV/16/06 z dnia 29 grudnia 2006 r., nr LIV/263/14 z dnia 24 września 2014 r., nr XXXIII/165/12 z dnia 20 grudnia 2012 r. oraz nr XLIV/213/13 z dnia 29 października 2013 r. wskazały zmiany w ilości pomników przyrody.

Aktualnie drzewami uznanymi jako pomniki przyrody są:

A. zlokalizowane na terenie miasta:

1. dąb szypułkowy *Quercus robur*, obw. 350 cm, posesja przy ul. Staromiejskiej 1;
2. kasztanowiec biały *Aesculus hippocastanum*, obw. 301 cm, posesja przy ul. Armii Krajowej 7;
3. dąb szypułkowy *Quercus robur*, obw. 318 cm, lokalizacja j.w.;
4. cis pospolity *Taxus bacatta*, obw. 157 cm, posesja przy ul. Cichej 1;
5. platan klonolistny *Platanus acerifolia*, obw. 340 cm, narożnik ul. Reja i Wrocławskiej;
6. dąb szypułkowy *Quercus robur*, obw. 375 cm, posesja przy ul. Piastowskiej 11;
7. dąb szypułkowy *Quercus robur*, obw. 330, posesja przy ul. Przyjaciół Żołnierza 9;
8. dąb szypułkowy *Quercus robur*, obw. 380 cm, posesja przy ul. Szpitalnej 13;
9. platan klon listny *Platanus acerifolia*, obw. 305 cm, lokalizacja j.w.;
10. aleja dębowa przy al. Dębowej, łącznie 112 drzew: dęby szypułkowe w ilości 109 sztuk, dęby bezszypułkowe w ilości 1 sztuk oraz klony pospolite odmiany Schwedlera w ilości 2 sztuk;
11. dąb czerwony *Quercus rubra*, obw. 317 cm, posesja przy ul. Chopina 11;
12. platan klonolistny *Platanus acerifolia*, obw. 413 cm, posesja przy ul. Strzegomskiej 2a;
13. dąb szypułkowy *Quercus robur*, obw. 300 cm, posesja przy ul. Strzegomskiej 1a;
14. platan klonolistny *Platanus acerifolia*, obw. 405 cm, posesja przy ul. Legnickiej 16;
15. platan klonolistny *Platanus acerifolia* obw. 342 cm, posesja j.w.,

B. zlokalizowane w Parku Miejskim:

-
16. lipa drobnolistna *Tilia cordata*, obw. 350 cm;
  17. lipa drobnolistna *Tilia cordata*, obw. 315 cm;
  18. lipa drobnolistna *Tilia cordata*, obw. 355 cm;
  19. lipa drobnolistna *Tilia cordata*, obw. 310 cm;
  20. platan klonolistny *Platanus acerifolia*, obw. 340 cm;
  21. wiąz polny *Ulmus carpinifolia*, obw. 377 cm;
  22. wiąz polny *Ulmus carpinifolia*, obw. 415 cm;
  23. lipa wielkolistna *Tilia platyphyllos*, obw. 370 cm;
  24. kasztanowiec biały *Aesculus hippocastanum*, obw. 520 cm,
- C. zlokalizowane w Parku Miejskim - część południowa nad Nysą Szaloną:
25. dąb szypułkowy *Quercus robur*, obw. 301 cm;
  26. buk pospolity *Fagus silvatica*, obw. 301 cm;
  27. dąb szypułkowy *Quercus robur*, obw. 330 cm;
  28. dąb szypułkowy *Quercus robur*, obw. 310 cm;
  29. dąb szypułkowy *Quercus robur*, obw. 320 cm;
  30. lipa drobnolistna *Tilia cordata*, obw. 310 i 60 cm (dwa pnie).

Zgodnie z danymi Dolnośląskiej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska – Wykaz drzew uznanych za pomniki przyrody na terenie miasta Jawora wg. rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody:

1. miłorząb dwukłapowy *Ginkgo biloba*, obw. 550 cm, lokalizacja między ul. Cichą, a ul. Łukasieńskiego 1A (decyzja nr 1/78),
2. buk *Fagus silvatica*, obw. 568 cm, lokalizacja park Miejski część płd. (decyzja nr SGW 71 z 1982),
3. platan *Platanus acerifolia*, obw. 395, lokalizacja park Miejski, część płn. (decyzja nr SGW 71 z 1982),
4. platan *Platanus acerifolia*, obw. 398, lokalizacja park Miejski, część płn. (decyzja nr SGW 71 z 1982).

3.11.3. Ochrona gatunkowa fauny i flory

W opracowaniu: „Inwentaryzacji przyrodniczej miasta Jawora” opisano następujące zwierzęta zaobserwowane na obszarze Jawora:

1. spośród fauny wodnej – w rzekach przepływających przez Jawor występują dwa chronione gatunki ryb: strzebla potokowa i śliz; oba gatunki osiągają największe zagęszczenie w Nysie Szalonej;
2. spośród gadów i płazów – występują płazy takie jak: traszka zwyczajna, traszka grzebieniasta, kumak nizinny, ropucha szara, ropucha zielona, rzekotka drzewna, żaba trawna, żaba moczarowa, żaba wodna, żaba jeziorkowa oraz gady takie jak: jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, zaskroniec zwyczajny;
3. spośród ptaków oraz ssaków:

Ptaki:

A. gatunki ptaków z Polskiej Czerwonej Księgi (najbardziej zagrożonych):

błotniak łąkowy, błotniak zbożowy;

B. gatunki ptaków zagrożonych na Śląsku:

derkacz, przepiórka, krwawodziób, rybitwa czarna;

C. gatunki potencjalnie zagrożone:

krakwa, cyranka, płaskonos, bekas, turkawka, płomykówka, dzierlatka, świergotek łąkowy, pliszka górską, świerszczak, gąsiorek;

D. pozostałe gatunki ptaków lęgowych:

bocian biały, łabędź niemy, krzyżówka, czernica, błotniak stawowy, myszółw zwyczajny, pustułka, kuropatwa, bażant, wodnik, łyska, siweczka rzeczna, czajka, mewa śmieszka, rybitwa rzeczna, grzywacz, sierpówka, kukułka, puszczyk, uszatka, jerzyk, krętogłów, dzięcioł zielony, dzięcioł czarny, dzięcioł duży, dzięciołek, skowronek, brzegówka, dymówka, oknówka, świergotek drzewny, pliszka

żółta, pliszka siwa, strzyżyk, rudzik, słowik rdzawy, kopcuszek, pleszka, pokląskwa, kłąskawka, białorzotka, kos, kwiczoł, drozd śpiewak, strumieniówka, łożówka, trzcinniczek, zaganiacz, piegża, cierniówka, kapturka, gajówka, świstunka, pierwiosnek, piecuszek, muchołówka szara, remiz, sikora modra, sikora bogatka, raniuszek, kowalik, pełzacz leśny, pełzacz ogrodowy, szpak, wilga, sójka, sroka, kawka, gawron, wrona siwa, mazurek, wróbel, zięba, grubodziób, kulczyk, dzwonec, szczygieł, makolągwa, potrzuszcz, ortolan, trznadel, potrzos.

Ssaki:

- A. objęte ścisłą ochroną gatunkową:
 nietoperze (nocek duży, nocek rudy, mroczek późny, karlik malutki, borowiec wielki, gacek brunatny), jeż zachodni, kret, ryjówka aksamitna, rzęsorek rzeczek, zębiełek karliczek, chomik europejski, wiewiórka, łasica łaska, nornik bury, nornik północny, nornik zwyczajny, nornica ruda, darniówka;
- B. gatunki chronione częściowo: badyłarka, karczownik, mysz zaroślowa;
- C. gatunki chronione częściowo:
 ssaki łowne - piżmak, zając szarak, lis rudy, jenot, kuna domowa, kuna leśna, tchórz zwyczajny, dzik, sarna, oraz inne gatunki niełowne - szczury śniady i wędrowny, mysz domowa, mysz leśna, mysz polna.

3.11.4. Obszary o wysokiej różnorodności

Na terenie miasta Jawora wszystkie rzeki jako, że stanowią naturalne korytarze ekologiczne są miejscem występowania największej liczby gatunków roślin i zwierząt.

Nysa Szalona na odcinku miasta jest rzeką uregulowaną, zaledwie od kilku lat zatem nie spowodowało to skrajnego zubożenia siedlisk ryb. Rzeka jest płytka (przeciętna głębokość wynosi około 30 cm, w spokojnych odcinkach około 60 cm), jej dno jest wysłane grubym żwirem (średnica 2-5 cm) i kamieniami. Przeważają bystrzyny, których udział w profilu rzeki przekracza 70%. W rzece występują pojedyncze kępy, a miejscami nawet większe skupiska włosieniczka (*Batrachium* sp.), rzęśli (*Callitricium* sp.), a przy brzegu zdrójka (*Fontinalis* sp.). Latem duże partie dna porastają nitkowatymi zielenicami.

Na północ, ok. 1 km od miasta Jawora rzeka jest przegrodzona zbiornikiem zaporowym Słup. Przy wysokich stanach wody cofka zbiornika sięga obszarom miasta. Na odcinku częściowo zalewanym wodami zbiornika dno jest piaszczyste i piaszczysto - żwirowe (granulacja żwiru wynosi 1-2 cm), poza zdrójkiem i nitkowatymi zielenicami brak jest większych skupisk roślinności wodnej. Na odcinku graniczącym z cofką zbiornika głębokość wody jest większa (średnio 50 cm do 1,2 m), a udział bystrzyn nie przekracza 20%.

Fauna bezkręgowców wodnych jest dość bogata w gatunki, a jej masa przekracza 40g/m². Ilościowo dominują larwy muchówek z rodziny ochotkowatych Chironomidae i meszkowatych Simuliidae oraz larwy jętek Epemeroptera, reprezentowanych przede wszystkim przez rodzinę Baetidae i Ephemerellidae. Z kolei największą masę osiągają chruściki Trichoptera, zarówno bezdomkowe z rodziny Hydropsychidae, jak i domkowe, reprezentowane przez Limnephilidae oraz Goeridae.

Poza wymienionymi grupami bezkręgowce są reprezentowane przez dwa gatunki ślimaków – przytulika *Ancyl Fluviatilis* i błotniarkę *Lymnaea (Radix) peregra*, oraz ośliczki *Asellus* sp., pijawki (głównie *Erpobdella octocollata*) i szereg mniej licznie występujących taksonów.

Tabela 5. Chronione gatunki ryb zaobserwowane na rzekach w rejonie miasta Jawora [źródło: Inwentaryzacja przyrodnicza]

Gatunek	Rzeka/strumień				
	Nysa Szalona	Paszówka	Jawornik	Starucha	Męcinka
LITOFILNA					

Pstrąg potokowy <i>Salmo trutta fario</i>	+		+		
Kleń <i>Leuciscus cephalus</i>	+				
Strzebla potokowa <i>Phoxinus phoxinus</i>	+++	+++	+++		
Brzana <i>Barbus barbus</i>	+				
FITOLITOFILNA					
Jelec <i>Leuciscus leuciscus</i>	+				
Jaź <i>Leuciscus idus</i>	+				
Płoc <i>Rutilus rutilus</i>	++				
Okoń <i>Perca fluviatilis</i>	++				
FITOFILNA					
Szczupak <i>Esox Lucius</i>	+				
Lin <i>Tinca tinca</i>	+				
Krąp <i>Blinca bjoerkna</i>	+				
Karaś <i>Carassius carassius</i>	+				
PSAMMOFILNA					
Kiełb <i>Gobio gobio</i>	+++				
Śliz <i>Orthrias barbatulus</i>	+++	+++	+++		
ARIADNOFILNE,ochraniające ikrę w gnieździe					
Ciernik <i>Gasterosteus aculeatus</i>	+	++	+++	+++	+++

Objaśnienia: +++ gatunek o liczebności powyżej 10%; ++ gatunek o liczebności od 1 do 10%, + gatunek o liczebności poniżej 1%

W górnym odcinku Nysy Szalonej dominują gatunki ryb o niewielkich rozmiarach ciała: strzebla potokowa, kiełb *Gobio gobio*, śliz oraz ciernik *Gasterosteus aculeatus*. W śladowych ilościach towarzyszą im gatunki o znaczeniu wędkarskim: pstrąg potokowy *Salmo trutta fario*, bardzo nieliczna brzana *Barbus barbus* i nieco liczniejszy kleń *Leuciscus cepalus*, a także jelec *Leuciscus* i płoc *Rutilus rutilus* oraz dopływający ze zbiornika Słup szczupak *Esox Lucius*.

Paszówka na obszarze miasta jest strumieniem uregulowanym, o kamienistym dnie. Tylko w samym odcinku przyujściowym oprócz kamieni i żwiru dno wyścielają osady drobnoziarniste – piasek i muł, przemieszczany z detrytusem. Odcinki spokojne są bardzo krótkie, udział bystrzyn przekracza 90%. Brak jest roślinności naczyniowej. Fauna bezkręgowców jest reprezentowana przede wszystkim przez ochotkowate i meszkowate. Pozostałe grupy (chruściki, jętki, ośliczki, pijawki) są nieliczne.

Jawornik na obszarze miasta jest uregulowanym strumieniem o kamienisto - żwirowym pozbawionym roślinności naczyniowej dnie. Prąd wody jest równomierny, praktycznie nie można wyróżnić odcinków bystrzyn. Bezkręgowce są reprezentowane przede wszystkim przez jętki i chruściki (szczególnie liczne są domkowe chruściki z rodziny Goeridae) oraz kiełże (*Gamma rus sp.*).

Jawornik prowadzi wody I klasy czystości. Na granicy obszaru miasta znajduje się na lewym brzegu Jawornika niewielki boczny zbiornik zapory, użytkowany rekreacyjnie. Okresowo pobór wody do uzupełniania poziomu zbiornika jest bardzo duży, co powoduje bardzo małe przepływy w Jaworniku.

Starucha jest strumieniem uregulowanym, o pozaklasowych wodach, o czym decyduje stężenie azotynów. Dno ma żwirowe i piaszczyste - żwirowe z dużą ilością osadów mulistych i detrytusu. Fauna bezkręgowców jest reprezentowana przede wszystkim przez ochotkowate z podrodziny Chironominae i ośliczki.

3.11.5. Elementy środowiska podlegające ochronie na podstawie przepisów odrębnych

Na obszarze miasta Jawora ochronie na podstawie przepisów odrębnych podlegają:

1. założenia parkowe - parki miejskie,
2. zieleń urządzona - reprezentowana w formie zieleni parkowej, a także w formie alei i szpalerów przydrożnych drzew, skupisk zieleni śródpolnej, zieleni cmentarnej i przykościelnej, zieleni towarzyszącej obiektom użyteczności publicznej,
3. lasy i grunty leśne – o niewielkim areale.

3.12. Ochrona złóż

Na terenie miasta Jawora występują złoża kruszyw naturalnych. Jak wynika ze sporządzonego projektu robót geologicznych dla rozpoznania złoża kruszywa naturalnego „JAWOR N”, zatwierdzonego decyzją Marszałka Województwa Dolnośląskiego z dn. 09-08-2013 r. znak: 26/2013, wykonano wiercenia badawcze dla rozpoznania złoża. Wyniki wierceń potwierdzają występowanie złoża w dobrej jakości żwirów i piasków w części dz. nr 3/9.

W czasie sporządzania projektu niniejszego studium Marszałek Województwa Dolnośląskiego wydał Decyzję nr 18/2014 z dnia 13.03.2014 r. zatwierdzającą dokumentację geologiczną złoża kruszywa naturalnego „Jawor N” w kategorii C₁ umożliwiającą ubieganie się o uzyskanie koncesji na eksploatację złoża.

Eksploatacja winna być ograniczona do obszaru występowania przedmiotowego złoża żwirów i piasków na dz. nr 3/9 i prowadzona na gruntach IV klasy bonitacji na podłożu mineralnym.

3.13. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

Ochrona wód polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami przez zapobieganie naruszaniu równowagi przyrodniczej i przeciwdziałaniu wywoływania w wodach zmian powodujących ich nieprzydatność do celów gospodarczych. Ochronie podlegają wody śródlądowe powierzchniowe i podziemne oraz obszary ich zasilania.

3.14. Ochrona krajobrazu, w tym także krajobrazu kulturowego

Struktura przestrzenna krajobrazu jest jednym z ważniejszych czynników wpływających m.in. na wartość wizualną obszaru. Najważniejszymi elementami krajobrazu, które powinny podlegać ochronie są m.in.: lasy, parki, zadrzewienia śródpolne, pasy zieleni wzdłuż dróg i cieków wodnych, naturalne łąki w dolinach rzecznych, a także zieleń wzdłuż koryt rzek oraz historyczna sylweta miasta.

Wszelkie zadrzewienia, a także zróżnicowana roślinność łąk spowalniają szybkość odpływu składników mineralnych z gleb oraz warunkują prawidłowe krążenie wody, pierwiastków i energii w środowisku. Zadrzewienia śródpolne ograniczają erozję wietrzną gleb, parowanie wody z gleb, szczególnie w okresie letnim, a ponadto są miejscem występowania bogatej roślinności oraz atrakcyjnym miejscem bytowania dla różnych gatunków zwierząt. Ponad środowiskowymi walorami zadrzewień oraz zróżnicowanej roślinności łąk pozostaje jeszcze ich wartość wizualna, bowiem sprawiają one, że krajobraz staje się bogatszy, ciekawszy i mniej monotony.

Pasy zieleni przydrożnej zapobiegają tworzeniu się zasp śnieżnych na drogach. Inne korzyści występują w rejonach dolin mało przekształconych rzek. Pozostawienie obszarów wolnych od zabudowy, położonych sąsiadująco wzdłuż koryt rzek np. w użytkowaniu rolniczym, zapewnia prawidłowe funkcjonowanie ekosystemu w szerszym ujęciu. Sprzyja również ochronie wód rzek przed zanieczyszczeniami z obszarów rolniczych i sprzyja samooczyszczaniu się cieków, gdyż ekosystem jest w mniejszym stopniu narażony na bezpośrednie presje ze strony działalności człowieka. Doliny rzeczne wolne od zagospodarowania pełnią rolę korytarzy ekologicznych zapewniających prawidłowe funkcjonowanie zespołów roślinnych i siedlisk

---

zwierząt.

Struktura przestrzenna krajobrazu musi być odpowiednio uwzględniana w procesie planowania przestrzennego, poprzez wyłączenie tych obszarów z intensywnego zagospodarowania.

Ochronie podlegać powinien widok sylwety miasta rozpościerający się z np. Drogi Nad Jawornikiem. W jego obrębie budową dominant wysokościowych tj. wieże, kominy, maszty itp. oraz lokalizacja innych obiektów budowlanych powinna brać pod uwagę wpływ planowanej inwestycji na krajobraz kulturowy miasta, w szczególności na ekspozycję historycznie ukształtowanych układów zabudowy w celu eliminacji kolizji elementów planowanych inwestycji z ekspozycją sylwet zabytkowych układów przestrzennych miasta.

Ochronie podlegać powinien także krajobraz kulturowy miasta, jako obszar przestrzeni publicznej, rozpościerający się np. z ul. Limanowskiego, ul. Mickiewicza oraz z ul. Piastowskiej. W obrębie tych ulic lokalizacja powierzchni reklamowych powinna być ograniczona, powierzchnie reklamowe powinny być estetyczne, harmonijnie wpasowane w przestrzeń miasta, nie powinny mieć jaskrawych kolorów, nie powinno stosować się folii samoprzylepnych.

Ponadto w ramach ochrony krajobrazu kulturowego w obrębie ulicy Limanowskiego powinno dążyć się do odtworzenia historycznych pierzei, natomiast w obrębie starego miasta powinno utrzymywać się charakter istniejącej zabudowy oraz istniejące podziały działek.

4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

4.1. Historia i osadnictwo

Pierwsza wzmianka o Jaworze pochodzi z 1242 r. i zawarta została w historycznym dokumencie na temat proboszcza Walentego z Jawora, który był świadkiem przekazania darowizny przez księcia Bolesława Rogatkę klasztorowi cysterek z Trzebnicy. Prawa miejskie Jawor otrzymał prawdopodobnie między 1242 i 1275 r., jednak dokładna data nie jest możliwa do ustalenia ze względu na brak dokumentu lokacyjnego. Zasadniczy kształt układu urbanistycznego miasta nadany podczas lokacji przetrwał z niewielkimi zmianami do czasów obecnych. W 1274 r. miasto uzyskało rangę stolicy księstwa jaworskiego. W 1290 r. w zamian za poparcie Henryka Grubego w walce o tron wrocławski, księżę Bolko I Jaworski, otrzymał południowe tereny księstwa wrocławskiego, w tym ziemię świdnicką i zaczął tytułować się księciem świdnicko - jaworskim. Miasto otoczono kamiennymi murami obronnymi w XIII wieku. Z 1300 r. pochodzi pierwsza wzmianka o jaworskim burmistrzu oraz pierwszy wizerunek herbu miejskiego zachowany na pieczęci. Układ starego miasta zachowany jest do dziś i pochodzi z tego właśnie okresu. Jego jądro stanowi prostokątny rynek z centralnie położonym ratuszem. Układ ulic jest szachownicowy, a ich kompozycja oparta na wychodzących z narożników rynku pod kątem prostym ulicach, wychodzących w kierunku północnym i południowym ze środka dłuższych pierzei rynku. Współczesne nazwy ulic: Grunwaldzka, Bolesława Chrobrego, Staromiejska, Klasztorna, Legnicka, Żeromskiego, stanowią podobnie jak za czasów historycznych główne arterie miasta. Na szybki rozwój miasta wpłynęło jego położenie przy skrzyżowaniu ważnych szlaków handlowych. Jawor usytuowany jest bowiem przy odnodze dawnej „Via Regia”, biegnącej z zach. na wsch. przez całą Europę, od Hiszpanii do Rosji. Na terenach Śląska „Droga Królewska” przebiegała trasą obecnej autostrady A4 i łączyła Drezno przez Zgorzelec, Złotoryję, Jawor, Strzegom i Świdnicę z Wrocławiem. W Jaworze Via Regia krzyżowała się z trasą handlową z pn. na pd. Europy, łącząc Poznań przez Legnicę z Pragą. Przez miasto, pierwszy z wyżej wymienionych szlaków przebiegał od Bramy Złotoryjskiej do Bramy Strzegomskiej dzisiejszymi

---

ulicami: Grunwaldzką, Staromiejską, Strzegomską. Natomiast druga trasa przecinała Jawor w osi pn. – pd., biegnąc od Bramy Legnickiej, ul. Księcia Józefa Poniatowskiego, zach. pierzeją Rynku, ul. Bolesława Chrobrego do Bramy Bolkowskiej. Równoległa do pierzei zach. rynku ul. Zamkowa pełniła specyficzną funkcję, łącząc zamek z kościołem parafialnym św. Marcina, sankcjonowała ówczesny porządek społeczny, oparty na sojuszu władzy świeckiej i kościelnej. Na początku XIV wieku miasto stało się jednym z najsilniejszych ośrodków tkactwa na Dolnym Śląsku, przede wszystkim dzięki nadaniu prawa mili (1326 r.) oraz prawa składu i wolnego handlu solą w okręgu miejskim (1329 r.). Do 1392 r. Jawor wchodził w skład samodzielnego księstwa piastowskiego. Później stał się domeną królów czeskich, miastem królewskim i stolicą prowincji. Początek XV wieku zapisał się niechlubnie wypędzeniem miejscowej gminy żydowskiej (1420 r.). W 1508 r. miasto otrzymało prawo wolnego wyboru rady miejskiej, co ostatecznie zakończyło przeszło 300 – letni proces formowania się lokalnego samorządu. W XVI wieku nastąpiło ożywienie gospodarcze. Miasto słynęło z produkcji i handlu lnem. Powstały liczne zakłady rzemieślnicze. W wyniku reformacji nowe wyznanie stało się wkrótce dominującym w regionie jaworskim. Podczas wojny trzydziestoletniej (1618 – 1648), która również miała podłoże religijne, miasto uległo zniszczeniu. Po wojnach śląskich w XVIII wieku Jawor znalazł się w monarchii pruskiej, a w 1776r. uległ całkowitemu zniszczeniu na skutek pożaru.

W XIX wieku Jawor przeżył kolejny rozkwit gospodarczy. Nastąpił również szybki przyrost liczby ludności. Miasto pełniło funkcję znaczącego ośrodka handlu zbożem, funkcjonowały w nim również zakłady przetwórstwa rolnego, produkcji maszyn rolniczych i warsztaty rzemieślnicze. Powstały nowe dzielnice – miasto przekroczyło znacznie granice średniowiecznej starówki. W 1856 r. uruchomiono pierwszą linię kolejową, wznosząc wkrótce potem budynek dworca kolejowego. Budowla o formach eklektycznych z elementami neoromańskimi i neogotyckimi została zlokalizowana w pn. części miasta. W 1901 r. założono linię telefoniczną oraz rozpoczęto elektryfikację i budowę kanalizacji (1914-1916). W 1945 r. Jawor po raz kolejny zmienił przynależność państwową – 28 kwietnia przybyła pierwsza grupa polskiej administracji rządowej. Zdewastowane przez Armię Radziecką miasto zostało stosunkowo szybko odbudowane i rozbudowane. W latach 60-tych i 70-tych powstały nowe dzielnice mieszkalne. W 1991 r. miasto zostało opuszczone przez garnizon Północnej Grupy Wojsk Armii Radzieckiej. Rok później Jawor święcił 750 rocznicę nadania praw miejskich. W 2005 r. zaś w Jaworze miała miejsce 350 rocznica wybudowania Kościoła Pokoju.

4.2. Zabytki architektury i budownictwa

Jawor posiada ciekawy krajobraz kulturowy. Składa się na niego dobrze zachowany średniowieczny układ urbanistyczny wraz z licznymi obiektami zabytkowymi.

Do najciekawszych zabytków architektury zaliczyć można:

1. **Zamek Piastowski** – usytuowany jest w południowo - zachodniej części miasta, na skarpie nad rz. Młynówką. Wybudowany został XIII wieku w stylu gotyckim w formie niewielkiej wieży, następnie ok. 1300 r. został powiększony i obwiedziony umocnieniami. Po pożarze, ok. 1568 r. został przebudowany na rezydencję renesansową, gruntowną przebudowę przeszedł w latach 1663 – 65, przeprowadzoną przez Ottona v. Nostitz.

Zamek był wielokrotnie przebudowywany, co ujednoliciło jego bryłę i znacznie zatarało cechy stylowe. Najstarszy jego element stanowi prostokątna XIII-wieczna wieża, charakter renesansowy zachowało jego południowo – zachodnie skrzydło, natomiast skrzydło północno – wschodnie utrzymane jest w stylu barokowym.

Od czasów pruskich do końca II Wojny Światowej służył jako dom dla umysłowo chorych, dom pracy przymusowej i więzienie. Obecnie posiada założenie trójskrzydłowe, na rzucie zbliżonym do trójkąta, z wewnętrznym dziedzińcem i użytkowany jest w częściach przez różne instytucje i zakłady.

2. **Jaworski Rynek** - stanowi zwarty zespół architektoniczny z zachowanym średniowiecznym układem urbanistycznym. Układ przestrzenny rynku oparty jest na regularnym planie o kształcie prostokątnego placu o wymiarach 140m x 70m usytuowanego na skrzyżowaniu głównych dróg. W obrębie murów obronnych zamykających owalną przestrzeń miasta wytyczona została regularna sieć komunikacyjna głównych ulic, obecnie są to ulice: Staromiejska, Staszica, Grunwaldzka, Legnicka i Chrobrego.

Współczesny rynek utrzymał swój średniowieczny układ i jest jednym z niewielu rynków na Dolnym Śląsku z zachowaną charakterystyczną zabudową podcieniową, w których eksponowano towary handlowe. Zabudowa rynku pochodzi z XVI – XX wieku, a zabytkowe kamieniczki usytuowane są wzdłuż pierzei rynku oraz przy uliczkach o szachownicowym układzie.

3. **Ratusz** - powstał ok. 1300, jednak pierwsza wzmianka o gotyckiej budowli ratusza z wieżą pochodzi z 1373 r. Został on przebudowany w 1537 r. i 1617 r. Po pożarze w 1895 r. wzniesiono nowy ratusz w stylu neorenesansu niderlandzkiego wg. projektu architekta Gutha z zachowaniem średniowiecznej wieży. Pomiędzy XVI – XIX w. ratusz był wielokrotnie przebudowywany, obecnie pozostający w stylu neorenesansowym. Na szczególną uwagę zasługuje Sala Rajców, ozdobiona pozornym sklepieniem, boazeriami i największymi na Dolnym Śląsku witrażami o tematyce alegorycznej umieszczonymi w obiekcie świeckim.

4. **Gotycka wieża ratuszowa** - stanowi pozostałość po ratuszu średniowiecznym. Na przestrzeni lat pełniła różne funkcje: wieży strażniczej, wartowniczej, zegarowej, skarbcza i więzienia. Założona została na planie kwadratu i ośmioboku, zwieńczona galerijką z kamiennymi rzygaczami, w narożach usytuowanych jest osiem rzeźb postaci męskich, w tym trzy oryginalne, pochodzące z 1392 r. Przedstawiają one postacie: ks. Bolka II, cesarza Karola IV i jego syna Wacława IV oraz przedstawicieli stanów księstwa.

5. **Ewangelicki kościół p.w. Ducha Świętego, zwany Kościołem Pokoju** - stanowi unikatowy w skali światowej obiekt sakralny zabudowany w II połowie XVII wieku, zgodnie z postanowieniami pokoju westfalskiego kończącego wojnę 30-letnią. Dnia 13 grudnia 2001 r. Rada UNESCO w Helsinkach podjęła decyzję o wpisaniu Kościołów Pokoju w Jaworze i Świdnicy na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego. Budowla Kościoła Pokoju w Jaworze imponuje swoimi gabarytami (długość: 43,5 m, szerokość: 26,85 m, wysokość: 16 m). Na terenie obecnego Parku Pokoju znajdował się Cmentarz Ewangelicki, który został zlikwidowany w 1972 r. Burmistrz Miasta Jawora 10.IX.2005 r. ufundował pomnik dla uczczenia pamięci Jaworzan, którzy spoczęli w tym miejscu.

6. **Zespół poklasztorny franciszkanów obserwantów (bernardynów)** - wybudowany został w latach 1486 - 1510 jako kompleks klasztorny w oparciu o wzory architektury sasko – łużyckiej, stanowi dziś wyjątkowy obiekt późnogotyckiej architektury. W okresie reformacji w latach 1565-1638 kościół należał do protestantów i pełnił funkcję szkoły, następnie do 1810 r. ponownie zajmowali go bernardyni. Po kasacie zakonu przez władze pruskie, aż do 1945 r. mieściły się tam między innymi: lazaret, więzienie i mieszkania prywatne. Obecnie zespół jest siedzibą Muzeum Regionalnego w Jaworze.

---

7. **Kościół p.w. św. Marcina** - jest budowlą pochodzącą z XIV wieku i najstarszą świątynią w Jaworze wzniesioną w stylu gotyckim. Pod koniec XVII wieku dokonano modernizacji wystroju kościoła w stylu barokowym. Uznaje się go za unikalną na Śląsku budowlę trzynawowego kościoła halowego. Jednym z najistotniejszych walorów jest jego wystrój rzeźbiarski (dekoracje portali, wsporniki i zworniki sklepienne).

8. **Kaplica św. Wojciecha** - wzniesiona została na planie ośmioboku. W jej miejscu pierwotnie znajdowała się synagoga, którą władze miasta przejęły za zgodą króla Albrechta II w 1438 r. Od 1446 r. pełniła funkcję kaplicy szpitalnej, w 1729 r. zaś z inicjatywy hrabiny Schaffgotsch została gruntownie przebudowana. W latach powojennych pełniła funkcję kaplicy chrzcielnej, obecnie również posiada tę funkcję.

9. **Kaplica św. Barbary** - utrzymana jest w stylu barokowym. Pierwsza wzmianka o tej budowlu pochodzi z 1311 r. W trakcie ruchów reformatorskich w XVI wieku została zmieniona na magazyn, później kilkakrotnie była odbudowywana po pożarach. W 1786 r. budowli nadano kształt, który zachowała do dnia dzisiejszego. W latach 1846 - 1944 pełniła funkcję kaplicy pogrzebowej dla mniejszości katolickiej Jawora, po przeprowadzeniu remontu w 1987 r. pełniła rolę kaplicy pogrzebowej. Aktualnie jest zamknięta.

10. **Dawny kościół i klasztor franciszkanek** - stanowi obecnie kościół zielonoświątkowców. Zakon Franciszkanek przybył do Jawora na początku XVIII w. Pierwotna siedziba znajdowała się przy ulicy Staszica. W 1748 r. zakonnice nabyły posiadłość Hochbergów przy Weberstrasse (obecnie jest to ul. Żeromskiego). Z tego samego czasu pochodzi kościół wraz z klasztorem. Po sekularyzacji zakonu w klasztorze mieściła się szkoła ewangelicka dla dziewcząt (1812-1847 r.), następnie do 1904 r. była tam umiejscowiona szkoła katolicka. W 1905 r. na parterze urządzono bibliotekę i czytelnię, a na piętrze prewentorium dla chorych na płuca. W latach 30-tych w świątyni mieściła się rekwizytornia teatralna, a po 1945 r. magazyn meblowy.

11. **Wieża Strzegomska** - wybudowana najprawdopodobniej w drugiej połowie XIII wieku lub w pierwszych latach XIV w. Została utworzona na planie prostokąta, w wyższych partiach posiada bryłę na planie ośmioboku i zwieńczona jest balustradą z rzygaczami i nakryta ostrosłupowym hełmem łamanym. Postęp w rozwoju artylerii sprawił, że pod koniec XV wieku wieża praktycznie straciła swoje znaczenie militarne i w tym czasie została przebudowana. Na przestrzeni wieków pełniła różnorodne funkcje. Została odrestaurowana w latach 1961-62. Obecnie masywna sylwetka wieży mierzy 24 m wysokości.

12. **Średniowieczne fortyfikacje obronne** - pojawiły się otaczając miasto murami obronnymi pod koniec XIII w. Podczas modernizacji fortyfikacji w latach 1510-1538 odbudowano zewnętrzny pierścień murów o średnicy ok. 400 m. Do miasta prowadziły cztery bramy: Bolkowska, Legnicka, Złotoryjska i Strzegomska. W XIX wieku w wyniku otwarcia miasta na przedmieścia sukcesywnie rozbierano mury obronne oraz bramy miejskie. Do dziś zachowały się liczne fragmenty fortyfikacji obronnych. Najlepiej zachowana jest Basteja Anioła przy kościele św. Marcina, która wraz z otoczeniem zachowała swój XVI - wieczny charakter. Pozostałe fragmenty murów obronnych i bastei utrzymane są w niezmienionej topografii, ilustrując pierwotny charakter fortyfikacji Jawora, który należał do jednego z najlepiej obwarowanych miast śląskich.

13. **Teatr Miejski w Jaworze** - powstał w 1799 r. Na jego potrzeby przebudowano dawne sukiennice. Instytucja przetrwała do 1850 r., kiedy to budynek zamknięto ze względu na zły stan techniczny. Po

remontem w 1869 r. przeznaczono go na siedzibę Banku Przemysłowego, a później Giełdy Zbożowej. Po kolejnym remoncie przeprowadzonym w 1875 r. ponownie pełnił funkcję teatru. Z tego okresu pochodzi neorenesansowy wystrój Sali Teatralnej. Obecnie wystrój zewnętrzny budynku to wynik prac modernizacyjnych, przeprowadzonych w latach 1925-26, które to nadały mu proste formy nawiązujące do idei Bauhaus. W 1933 r. Teatr Jaworski został podniesiony do rangi Teatru Prowincjonalnego Dolnego Śląska m.in. ze względu na walory Sali Teatralnej, jednej z najpiękniejszych na Dolnym Śląsku. Piwnice teatru zachowały swą średniowieczną gotycką postać z przeł. XV i XVI w.

14. **Cukrownia Jaworska** - założona została w 1871 r. przez firmę Rohring - König na terenie Starego Jawora. Zespół rozbudowano w 1916 r. Obiekt stanowi obecnie rozległy wieloelementowy zespół przemysłowy z budynkami prezentującymi formy typowe dla budownictwa przemysłowego końca XIX w. Zakład działał nieprzerwanie do 2004 r.

Obiekty zabytkowe znajdujące się na terenie Jawora objęte ochroną prawną zebrano w formie tabelarycznej. Obiekty te objęte są rygorami ochrony wynikającej z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Tabela 6. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru oraz wykaz obiektów, zespołów budowlanych i obszarów o walorach kulturowych, nie wpisanych do rejestru zabytków, ujętych w gminnej ewidencji zabytków [Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, <http://wosoz.ibip.wroc.pl/>, 2012].

L.p.	Obiekt	Adres	nr	Rodzaj obiektu	Rejestr zabytków	Data rejestru
1.	Kaplica pw. Św. Wojciecha	ul. Stefana Czarnieckiego		Kaplica	A/1902/1387	07-09-1965
2.	Kościół pofranciszkański (ob. Muzeum)	ul. Klasztorna	7	Kościół	A/3216/837	29-12-1960
3.	Klasztorpofranciszkański (ob. Muzeum)	ul. Klasztorna	6	Klasztor	A/3215/407	24-11-1956
4.	Kościół parafialny pw. Św. Marcina	pl. Kościelny		Kościół	A/1899/79	29-03-1949
5.	Plebania	ul. Św. Marcina	1	Plebania	A/2948/584/L	14-04-1981
6.	Cmentarz przy kościele Św. Marcina	pl. Kościelny		Cmentarz	A/1900/834/L	16-02-1990
7.	Kościół Pokoju, ewangelicki, pw. Św. Ducha	ul. Bolesława Limanowskiego		Kościół	A/1905/990	04-09-1963
8.	Dom dzwonnika (ob. Plebania)	park Pokoju	2	Budynek mieszkalny	A/1097	31-12-2008
9.	Cmentarz ewangelicki (ob. Park Pokoju)			Park	A/2433	29-06-2010
10.	Kaplica pw. Św. Barbary	ul. Lipowa	2	Kaplica	A/1901/1386	06-09-1965
11.	Kaplica pw. Maksymiliana Kolbe	ul. Starojaworska	73	Kaplica		
12.	Zespół poklasztorny:	ul. Stefana Żeromskiego	11	Zespół		

13.	Dawny kościół Beginek w zespole (ob. Kościół Zielonoświątkowy Zbór „Anastasis”)	ul. Stefana Żeromskiego	11	Kościół	A/1904/1955	14-03-1969
14.	Dawny klasztor Beginek w zespole	ul. Stefana Żeromskiego	11	Klasztor		
15.	Cmentarz	ul. Kuziennicza		Cmentarz	A/1903/835/L	16-02-1990
16.	Cmentarz Żydowski	ul. Głucha		Cmentarz	A/1906/836/L	16-02-1990
17.	Zamek Piastowski	ul. Zamkowa	2	Zamek	A/2956/351	22-11-1956
18.	Mury miejskie (wraz z „międzymurzem” oraz tzw. „Zamkiem Anioła”)			Mury	A/2936/1076	27-02-1964
19.	Ratusz	Rynek	1	Publiczny	A/2950/493/L	16-04-1977
20.	Wieża ratuszowa	Rynek	1	Publiczny	A/2951/995	08-10-1963
21.	Teatr miejski	Rynek	5	Publiczny	A/2953/1020/L	13-04-1994
22.	Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej	1	Budynek mieszkalny		
23.	Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej	2	Budynek mieszkalny		
24.	Willa	ul. Armii Krajowej	5	Budynek mieszkalny		
25.	Budynek gospodarczy	ul. Armii Krajowej	5	Budynek gospodarczy		
26.	Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej	6	Budynek mieszkalny		
27.	Budynek dawnej siedziby łoży wołnomularskiej oraz ogród przy ww. budynku	ul. Armii Krajowej	7	Publiczny	533/1-2/A/05	31-05-2005
28.	Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej	7a	Budynek mieszkalny		
29.	Budynek gospodarczy	ul. Armii Krajowej	7a	Budynek gospodarczy		
30.	Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej	8	Budynek mieszkalny		
31.	Willa	ul. Armii Krajowej	10	Budynek mieszkalny		
32.	Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej	14	Budynek mieszkalny		
33.	Zabudowania gospodarcze	ul. Armii Krajowej	14	Budynek gospodarczy		
34.	Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej	18	Budynek mieszkalny		
35.	Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej	20	Budynek mieszkalny		
36.	Budynek mieszkalny z częścią gospodarczą	ul. Armii Krajowej	21	Budynek mieszkalno-gospodarczy		
37.	Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej	22	Budynek mieszkalny		
38.	Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej	23	Budynek mieszkalny		
39.	Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej	24	Budynek mieszkalny		
40.	Budynek gospodarczy	ul. Armii Krajowej	24	Budynek gospodarczy		
41.	Budynek szkolny	pl. Bankowy	1	Publiczny		
42.	Budynek mieszkalny	ul. Barbary	5	Budynek mieszkalny		
43.	Budynek mieszkalny	ul. Barbary	6	Budynek mieszkalny		
44.	Budynek mieszkalny	ul. Barbary	7	Budynek mieszkalny		
45.	Budynek mieszkalny	ul. Barbary	8	Budynek mieszkalny	A/2936/2068	06-06-1972

46.	Budynek mieszkalny	ul. Barbary	9	Budynek mieszkalny		
47.	Budynek mieszkalny	ul. Barbary	10	Budynek mieszkalny		
48.	Budynek mieszkalny	ul. Barbary	11	Budynek mieszkalny		
49.	Budynek mieszkalny	ul. Barbary	12	Budynek mieszkalny		
50.	Budynek mieszkalny	ul. Barbary	13	Budynek mieszkalny		
51.	Budynek mieszkalny	ul. gen. Józefa Bema	2	Budynek mieszkalny		
52.	Budynek mieszkalny	ul. gen. Józefa Bema	4	Budynek mieszkalny		
53.	Budynek mieszkalny	ul. gen. Józefa Bema	6	Budynek mieszkalny		
54.	Budynek mieszkalny	ul. Boczna	2	Budynek mieszkalny		
55.	Budynek mieszkalny	ul. Boczna	10	Budynek mieszkalny		
56.	Budynek gospodarczy	ul. Boczna	10	Budynek gospodarczy		
57.	Budynek mieszkalny	ul. Boczna	11	Budynek mieszkalny		
58.	Budynek mieszkalny	ul. Fryderyka Chopina	2	Budynek mieszkalny		
59.	Budynek mieszkalny	ul. Fryderyka Chopina	3	Budynek mieszkalny	A/2940/2069	06-06-1972
60.	Budynek mieszkalny	ul. Fryderyka Chopina	5	Budynek mieszkalny		
61.	Budynek mieszkalny	ul. Fryderyka Chopina	6	Budynek mieszkalny		
62.	Budynek mieszkalny	ul. Fryderyka Chopina	7	Budynek mieszkalny		
63.	Budynek mieszkalny	ul. Fryderyka Chopina	7a	Budynek mieszkalny		
64.	Willa	ul. Fryderyka Chopina	8	Budynek mieszkalny		
65.	Willa	ul. Fryderyka Chopina	9	Budynek mieszkalny		
66.	Pałac (ob. Przedszkole)	ul. Fryderyka Chopina	10	Publiczny		
67.	Budynek mieszkalny	ul. Fryderyka Chopina	12	Budynek mieszkalny	A/2941/2070	06-06-1972
68.	Budynek mieszkalny	ul. Fryderyka Chopina	13	Budynek mieszkalny		

9.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	1	Budynek mieszkalny		
70.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	2	Budynek mieszkalny		
71.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	3	Budynek mieszkalny		
72.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	4	Budynek mieszkalny	A/2938/641	10-02-1960

73.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	5	Budynek mieszkalny		
74.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	6	Budynek mieszkalny		
75.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	7	Budynek mieszkalny	A/2937/2071	06-06-1972
76.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	8	Budynek mieszkalny		
77.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	9	Budynek mieszkalny		
78.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	10	Budynek mieszkalny		
79.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	13	Budynek mieszkalny		
80.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	14	Budynek mieszkalny		
81.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	15	Budynek mieszkalny		
82.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	17	Budynek mieszkalny		
83.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	18	Budynek mieszkalny		
84.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	19	Budynek mieszkalny		
85.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	26	Budynek mieszkalny		
86.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	27	Budynek mieszkalny		
87.	Dawne kino (ob. Budynek mieszkalno-usługowy)	ul. Bolesława Chrobrego	29	Budynek mieszkalno-usługowy		
88.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	30	Budynek mieszkalny		
89.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	31	Budynek mieszkalny		
90.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	32	Budynek mieszkalny		
		Chrobrego				
91.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	33	Budynek mieszkalny		
92.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	35	Budynek mieszkalny		
93.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	36	Budynek mieszkalny		
94.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	37	Budynek mieszkalny		
95.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	38	Budynek mieszkalny		

96.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	39	Budynek mieszkalny		
97.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	40	Budynek mieszkalny		
98.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	41	Budynek mieszkalny	A/2939/1388	08-09-1965
99.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	42	Budynek mieszkalny		
100.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Chrobrego	43	Budynek mieszkalny		
101.	Budynek mieszkalny	ul. Cicha	1	Budynek mieszkalny		
102.	Budynek mieszkalny	ul. Cicha	2	Budynek mieszkalny		
103.	Budynek mieszkalny	ul. Cicha	2a	Budynek mieszkalny		
104.	Budynek mieszkalny	ul. Cicha	4	Budynek mieszkalny		
105.	Zespół dworca kolejowego Stary Jawor:	ul. Cukrownicza	1	Zespół		
106.	Budynek dworca w zespole	ul. Cukrownicza	1	Dworzec		
107.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Cukrownicza	1	Budynek mieszkalny		
108.	Budynek gospodarczy w zespole	ul. Cukrownicza	1	Budynek gospodarczy		
109.	Budynek mieszkalny	ul. Stefana Czarnieckiego	1	Budynek mieszkalny		
110.	Budynek mieszkalny	ul. Stefana Czarnieckiego	10	Budynek mieszkalny	A/2942/1389	08-09-1965
111.	Budynek mieszkalny	ul. Jarosława Dąbrowskiego	1	Budynek mieszkalny		
112.	Budynek mieszkalny	ul. Jarosława Dąbrowskiego	2	Budynek mieszkalny		
113.	Budynek mieszkalny	ul. Jarosława Dąbrowskiego	7	Budynek mieszkalny		
114.	Budynek mieszkalny	ul. Jarosława Dąbrowskiego	8	Budynek mieszkalny		
115.	Budynek mieszkalny	ul. Jarosława Dąbrowskiego	10	Budynek mieszkalny		
116.	Budynek mieszkalny	ul. Jarosława Dąbrowskiego	12	Budynek mieszkalny		
117.	Budynek mieszkalny	ul. Jarosława Dąbrowskiego	17	Budynek mieszkalny		
118.	Budynek mieszkalny	ul. Jarosława Dąbrowskiego	18	Budynek mieszkalny		
119.	Budynek mieszkalny	ul. Jarosława Dąbrowskiego	20	Budynek mieszkalny		
120.	Budynek mieszkalny	al. Dębowa	1	Budynek mieszkalny		
121.	Budynek mieszkalny	al. Dębowa	2	Budynek mieszkalny		
122.	Budynek mieszkalny	al. Dębowa	3	Budynek mieszkalny		
123.	Budynek mieszkalny	al. Dębowa	4	Budynek mieszkalny		
124.	Budynek mieszkalny	al. Dębowa	5	Budynek mieszkalny		

125.	Budynek mieszkalny	al. Dębowa	6	Budynek mieszkalny		
126.	Budynek mieszkalny	al. Dębowa	7	Budynek mieszkalny		
127.	Budynek mieszkalny	al. Dębowa	8	Budynek mieszkalny		
128.	Budynek mieszkalny	al. Dębowa	9	Budynek mieszkalny		
129.	Budynek mieszkalny	al. Dębowa	10	Budynek mieszkalny		
130.	Budynek mieszkalny	al. Dębowa	11	Budynek mieszkalny		
131.	Budynek mieszkalny	al. Dębowa	13	Budynek mieszkalny		
132.	Budynek mieszkalny (ob. Siedziba Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym)	ul. Dworcowa	4	Publiczny		
133.	Budynek mieszkalny	ul. Dworcowa	6	Budynek mieszkalny		
134.	Budynek mieszkalny	ul. Grunwaldzka	5	Budynek mieszkalny		
135.	Budynek mieszkalny	ul. Grunwaldzka	6	Budynek mieszkalny		
136.	Budynek mieszkalny	ul. Grunwaldzka	17	Budynek mieszkalny		
137.	Budynek mieszkalny	ul. Grunwaldzka	18	Budynek mieszkalny		
138.	Budynek mieszkalny	ul. Grunwaldzka	20	Budynek mieszkalny		
139.	Budynek mieszkalny	ul. Grunwaldzka	21	Budynek mieszkalny		
140.	Budynek mieszkalny	ul. Grunwaldzka	22	Budynek mieszkalny		
141.	Budynek mieszkalny	ul. Grunwaldzka	24	Budynek mieszkalny		
142.	Budynek mieszkalny	ul. Grunwaldzka	27	Budynek mieszkalny		
143.	Budynek mieszkalny	ul. Grunwaldzka	35	Budynek mieszkalny		
144.	Budynek mieszkalny	al. Jana Pawła II	3	Budynek mieszkalny		
145.	Budynek mieszkalny	al. Jana Pawła II	8	Budynek mieszkalny		
146.	Budynek mieszkalny	al. Jana Pawła II	15	Budynek mieszkalny		
147.	Budynek mieszkalny	ul. Klasztorna	1	Budynek mieszkalny		
148.	Budynek mieszkalny	ul. Klasztorna	3	Budynek mieszkalny		
149.	Budynek Sądu Rejonowego	ul. Klasztorna	5	Publiczny		
150.	Budynek mieszkalny	ul. Klasztorna	8	Budynek mieszkalny		
151.	Budynek mieszkalny	ul. Klasztorna	8A	Budynek mieszkalny		
152.	Dworzec kolejowy	ul. Kolejowa		Dworzec	A/2935/526/L	12-08-1977
153.	Budynek mieszkalny (ob. Budynek magazynowy)	ul. Kolejowa	1	Budynek gospodarczy		
154.	Budynek mieszkalny	ul. Kolejowa	1	Budynek mieszkalny		
155.	Budynek mieszkalny	ul. Kolejowa	2	Budynek mieszkalny		
156.	Budynek mieszkalny	ul. Kolejowa	3	Budynek mieszkalny		
157.	Budynek mieszkalny	ul. Kolejowa	4	Budynek mieszkalny		
158.	Budynek mieszkalny	ul. Kolejowa	5	Budynek mieszkalny		
159.	Budynek mieszkalny	ul. Kolejowa	6	Budynek mieszkalny		
160.	Budynek mieszkalny	ul. Kolejowa	7	Budynek mieszkalny		
161.	Budynek mieszkalny	ul. Kolejowa	8	Budynek mieszkalny		
162.	Budynek mieszkalny	ul. Kolejowa	9a	Budynek mieszkalny		
163.	Budynek mieszkalny	ul. Kolejowa	12	Budynek mieszkalny		
164.	Budynek mieszkalny	ul. Kolejowa	13	Budynek mieszkalny		
165.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Kopernika	1	Budynek mieszkalny		
166.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Kopernika	2	Budynek mieszkalny		

167.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Kopernika	3	Budynek mieszkalny		
168.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Kopernika	4	Budynek mieszkalny		
169.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Kopernika	5	Budynek mieszkalny		
170.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Kopernika	6	Budynek mieszkalny		
171.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Kopernika	7	Budynek mieszkalny		
172.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Kopernika	12	Budynek mieszkalny		
173.	Budynek mieszkalny	ul. Kościelna	1, 1a	Budynek mieszkalny		
174.	Budynek mieszkalny	ul. Kościelna	3	Budynek mieszkalny		
175.	Budynek mieszkalny	ul. Kościelna	4	Budynek mieszkalny		
176.	Budynek mieszkalny	ul. Kościelna	5	Budynek mieszkalny		
177.	Budynek mieszkalny	ul. Kościelna	6	Budynek mieszkalny		
178.	Budynek mieszkalny	ul. Kościelna	7	Budynek mieszkalny		
179.	Budynek szkolny	ul. Tadeusza Kościuszki	8	Publiczny		
180.	Budynek mieszkalny	ul. Kościelna	10	Budynek mieszkalny	A/2943/2072	06-06-1972
181.	Budynek mieszkalny	ul. Kościelna	11	Budynek mieszkalny		
182.	Budynek mieszkalny	ul. Kościelna	12	Budynek mieszkalny		
183.	Budynek mieszkalny	ul. Kościelna	13	Budynek mieszkalny		
184.	Budynek mieszkalny	ul. Tadeusza Kościuszki	3	Budynek mieszkalny		
185.	Budynek mieszkalny	ul. Tadeusza Kościuszki	5	Budynek mieszkalny		
186.	Budynek mieszkalny	ul. Tadeusza Kościuszki	7	Budynek mieszkalny		
187.	Budynek mieszkalny	ul. Tadeusza Kościuszki	13a	Budynek mieszkalny		
188.	Budynek mieszkalny	ul. Tadeusza Kościuszki	13b	Budynek mieszkalny		
189.	Budynek mieszkalny	ul. Krótka	1	Budynek mieszkalny		
190.	Budynek mieszkalny	ul. Krótka	3	Budynek mieszkalny		
191.	Budynek mieszkalny	ul. Krótka	4	Budynek mieszkalny		
192.	Zespół budynków zakładów kuzienniczych i maszyn rolniczych:	ul. Kuziennicza	4	Zespół		
193.	Budynek kuźni w zespole	ul. Kuziennicza	4	Przemysłowy		
194.	Budynek hali produkcyjnej w zespole	ul. Kuziennicza	4	Przemysłowy		
195.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	1	Budynek mieszkalny		
196.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	3	Budynek mieszkalny	A/2944/1390	08-09-1965
197.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	4	Budynek mieszkalny		
198.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	5	Budynek mieszkalny		
199.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	6	Budynek mieszkalny		

200.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	7	Budynek mieszkalny		
201.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	8	Budynek mieszkalny		
202.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	9	Budynek mieszkalny		
203.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	10	Budynek mieszkalny		
204.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	11	Budynek mieszkalny		
205.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	12	Budynek mieszkalny	A/2945/1391	08-09-1965
206.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	13	Budynek mieszkalny		
207.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	13a	Budynek mieszkalny		
208.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	14	Budynek mieszkalny		
209.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	15	Budynek mieszkalny		
210.	Budynek dawnego Ziemińskiego Towarzystwa Kredytowego Księstwa Świdnicko-Jaworskiego (ob. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy)	ul. Legnicka	16	Publiczny		
211.	Dawny pałac księżnej Agnieszki (ob. budynek mieszkalny)	ul. Legnicka	17	Budynek mieszkalny		
212.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	18	Budynek mieszkalny		
213.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	19	Budynek mieszkalny		
214.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	20	Budynek mieszkalny		
215.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	21	Budynek mieszkalny		
216.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	22	Budynek mieszkalny		
217.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	23	Budynek mieszkalny		
218.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	25	Budynek mieszkalny		
219.	Budynek mieszkalny	ul. Legnicka	26	Budynek mieszkalny		
220.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	2	Budynek mieszkalny		
221.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	3	Budynek mieszkalny		
222.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	4	Budynek mieszkalny		
223.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	4a	Budynek mieszkalny		
224.	Budynek gospodarczy	ul. Limanowskiego	4a	Budynek gospodarczy		
225.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	5	Budynek mieszkalny		
226.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	6	Budynek mieszkalny		
227.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	7	Budynek mieszkalny		
228.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	8	Budynek mieszkalny		
229.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	9	Budynek mieszkalny		

230.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	19	Budynek mieszkalny		
231.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	21	Budynek mieszkalny		
232.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	27	Budynek mieszkalny		
233.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	28	Budynek mieszkalny		
234.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	29	Budynek mieszkalny		
235.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	30	Budynek mieszkalny		
236.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	30a	Budynek mieszkalny		
237.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	30b	Budynek mieszkalny		
238.	Budynek gospodarczy	ul. Bolesława Limanowskiego	30b	Budynek gospodarczy		
239.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	31	Budynek mieszkalny		
240.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	32	Budynek mieszkalny		
241.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	33	Budynek mieszkalny		
242.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	34	Budynek mieszkalny		
243.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	35	Budynek mieszkalny		
244.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	36	Budynek mieszkalny		
245.	Budynek mieszkalny	ul. Bolesława Limanowskiego	37	Budynek mieszkalny		
246.	Budynek mieszkalny	ul. Lipowa	3	Budynek mieszkalny		
247.	Budynek mieszkalny	ul. Lipowa	4, 5	Budynek mieszkalny	A/2946/2073	06-06-1972
248.	Budynek mieszkalny	ul. Lipowa	9	Budynek mieszkalny		
249.	Budynek mieszkalny	ul. Lipowa	9a	Budynek mieszkalny		
250.	Budynek mieszkalny	ul. Lipowa	10	Budynek mieszkalny		
251.	Budynek mieszkalny	ul. Lipowa	11	Budynek mieszkalny		
252.	Budynek mieszkalny	ul. Lipowa	11a	Budynek mieszkalny		
253.	Budynek mieszkalny	ul. Waleriana Łukasińskiego	1	Budynek mieszkalny		
254.	Budynek mieszkalny	ul. Waleriana Łukasińskiego	1a	Budynek mieszkalny		
255.	Budynek mieszkalny	ul. Waleriana Łukasińskiego	2	Budynek mieszkalny		
256.	Budynek mieszkalny	ul. Waleriana Łukasińskiego	6	Budynek mieszkalny		
257.	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja	1	Budynek mieszkalny		

258.	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja	2	Budynek mieszkalny		
259.	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja	3	Budynek mieszkalny		
260.	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja	4, 4a	Budynek mieszkalny		
261.	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja	10	Budynek mieszkalny		
262.	Budynek mieszkalny	ul. Mała	3	Budynek mieszkalny		
263.	Rezydencja właściciela folwarku	ul. Adama Mickiewicza	1	Budynek mieszkalny		
264.	Młyn	ul. Adama Mickiewicza	4	Młyn		
265.	Zespół rzeźni miejskiej:	ul. Adama Mickiewicza	45	Zespół		
266.	Budynek administracyjno-mieszkalny z magazynem skór w zespole	ul. Adama Mickiewicza	45	Inny		
267.	Budynek poczekalni dla zwierząt w zespole	ul. Adama Mickiewicza	45	Inny		
268.	Hala uboju bydła w zespole	ul. Adama Mickiewicza	45	Przemysłowy		
269.	Budynek przerobu mięsa w zespole	ul. Adama Mickiewicza	45	Przemysłowy		
270.	Hala uboju trzody chlewnej w zespole	ul. Adama Mickiewicza	45	Przemysłowy		
271.	Budynek rozbieralni wraz z chłodnią i przedchłodnią w zespole	ul. Adama Mickiewicza	45	Inny		
272.	Kotłownia w zespole	ul. Adama Mickiewicza	45	Budynek gospodarczy		
273.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Mickiewicza	46	Budynek mieszkalny		
274.	Budynek mieszkalny	ul. Parkowa	1	Budynek mieszkalny		
275.	Dawny Dom Bractwa strzeleckiego (ob. Budynek Jaworskiego Ośrodka Kultury)	ul. Parkowa	5	Publiczny		
276.	Stacja oczyszczania wody	ul. Parkowa	6	Inny		
277.	Budynek mieszkalny	ul. Piastowska	1	Budynek mieszkalny		
278.	Budynek mieszkalny	ul. Piastowska	2	Budynek mieszkalny		
279.	Budynek mieszkalny	ul. Piastowska	3	Budynek mieszkalny		
280.	Budynek mieszkalny	ul. Piastowska	7	Budynek mieszkalny		
281.	Budynek mieszkalny	ul. Piastowska	8	Budynek mieszkalny		
282.	Budynek mieszkalny	ul. Piastowska	10	Budynek mieszkalny		
283.	Budynek mieszkalny	ul. Piastowska	11	Budynek mieszkalny		
284.	Budynek gospodarczy	ul. Piastowska	11	Budynek gospodarczy		
285.	Budynek mieszkalny	ul. Piastowska	13	Budynek mieszkalny		
286.	Budynek mieszkalny	ul. Piastowska	14	Budynek mieszkalny		
287.	Budynek gospodarczy	ul. Piastowska	14	Budynek gospodarczy		

288.	Budynek mieszkalny	ul. Piastowska	15	Budynek mieszkalny		
289.	Budynek mieszkalny	ul. Piastowska	16	Budynek mieszkalny		
290.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa	1	Budynek mieszkalny		
		Piłsudskiego				
291.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa Piłsudskiego	2	Budynek mieszkalny		
292.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa Piłsudskiego	3	Budynek mieszkalny		
293.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa Piłsudskiego	4	Budynek mieszkalny		
294.	Budynek Ośrodka Zdrowia	ul. Józefa Piłsudskiego	9, 10	Publiczny		
295.	Sala gimnastyczna	ul. Józefa Piłsudskiego	15	Publiczny		
296.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa Piłsudskiego	16	Budynek mieszkalny		
297.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa Piłsudskiego	17	Budynek mieszkalny		
298.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa Piłsudskiego	18	Budynek mieszkalny		
299.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa Piłsudskiego	20	Budynek mieszkalny		
300.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa Piłsudskiego	20a	Budynek mieszkalny		
301.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa Piłsudskiego	20b	Budynek mieszkalny		
302.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa Piłsudskiego	21	Budynek mieszkalny		
303.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa Piłsudskiego	22	Budynek mieszkalny		
304.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa Piłsudskiego	23	Budynek mieszkalny		
305.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa Piłsudskiego	24	Budynek mieszkalny		
306.	Budynek mieszkalny	ul. Józefa Piłsudskiego	25	Budynek mieszkalny		
307.	Obecnie Powiatowa Stacja Epidemiologiczna	ul. Piwna	1	Publiczny		
308.	Budynek mieszkalny	ul. Piwna	2	Budynek mieszkalny		
309.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	2	Budynek mieszkalny		
310.	Dawny budynek mieszkalny (ob. Bank)	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	7	Budynek mieszkalny		
311.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	8	Budynek mieszkalny		
312.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	9	Budynek mieszkalny		

313.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	10	Budynek mieszkalny		
314.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	11	Budynek mieszkalny		
315.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	11a	Budynek mieszkalny		
316.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	12	Budynek mieszkalny		
317.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	13	Budynek mieszkalny		
318.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	14	Budynek mieszkalny		
319.	Budynek administracji	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	14a	Budynek administracyjn		
320.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	15	Budynek mieszkalny		
321.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	16	Budynek mieszkalny		
322.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	21	Budynek mieszkalny		
323.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	21a	Budynek mieszkalny		
324.	Budynek gospodarczy	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	21a	Budynek gospodarcz		
325.	Budynek gospodarczy	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	22	Budynek gospodarcz		
326.	Budynek gospodarczy	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	23	Budynek gospodarcz		
327.	Budynek gospodarczy	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	25	Budynek gospodarcz		
328.	Budynek gospodarczy	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	26	Budynek gospodarcz		
329.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	28	Budynek mieszkalny		
330.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	29	Budynek mieszkalny		
331.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	30	Budynek mieszkalny		
332.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	31	Budynek mieszkalny		
333.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	32	Budynek mieszkalny		
334.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	33	Budynek mieszkalny		
335.	Budynek mieszkalny	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego	45	Budynek mieszkalny		
336.	Budynek mieszkalny	ul. Przyjaciół Żołnierza	1	Budynek mieszkalny		

337.	Budynek mieszkalny	ul. Przyjaciół Żołnierza	7	Budynek mieszkalny		
338.	Budynek mieszkalny	ul. Przyjaciół Żołnierza	8	Budynek mieszkalny		
339.	Budynek mieszkalny	ul. Przyjaciół Żołnierza	9	Budynek mieszkalny		
340.	Budynek mieszkalny	ul. Przyjaciół Żołnierza	11	Budynek mieszkalny		
341.	Budynek mieszkalny	ul. Przyjaciół Żołnierza	15	Budynek mieszkalny		
342.	Budynek mieszkalny (ob. Placówka szkolna)	ul. Adama Rapackiego	1	Publiczny		
343.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	2	Budynek mieszkalny		
344.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	3	Budynek mieszkalny		
345.	Budynek mieszkalny z budynkami gospodarczymi	ul. Adama Rapackiego	4	Budynek mieszkalno- gospodarczy		
346.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	6	Budynek mieszkalny		
347.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	10	Budynek mieszkalny		
348.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	11	Budynek mieszkalny		
349.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	15	Budynek mieszkalny		
350.	Budynek mieszkalno- gospodarczy	u ul. Adama Rapackiego	23	Budynek mieszkalno- gospodarczy		
351.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	25	Budynek mieszkalny		
352.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	26	Budynek mieszkalny		
353.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	27	Budynek mieszkalny		
354.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	30	Budynek mieszkalny		
355.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	30a	Budynek mieszkalny		
356.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	32	Budynek mieszkalny		
357.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	34	Budynek mieszkalny		
358.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	35	Budynek mieszkalny		
359.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	37	Budynek mieszkalny		

360.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	37a	Budynek mieszkalny		
361.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	38	Budynek mieszkalny		
362.	Budynek mieszkalny	ul. Adama Rapackiego	39	Budynek mieszkalny		
363.	Stacja transformatorowa	ul. Mikołaja Reja / ul. Wrocławska		Inny		
364.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Reja	2	Budynek mieszkalny		
365.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Reja	3	Budynek mieszkalny		
366.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Reja	3c	Budynek mieszkalny		
367.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Reja	3d	Budynek mieszkalny		
368.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Reja	3e	Budynek mieszkalny		
369.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Reja	5	Budynek mieszkalny		
370.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Reja	6	Budynek mieszkalny		
371.	Budynek mieszkalny	ul. Mikołaja Reja	8	Budynek mieszkalny		
372.	Budynek mieszkalny	ul. Franklina Roosevelta	1	Budynek mieszkalny		
373.	Budynek mieszkalny	ul. Franklina Roosevelta	3	Budynek mieszkalny		
374.	Budynek mieszkalny	ul. Franklina Roosevelta	4, 5	Budynek mieszkalny		
375.	Budynek mieszkalny	Rynek	2	Budynek mieszkalny		
376.	Budynek mieszkalny	Rynek	3	Budynek mieszkalny	A/2952/1077	27-02-1964
377.	Budynek mieszkalny	Rynek	4	Budynek mieszkalny		
378.	Budynek mieszkalny	Rynek	6	Budynek mieszkalny	A/2955/328	06-11-1956
379.	Budynek mieszkalny	Rynek	7	Budynek mieszkalny	A/2954/1392	08-09-1965
380.	Budynek mieszkalny	Rynek	8	Budynek mieszkalny		
381.	Budynek mieszkalny	Rynek	9	Budynek mieszkalny		
382.	Budynek mieszkalny	Rynek	10	Budynek mieszkalny		
383.	Domy podcieniowe	Rynek	11-19, 21-24, 33-37	Budynek mieszkalny	A/2955/328	06-11-1956
384.	Budynek mieszkalny	Rynek	20	Budynek mieszkalny		
385.	Budynek mieszkalny	Rynek	25	Budynek mieszkalny		
386.	Budynek mieszkalny	Rynek	26	Budynek mieszkalny		
387.	Budynek mieszkalny	Rynek	27	Budynek mieszkalny		
388.	Budynek mieszkalny	Rynek	30	Budynek mieszkalny		
389.	Budynek mieszkalny	Rynek	32	Budynek mieszkalny		
390.	Wieża wodna	pl. Seniora		Wieża		
391.	Budynek mieszkalny	pl. Seniora	5	Budynek mieszkalny		
392.	Budynek mieszkalny	pl. Seniora	6	Budynek mieszkalny		
393.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	2	Budynek mieszkalny		
394.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	2a	Budynek mieszkalny		
395.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	4	Budynek mieszkalny		

396.	Budynek dawnych koszar (ob. budynek administracyjny)	ul. Starojaworska	7	Publiczny		
397.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	9	Budynek mieszkalny		
398.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	23	Budynek mieszkalny		
399.	Budynek gospodarczy	ul. Starojaworska	23	Budynek gospodarczy		
400.	Zespół mieszkalno-gospodarczy:	ul. Starojaworska	24	Zespół		
401.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	24	Budynek mieszkalny		
402.	Budynkek gospodarczy I w zespole	ul. Starojaworska	24	Budynek gospodarczy		
403.	Budynek gospodarczy II w zespole	ul. Starojaworska	24	Budynek gospodarczy		
404.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	30	Budynek mieszkalny		
405.	Zespół mieszkalno-gospodarczy:	ul. Starojaworska	32	Zespół		
406.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	32	Budynek mieszkalny		
407.	Budynek gospodarczy I w zespole	ul. Starojaworska	32	Budynek gospodarczy		
408.	Budynek gospodarczy II w zespole	ul. Starojaworska	32	Budynek gospodarczy		
409.	Budynek gospodarczy III w zespole	ul. Starojaworska	32	Budynek gospodarczy		
410.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	34	Budynek mieszkalny		
411.	Zespół mieszkalno-gospodarczy:	ul. Starojaworska	38	Zespół		
412.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	38	Budynek mieszkalny		
413.	Budynkek gospodarczy I w zespole	ul. Starojaworska	38	Budynek gospodarczy		
414.	Budynkek gospodarczy II w zespole	ul. Starojaworska	38	Budynek gospodarczy		
415.	Budynkek gospodarczy III w zespole	ul. Starojaworska	38	Budynek gospodarczy		
416.	Zespół mieszkalno-gospodarczy:	ul. Starojaworska	40	Zespół		
417.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	40	Budynek mieszkalny		
418.	Budynek gospodarczy I w zespole	ul. Starojaworska	40	Budynek gospodarczy		
419.	Budynek gospodarczy II w zespole	ul. Starojaworska	40	Budynek gospodarczy		
420.	Budynek mieszkalno-gospodarczy w zespole	ul. Starojaworska	40	Budynek mieszkalno-gospodarczy		

421.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	41	Budynek mieszkalny		
422.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	42	Budynek mieszkalny		
423.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	43	Budynek mieszkalny		
424.	Zespół mieszkalno-gospodarczy:	ul. Starojaworska	44	Zespół		
425.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	44	Budynek mieszkalny		
426.	Budynek gospodarczy I w zespole	ul. Starojaworska	44	Budynek gospodarczy		
427.	Budynek gospodarczy II w zespole	ul. Starojaworska	44	Budynek gospodarczy		
428.	Budynek gospodarczy III w zespole	ul. Starojaworska	44	Budynek gospodarczy		
429.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	55	Budynek mieszkalny		
430.	Zespół mieszkalno-gospodarczy:	ul. Starojaworska	56	Zespół		
431.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	56	Budynek mieszkalny		
432.	Budynek gospodarczy I w zespole	ul. Starojaworska	56	Budynek gospodarczy		
433.	Budynek gospodarczy II w	ul. Starojaworska	56	Budynek		

	zespole			gospodarczy		
434.	Budynek gospodarczy III w zespole	ul. Starojaworska	56	Budynek gospodarczy		
435.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	59	Budynek mieszkalny		
436.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	61	Budynek mieszkalny		
437.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	62	Budynek mieszkalny		
438.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	65	Budynek mieszkalny		
439.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	67	Budynek mieszkalny		
440.	Zespół mieszkalno-gospodarczy:	ul. Starojaworska	70	Zespół		
441.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	70	Budynek mieszkalny		
442.	Budynek gospodarczy I w zespole	ul. Starojaworska	70	Budynek gospodarczy		
443.	Budynek gospodarczy II w zespole	ul. Starojaworska	70	Budynek gospodarczy		
444.	Budynek gospodarczy III w zespole	ul. Starojaworska	70	Budynek gospodarczy		
445.	Zespół mieszkalno-gospodarczy:	ul. Starojaworska	75	Zespół		
446.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	75	Budynek mieszkalny		
447.	Budynek gospodarczy I w zespole	ul. Starojaworska	75	Budynek gospodarczy		
448.	Budynek gospodarczy II w zespole	ul. Starojaworska	75	Budynek gospodarczy		

449.	Zespół mieszkalno-gospodarczy:	ul. Starojaworska	78	Zespół		
450.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	78	Budynek mieszkalny		
451.	Budynek gospodarczy I w zespole	ul. Starojaworska	78	Budynek gospodarczy		
452.	Budynek gospodarczy II w zespole	ul. Starojaworska	78	Budynek gospodarczy		
453.	Szkoła podstawowa	ul. Starojaworska	82	Publiczny		
454.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	85	Budynek mieszkalny		
455.	Zespół mieszkalno-gospodarczy:	ul. Starojaworska	89	Zespół		
456.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	89	Budynek mieszkalny		
457.	Budynek gospodarczy I w zespole	ul. Starojaworska	89	Budynek gospodarczy		
458.	Budynek gospodarczy II w zespole	ul. Starojaworska	89	Budynek gospodarczy		
459.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	91	Budynek mieszkalny		
460.	Budynek gospodarczy	ul. Starojaworska	91	Budynek gospodarczy		
461.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	93	Budynek mieszkalny		
462.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	95	Budynek mieszkalny		
463.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	99	Budynek mieszkalny		
464.	Stacja transformatorowa	ul. Starojaworska	103	Inny		
465.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	105	Budynek mieszkalny		
466.	Budynek gospodarczy	ul. Starojaworska	105	Budynek gospodarczy		
467.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	106	Budynek mieszkalny		
468.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	113	Budynek mieszkalny		
469.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	119	Budynek mieszkalny		
470.	Budynek mieszkalny	ul. Starojaworska	123	Budynek mieszkalny		
471.	Zespół budynków przemysłowo – administracyjnych cukrowni:	ul. Starojaworska		Zespół	A/2949/824/L	28-12-1988
472.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	90A i B	Budynek mieszkalny	A/2949/824/L	28-12-1988
473.	Budynek świetlicy i stołówki w zespole	ul. Starojaworska	92	Publiczny	A/2949/824/L	28-12-1988
474.	Dom kultury w zespole	ul. Starojaworska	92	Publiczny	A/2949/824/L	28-12-1988
475.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	94	Budynek mieszkalny	A/2949/824/L	28-12-1988
476.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	94A	Budynek mieszkalny	A/2949/824/L	28-12-1988
477.	Budynek willowy w zespole	ul. Starojaworska	100	Budynek mieszkalny	A/2949/824/L	28-12-1988

478.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojawska	101	Budynek mieszkalny	A/2949/824/L	28-12-1988
479.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojawska	102	Budynek mieszkalny	A/2949/824/L	28-12-1988
480.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojawska	103	Budynek mieszkalny	A/2949/824/L	28-12-1988
481.	Budynek garaży i mieszkań w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
482.	Budynek magazynu i acetylenowni w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
483.	Budynek pomp buraczanych w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
484.	Budynek stolarni w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
485.	Budynek pras wysłoków w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
486.	Budynek magazynu technicznego i biuro techniczne w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
487.	Budynek warsztatu mechanicznego w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
488.	Budynek pieca wapiennego w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
489.	Budynek biura technicznego w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
490.	Budynek cukrowni w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
491.	Budynek saturacji w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
492.	Budynek szatni w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
493.	Budynek suszarni w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
494.	Budynek spawalni i laboratorium w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
495.	Budynek błotniarek w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
496.	Budynek produktowni w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
497.	Budynek skrzyń wodnych w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
498.	Budynek pakowni i magazyn w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
499.	Budynek kotłowni w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
500.	Budynek magazynu nawozów i nasion w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
501.	Budynek magazynów akumulatorów w zespole	ul. Starojawska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988

502.	Budynek magazynu cukru w zespole	ul. Starojaworska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
503.	Budynek biura głównego w zespole	ul. Starojaworska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
504.	Budynek ośrodka zdrowia w zespole	ul. Starojaworska	104	Publiczny	A/2949/824/L	28-12-1988
505.	Biuro gospodarcze placu w zespole	ul. Starojaworska	104	Budynek administracyjny	A/2949/824/L	28-12-1988
506.	Budynek stodoły w zespole	ul. Starojaworska	104	Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
507.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	107	Budynek mieszkalny	A/2949/824/L	28-12-1988
508.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	108	Budynek mieszkalny	A/2949/824/L	28-12-1988
509.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	111	Budynek mieszkalny	A/2949/824/L	28-12-1988
510.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	116	Budynek mieszkalny	A/2949/824/L	28-12-1988
511.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	120	Budynek mieszkalny	A/2949/824/L	28-12-1988
512.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	122	Budynek mieszkalny	A/2949/824/L	28-12-1988
513.	Budynek mieszkalny w zespole	ul. Starojaworska	126	Budynek mieszkalny	A/2949/824/L	28-12-1988
514.	Budynek wagi samochodowej w zespole	ul. Starojaworska		Przemysłowy	A/2949/824/L	28-12-1988
515.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	3	Budynek mieszkalny		
516.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	4	Budynek mieszkalny		
517.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	5	Budynek mieszkalny		
518.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	6	Budynek mieszkalny		
519.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	7	Budynek mieszkalny		
520.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	8	Budynek mieszkalny		
521.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	9	Budynek mieszkalny		
522.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	10	Budynek mieszkalny		
523.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	11	Budynek mieszkalny		
524.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	12	Budynek mieszkalny		
525.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	13	Budynek mieszkalny		
526.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	14	Budynek mieszkalny		
527.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	16	Budynek mieszkalny		
528.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	17	Budynek mieszkalny		
529.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	18	Budynek mieszkalny		
530.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	19	Budynek mieszkalny		
531.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	20	Budynek mieszkalny		
532.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	21	Budynek mieszkalny		
533.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	22	Budynek mieszkalny		
534.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	23	Budynek mieszkalny		
535.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	24	Budynek mieszkalny		
536.	Budynek mieszkalny	ul. Staromiejska	25	Budynek mieszkalny		
537.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	1	Budynek mieszkalny	A/2947/2074	06-06-1972

538.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	2	Budynek mieszkalny		
539.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	3	Budynek mieszkalny		
540.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	4	Budynek mieszkalny	A/2957/1078	27-02-1964
541.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	5	Budynek mieszkalny		
542.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	6	Budynek mieszkalny		
43.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	7	Budynek mieszkalny		
544.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	8	Budynek mieszkalny		
545.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	9	Budynek mieszkalny		
546.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	10	Budynek mieszkalny		
547.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	11	Budynek mieszkalny		
548.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	12	Budynek mieszkalny		
549.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	13	Budynek mieszkalny		
550.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	14	Budynek mieszkalny		
551.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	15	Budynek mieszkalny		
552.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	16	Budynek mieszkalny		
553.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	17	Budynek mieszkalny		
554.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	18	Budynek mieszkalny		
555.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	19	Budynek mieszkalny		
556.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	20	Budynek mieszkalny		
557.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	21	Budynek mieszkalny		
558.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	22	Budynek mieszkalny		
559.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	23	Budynek mieszkalny		
560.	Budynek mieszkalny	ul. Staszica	24	Budynek mieszkalny		
561.	Budynek mieszkalny	ul. Strzegomska	1	Budynek mieszkalny		
562.	Budynek mieszkalny	ul. Strzegomska	2	Budynek mieszkalny		
563.	Budynek mieszkalny	ul. Strzegomska	3	Budynek mieszkalny		
564.	Budynek mieszkalny	ul. Strzegomska	4	Budynek mieszkalny		
565.	Budynek mieszkalny	ul. Strzegomska	6	Budynek mieszkalny		
566.	Budynek mieszkalny	ul. Strzegomska	7	Budynek mieszkalny		
567.	Budynek mieszkalny	ul. Strzegomska	8	Budynek mieszkalny		
568.	Budynek mieszkalny	ul. Strzegomska	8a	Budynek mieszkalny		
569.	Budynek mieszkalny	ul. Strzegomska	10	Budynek mieszkalny		
570.	Budynek mieszkalny	ul. Strzegomska	10a	Budynek mieszkalny		
571.	Budynek mieszkalny	ul. Strzegomska	12	Budynek mieszkalny		
572.	Budynek mieszkalny	ul. Szkolna	2	Budynek mieszkalny		
573.	Budynek mieszkalny	ul. Szkolna	9	Budynek mieszkalny		
574.	Budynek mieszkalny	ul. Szkolna	10	Budynek mieszkalny		
575.	Budynek mieszkalny	ul. Szkolna	11	Budynek mieszkalny		
576.	Budynek mieszkalny	ul. Szpitalna	1	Budynek mieszkalny		
577.	Szpital	ul. Szpitalna	3	Publiczny		
578.	Budynek mieszkalny	ul. Szpitalna	4	Budynek mieszkalny		
579.	Budynek mieszkalny	ul. Szpitalna	5	Budynek mieszkalny		
580.	Budynek mieszkalny	ul. Szpitalna	6	Budynek mieszkalny		
581.	Budynek mieszkalny	ul. Szpitalna	7	Budynek mieszkalny		
582.	Budynek mieszkalny	ul. Szpitalna	9	Budynek mieszkalny		
583.	Budynek mieszkalny	ul. Szpitalna	10	Budynek mieszkalny		
584.	Budynek mieszkalny	ul. Szpitalna	11	Budynek mieszkalny		

585.	Budynek mieszkalny	ul. Szpitalna	12	Budynek mieszkalny		
586.	Budynek Ośrodka Zdrowia	ul. Szpitalna	13	Publiczny		
587.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	1	Budynek mieszkalny		
588.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	2	Budynek mieszkalny		
589.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	3	Budynek mieszkalny		
590.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	4	Budynek mieszkalny		
591.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	5	Budynek mieszkalny		
592.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	6	Budynek mieszkalny		
593.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	7	Budynek mieszkalny		
594.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	8	Budynek mieszkalny		
595.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	9	Budynek mieszkalny		
596.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	10	Budynek mieszkalny		
597.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	12	Budynek mieszkalny		
598.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	13-14	Budynek mieszkalny		
599.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	15	Budynek mieszkalny		
600.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	16	Budynek mieszkalny		
601.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	17	Budynek mieszkalny		
602.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	19	Budynek mieszkalny		
603.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	20	Budynek mieszkalny		
604.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	22	Budynek mieszkalny		
605.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	24	Budynek mieszkalny		
606.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	25	Budynek mieszkalny		
607.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	26	Budynek mieszkalny		
608.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	27	Budynek mieszkalny		
609.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	29	Budynek mieszkalny		
610.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	30	Budynek mieszkalny		
611.	Budynek mieszkalny	pl. Wolności	30a	Budynek mieszkalny		
612.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	1	Budynek mieszkalny		
613.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	3	Budynek mieszkalny		
614.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	3a	Budynek mieszkalny		
615.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	5	Budynek mieszkalny		
616.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	8	Budynek mieszkalny		
617.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	9	Budynek mieszkalny		
618.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	11	Budynek mieszkalny		
619.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	12	Budynek mieszkalny		
620.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	13	Budynek mieszkalny		
621.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	15	Budynek mieszkalny		
622.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	16	Budynek mieszkalny		
623.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	17	Budynek mieszkalny		
624.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	17a	Budynek mieszkalny		
625.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	17b	Budynek mieszkalny		
626.	Dawny budynek dworca kolejowego (ob. budynek mieszkalny)	ul. Wrocławska	18	Budynek mieszkalny		
627.	Dawny budynek	ul. Wrocławska	18	Budynek		

	przepompowni stacji kolejowej (ob. Budynek gospodarczy)			gospodarczy		
628.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	24	Budynek mieszkalny		
629.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	25	Budynek mieszkalny		
630.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	29	Budynek mieszkalny		
631.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	29a	Budynek mieszkalny		
632.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	29b	Budynek mieszkalny		
633.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	29c	Budynek mieszkalny		
634.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	30	Budynek mieszkalny		
635.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	31	Budynek mieszkalny		
636.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	32	Budynek mieszkalny		
637.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	33	Budynek mieszkalny		
638.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	34	Budynek mieszkalny		
639.	Zabudowania gospodarcze	ul. Wrocławska	34	Budynek gospodarczy		
640.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	35	Budynek mieszkalny		
641.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	36	Budynek mieszkalny		
642.	Budynek mieszkalny	ul. Wrocławska	37	Budynek mieszkalny		
643.	Budynek mieszkalny	ul. Zamkowa	4	Budynek mieszkalny		
644.	Budynek mieszkalny	ul. Zamkowa	5	Budynek mieszkalny		
645.	Budynek mieszkalny	ul. Zamkowa	5a	Budynek mieszkalny		
646.	Budynek mieszkalny	ul. Zamkowa	5b	Budynek mieszkalny		
647.	Budynek mieszkalny	ul. Zamkowa	6	Budynek mieszkalny		
648.	Budynek mieszkalny	ul. Zamkowa	7	Budynek mieszkalny		
649.	Budynek mieszkalny	ul. Zamkowa	8	Budynek mieszkalny		
650.	Budynek mieszkalny	ul. Zamkowa	13	Budynek mieszkalny		
651.	Budynek mieszkalny	ul. Zamkowa	14	Budynek mieszkalny		
652.	Budynek mieszkalny	ul. Zamkowa	15	Budynek mieszkalny		
653.	Budynek mieszkalny	ul. Zamkowa	15a	Budynek mieszkalny		
654.	Budynek mieszkalny	ul. Zielona	1	Budynek mieszkalny		
655.	Budynek mieszkalny	ul. Zielona	2	Budynek mieszkalny		
656.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	1	Budynek mieszkalny		
657.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	2	Budynek mieszkalny		
658.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	3	Budynek mieszkalny		
659.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	4	Budynek mieszkalny		
660.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	6	Budynek mieszkalny		
661.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	7	Budynek mieszkalny		
662.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	8	Budynek mieszkalny		
663.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	9	Budynek mieszkalny		
664.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	10	Budynek mieszkalny		
665.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	12	Budynek mieszkalny		
666.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	13	Budynek mieszkalny		
667.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	15	Budynek mieszkalny		
668.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	16, 17	Budynek mieszkalny		
669.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	18	Budynek mieszkalny		

670.	Budynek mieszkalny	ul. Żeromskiego	19	Budynek mieszkalny		

Na terenie miasta Jawora, zgodnie z powyższym wykazem, znajduje się 670 obiektów objętych ochroną, w tym 81 wpisanych do rejestru zabytków.

Wyraźnie zauważalne jest, iż zabytkowa część zabudowy miasta to przede wszystkim obiekty związane z funkcją mieszkalną. Większość z nich, około 80%, stanowią budynki mieszkalne, a w ich sąsiedztwie występują budynki gospodarcze (46 obiektów). Zostało również wydzielonych dziesięć zespołów mieszkalno-gospodarczych.

Ponadto w granicach miasta znajduje się dziewięć obiektów sakralnych, zespół poklasztorny oraz trzy cmentarze, zabudowa dworów kolejowych, zespół zakładów kuzienniczych, zespół rzeźni miejskiej, a także mury miejskie i park. Pozostałą część to budynki gospodarcze, przemysłowe, publiczne, administracyjne i inne.

4.3. Obszary zabytkowe i zabytki archeologiczne

Zasób wartości kulturowych podlegających ochronie, o których mowa w pkt 6.2 uzupełniają obszary zabytkowe - układy urbanistyczne i ruralistyczne w obrębie miasta Jawora.

Tabela 7. Układy urbanistyczne i ruralistyczne w obrębie miasta Jawora

[Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu – <http://wosoz.ibip.wroc.pl/>]

Lp.	Wykaz obszarów
1	Ośrodek historyczny miasta Jawora wpisany do rejestru zabytków pod numerem A/2638/363, decyzją z dnia 25.11.1956 r.
2	Historyczny układ urbanistyczny ograniczony ulicami: Zielona, Łukasieńskiego, Kościuszki, Chopina, Dąbrowskiego, 1 Maja Chroniony na podstawie wpisu do wykazu obiektów, zespołów budowlanych i obszarów o walorach kulturowych, nie wpisanych do rejestru zabytków, ale przewidzianych przez WKZ do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.
3	Układ urbanistyczny w rejonie ulic: Kościuszki, Szpitalna, Piastowska, Armii Krajowej, Wrocławska, Kolejowa, Dworcowa, Rapackiego, Starojaworska, Limanowskiego, Dąbrowskiego, Mickiewicza wraz z Parkiem Miejskim. Chroniony na podstawie wpisu do wykazu obiektów, zespołów budowlanych i obszarów o walorach kulturowych, nie wpisanych do rejestru zabytków, ale przewidzianych przez WKZ do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.
4	Historyczny układ ruralistyczny Starego Jawora Chroniony na podstawie wpisu do wykazu obiektów, zespołów budowlanych i obszarów o walorach kulturowych, nie wpisanych do rejestru zabytków, ale przewidzianych przez WKZ do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.

Fakty osadnicze na obszarze Jawora wyznaczone jako stanowiska archeologiczne, ujęte w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków prezentuje poniższa tabela. W granicach miasta znajduje się wiele obiektów związanych z warstwą archeologii, wśród nich wymienia się m.in.:

1. cmentarzysko całopalne kultury łużyckiej odkryte na przełomie XIX i XX wieku,
2. groby całopalne z okresu kultury łużyckiej na terenie ogrodu Sądu Powiatowego, na placu Seniora i na terenie Zamku Piastowskiego,
3. znaleziska kultury grobów jamowych,
4. znaleziska monet z okresu rzymskiego,
5. wieża mieszkalna z XIII wieku na terenie Zamku Piastowskiego,
6. pozostałości fortyfikacji Bramy Strzegomskiej odkryte na północ od Wieży Strzegomskiej.

Tabela 8. Stanowiska archeologiczne na obszarze miasta Jawora ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Jawora [źródło: Pracownia Dokumentacji Zabytków ALMA, 2013 r.]

Nr stanowiska w miejscowości	Nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze (wskazane na rysunku studium)	Obiekt, funkcja	Chronologia, kultura
1	81-20	6	osada	późne średniowiecze XV w.
			śladosadnictwa	ep. kamienia
2	81-20	8	osada	średniowiecze
			osada	ep. brązu, V-halsztat, kultura łużycka
			groby ciałopalne	okres wpływów rzymskich do IV ne
3	81-20	9	osada	późne średniowiecze
			nieokreślona	ep. kamienia
4	80-20	51	punkt osadniczy	okres nowożytny XVII w.
5	80-20	50	osada	okres nowożytny
			osada	późne średniowiecze
6	80-20	49	cmentarzysko	ep. brązu, V-halsztat, kultura łużycka
7	80-20	48	nieokreślona	
8	80-20	43	osada	okres nowożytny XVII w.
			osada	późne średniowiecze
9	80-20	42	nieokreślona	
10	80-20	41	osada	późne średniowiecze
11	80-20	39	nieokreślona	
12	80-20	40	osada	okres nowożytny XVII w.
13	80-21	25	osada	okres nowożytny XVI w.
			punkt osadniczy	ep. kamienia
14	81-21	1	osada	okres nowożytny XVI w.
			osada	późne średniowiecze
15	81-21	3	nieokreślona	okres wpływów rzymskich
16	81-21	4	nieokreślona	okres wpływów rzymskich II-III ne
17	81-21	5	nieokreślona	wczesne średniowiecze
18	81-21	6	śladosadnictwa	ep. kamienia
19	81-21	7	śladosadnictwa	ep. kamienia
20	81-21	8	groby ciałopalne	okres wpływów rzymskich do IV w. ne
21	81-21	9	nieokreślona	ep. kamienia
22	81-21	10	nieokreślona	pradzieje
23	81-21	11	nieokreślona	okres wpływów rzymskich późny
24	81-21	12	nieokreślona	późne średniowiecze XV w.
25	81-21	13	śladosadnictwa	późne średniowiecze
26	81-21	14	skarb	późne średniowiecze XV w.
27	81-21	15	nieokreślona	pradzieje
Stary Jawor				
1	80-20	44	cmentarzysko	ep. brązu, IV – V – Halsztat C, kultura łużycka
2	80-20	45	nieokreślona	ep. brązu I, kultura unietycka
3	80-20	46	grób?	Neolit, kultura ceramiki wstęgowej kłutej
4	80-20	47	śladosadnictwa	wczesne średniowiecze

5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW W ICH ZDROWIA W TYM OCHRONA

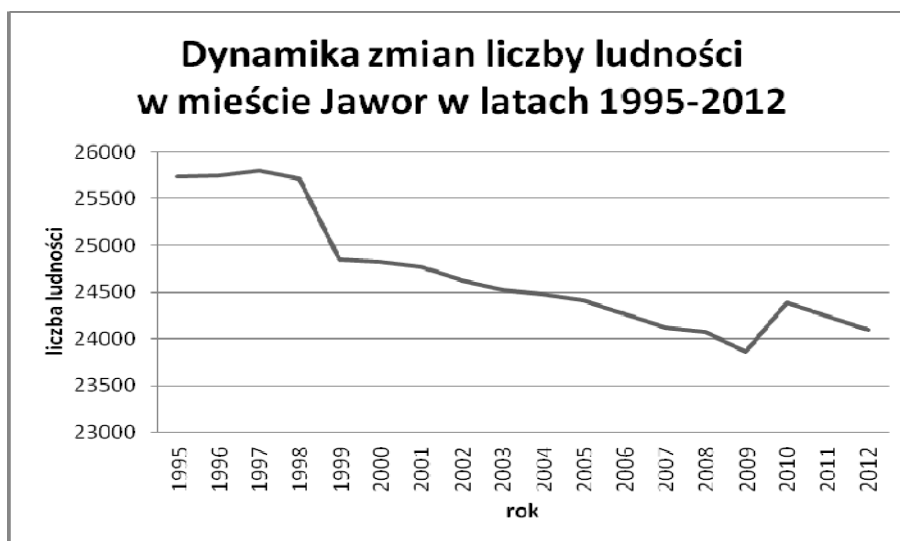
5.1. Demografia

5.1.1. Podstawowe dane o ludności

Podstawowymi miernikami charakteryzującymi zbiorowość ludzką jest jej liczebność i rozmieszczenie.

Gmina miejska Jawor w 2011 r. liczyła 24 240 mieszkańców, w 2012 r. była to liczba 24 096 mieszkańców ogółem (w tym mężczyźni: 11 617, kobiety: 12 479). [źródło: GUS 31.12.2012 r.]

Wykres 1. Dynamika zmian liczby ludności w mieście Jawor w latach 1995-2012 [źródło: GUS, 2014]

Liczba ludności w mieście Jawor uległa zmniejszeniu z 25737 osób w roku 1995 do 24096 osób w roku 2012. Analizując powyższy wykres zauważyć można stałą tendencję do zmniejszania się liczby ludności miasta, z epizodycznym skokiem wzwyż o 521 osób 2010 roku.

Tabela 9. Miasto Jawor - liczba ludności według wieku, stan na 2012-01-31: [źródło: Urząd Miejski w Jaworze]

Jawor	Ogółem	W tym										
		0-2	3-6	7-14	15-17	18-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65- więcej
	24 237	635	906	1619	763	555	4050	3672	2884	4305	1886	2962

Tabela 10. Miasto Jawor - Liczba ludności wg wieku i płci, stan na 2012-01-31: [źródło: Urząd Miejski w Jaworze]

Jawor	Ogółem	W tym						
		0-18	0-18 K	0-18 M	19-60 K	19-65 M	Pow. 60 K	Pow. 65 M
	24237	4184	2059	2125	7928	8515	2645	965

Tabela 11. Miasto Jawor – współczynnik feminizacji w 2010r. [źródło: GUS, 2012]

Jednostka terytorialna	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Polska	107	107	107	107	107	107
Województwo dolnośląskie	108	108	108	109	108	108
Powiat jaworski	104	104	104	104	104	104
Miasto Jawor	107	107	108	108	108	107

W mieście Jaworze współczynnik feminizacji, czyli liczby kobiet przypadających na 100 mężczyzn, kształtuje się na takim samym poziomie jak w całej Polsce i wynosi 107. Jest to jednak mniej niż współczynnik feminizacji dla województwa Dolnośląskiego (109), ale też więcej niż dla powiatu Jaworskiego (104).

5.1.2. Struktura wieku i płci mieszkańców

Na liczbę ludności decydujący wpływ mają dwa czynniki: ruch naturalny oraz wędrownicy ludności, te z kolei zdeterminowane są przez strukturę ludności według wieku i płci.

Struktura ludności według wieku określa proces starzenia się ludności, definiowany najogólniej jako zmiany stanu i struktury według wieku ludności, polegające na wzroście w ogólnej liczbie udziału osób starszych. Za granicę starości przyjmuje się umownie wiek 60 lat. Obecnie ludność województwa dolnośląskiego, podobnie jak całej Polski starzeje się. Jednak w niewielkich miastach udział dzieci i młodzieży jest większy co powoduje, że pod względem struktury wieku mieszkańców Jawora obecnie możemy określić jako jednostkę młodą. Korzystny rozkład demograficzny ludności potwierdza struktura mieszkańców w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18 – 64 lata, a dla kobiet 18 – 59 lat.

Tabela 12. Miasto Jawor – ludność wieku produkcyjnego i nieprodukcyjnego w latach 2009 - 2011 [źródło: Obliczenia własne na podst. GUS, 2012]

Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Miasto Jawor		
	2009	2010	2011
	46,5	46,7	48,1

5.2. Warunki zamieszkiwania

5.2.1. Zasoby mieszkaniowe i własność komunalna

Przeciętne wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa w mieście Jawor zbliżone są do poziomu występującego w skali kraju i województwa dolnośląskiego. Podobnie kształtuje się problematyka związana z gospodarką mieszkaniową, co oznacza, że obserwuje się następujące zjawiska:

1. wysoki odsetek mieszkań o niskim standardzie,
2. ograniczone fundusze na remonty bieżące,
3. niezaspokojone potrzeby kwaterunkowe ludności,
4. wysoką przeciętną liczbę osób na 1 mieszkanie,
5. wysoką przeciętną liczbę osób na 1 izbę.

Obecnie ilość mieszkań komunalnych w mieście wynosi: 1793 szt. Ilość izb mieszkalnych: 5271 szt. Powierzchnia lokali: 91 709 m².

W bazie ewidencji gruntów i budynków miasta Jawora zarejestrowanych jest 1885 budynków mieszkalnych, w tym w 440 budynkach zarejestrowanych jest więcej niż dwa wyodrębnione lokale mieszkalne. Natomiast ilość lokali niewyodrębnionych w budynkach nie jest znana w dokładnej liczbie.

W 2009 r. zasoby mieszkaniowe w gminie wyniosły 8 478 lokali, w 2009 r. była to liczba: 8 523 lokali mieszkaniowych. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m² wniosła w 2009 r. i w 2011 r. - 63,0. [źródło: GUS 2010 r.]

5.3. Oświata i wychowanie

5.3.1. Wykaz szkół i przedszkoli publicznych, dla których Gmina Jawor jest organem prowadzącym [dane: Urząd Miejski w Jaworze, 2013 r.]:

1. Szkoła Podstawowa Nr 1 w Jaworze, ul. Limanowskiego 10,
2. Szkoła Podstawowa Nr 4 w Jaworze, ul. Starojaworska 82,
3. Szkoła Podstawowa Nr 5 w Jaworze, ul. Armii Krajowej 9,
4. Gimnazjum Nr 1 w Jaworze, ul. Stanisława Moniuszki 4,

5. Gimnazjum Nr 2 w Jaworze, plac Bankowy 1,
6. Przedszkole Publiczne Nr 2 w Jaworze, ul. Piłsudskiego 14,
7. Przedszkole Publiczne Nr 4 w Jaworze, ul. Chopina 10,
8. Przedszkole Publiczne Nr 8 w Jaworze, ul. Moniuszki 8.

5.3.2. Wykaz placówek niepublicznych w Gminie Jawor:

1. Przedszkole Niepubliczne „Prymusek” w Jaworze, ul. Chopina 11,
2. Placówka niepubliczna opieki nad dziećmi do lat 3 – żłobek „Tęczowy Zakątek” – ul. Armii Krajowej 10.

Tabela 13. Liczba uczniów w szkołach podległych Burmistrzowi Miasta Jawora w r. szkolnym 2013/2014 Szkoły podstawowe. [Źródło: Urząd Miejski w Jaworze, 2013r.]

Szkoła	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Razem	Oddziały
SP-1	68 (3 oddz.)	74 (3 oddz.)	82 (2 oddz.)	53 (3 oddz.)	62 (4 oddz.)	82 (3 oddz.)	421	18
SP-4	14 (1 oddz.)	13 (1 oddz.)	10 (1 oddz.)	9 (1 oddz.)	11 (1 oddz.)	14 (1 oddz.)	71 + „0” 10	6 + „0” 1
Sp-5	131 (5 oddz.)	118 (5 oddz.)	122 (4 oddz.)	111 (4 oddz.)	104 (4 oddz.)	92 (5 oddz.)	678	27
Ogółem	213 (9 oddz.)	205 (9 oddz.)	214 (7 oddz.)	173 (8 oddz.)	177 (9 oddz.)	188 (9 oddz.)	1.179 + 10	51 + 1

Tabela 14. Liczba uczniów w szkołach podległych Burmistrzowi Miasta Jawora w roku szkolnym 2013/2014 Gimnazjum. [Źródło: Urząd Miejski w Jaworze, 2013r.]

Szkoła	I	II	III	Razem	Oddziały
G-1	90 (3 oddz.)	94 (4 oddz.)	131 (5 oddz.)	315	12
G-2	155 (5 oddz.)	113 (5 oddz.)	106 (4 oddz.)	374	14
Ogółem	245 (8 oddz.)	207 (9 oddz.)	237 (9 oddz.)	689	26

Ogólna liczba uczniów w szkołach podstawowych wynosi – 1170, w gimnazjach wynosi – 689, co w sumie daje liczbę: 1 858 uczniów. Ogólna liczba oddziałów szkół podstawowych na terenie miasta Jawora wynosi – 51, gimnazjum – 26, co daje w sumie: 77 oddziałów szkolnych.

Tabela 15. odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Jaworze - dzieci w wieku 3 - 6 lat [źródło: GUS, 2014r.]

Jednostka terytorialna	odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym - 6 lat [%]									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat jaworski	56,2	57,2	66,3	72	76,7	77	84,7	81,2	79,8	80,5
Jawor	56,3	54,9	65,4	68,5	74,1	74,4	82,9	77,5	75,2	76,8

Od 2003 roku utrzymuje się stała tendencja wzrostu odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym dzieci w wieku 3 - 6 lat, zarówno w mieście jak i w Powiecie Jaworskim.

Tabela 16. dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w Jaworze [źródło: Urząd Miejski w Jaworze, 2014r.]

Jednostka terytorialna	dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym [liczba dzieci]				
	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Jawor	580	650	688	673	710

Od 2009 roku rocznie przybywa dzieci w przedszkolach w Jaworze. Od lat 2009/2010 do 2013/2014 liczba dzieci w przedszkolach wzrosła o 130, jednak pomimo tego w latach 2013/2014 w przedszkolach do dyspozycji pozostało jeszcze 15 wolnych miejsc, których łącznie jest 725 [źródło: Urząd Miasta Jawora, 2014r.]. W związku z tym nowe inwestycje związane z edukacją przedszkolną w mieście Jawor nie są wymagane.

Tabela 17. Zatrudnienie w etatach SIO. [źródło: Urząd Miejski w Jaworze, 2013r.]

Szkoły	Liczba nauczycieli w etatach	Liczba nauczycieli	Administracja i obsługa	Razem liczba etatów
SP 1	32,11	33	14,50	46,61
SP 4	11,50	13	7,50	19,00
SP 5	51,68	53	21,50	73,18
G 1	34,74	36	15,00	49,74
G 2	32,79	38	16,25	49,04
Razem	162,82	173	74,75	237,57

Tabela 18. Zatrudnienie w etatach 2012/2013r. [źródło: Urząd Miejski w Jaworze, 2013r.]

Przedszkola	Nauczyciele	Różnica w stosunku do r. 2011/2012	Administracja	Różnica w stosunku do r. 2011/2012	Razem	Różnica w stosunku do r. 2011/2012
PP 2	11	0	12,75	0	23,75	0
PP 4	19	+1	15,00	+1	34,00	+2
PP 8	17	+1	13,38	0	30,38	+1
Razem	47	+2	41,13	+1	88,13	+3

5.4. Kultura

Z gminnych placówek należy wymienić Miejską Bibliotekę Publiczną w Jaworze, mieszczącą się przy placu Seniora 4 wraz z Filią Nr 1 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jaworze mieszczącą się na ul. Moniuszki 10.

Przy MBP działają: DKK – Dyskusyjny Klub Książki oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Imprezy kulturalne o charakterze edukacyjnym odbywają się w obiektach bibliotecznych tj. w MBP przy pl. Seniora 4 i w Filii nr 1 na ul. Moniuszki 10. Są to spotkania autorskie, spotkania czytelnicze, programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży. Średnio miesięcznie w placówkach odbywa się około 26 imprez różnego rodzaju.

W mieście działa Jaworski Ośrodek Kultury, mieszczący się pod adresem: Rynek 1, 59-400 Jawor. Działy JOK-u stanowią: Europejskie Centrum Młodzieży Euroregionu NYSA przy ul. Parkowej 5, 59-400 Jawor oraz Gminne Centrum Informacji Turystycznej ul. Rynek 3, 59-400 Jawor. Europejskie Centrum Młodzieży Euroregionu Nysa w ramach działalności kulturalnej prowadzi koła zainteresowań dla dzieci i młodzieży, kluby hobbyistyczne, a także zajmuje się wspieraniem amatorskich ruchów artystycznych, organizacją konkursów i imprez kulturalnych.

Organizacje społeczne Jawora tworzą: koła, fundacje i stowarzyszenia gminne oraz powiatowe. W ich skład wchodzi także: uczniowskie kluby sportowe, stowarzyszenia zwykłe, stowarzyszenie kultury fizycznej,

i inne jednostki, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej. Według danych z 2012 działają tu: 24 stowarzyszenia jaworskie, 3 koła łowieckie.

Jawor posiada atrakcyjną ofertę imprez i wydarzeń kulturalnych. Różnorodność imprez w sposób korzystny wpływa na budowanie wizerunku miasta oraz w istotny sposób wpływa na wzrost liczby turystów. Ośrodki propagujące kulturę proponują bogatą ofertę kulturalną. Imprezy organizowane przez instytucje i placówki kultury przyczyniają się do promowania miasta w regionie, w kraju jak i za granicą.

Tabela 19. Kalendarz imprez cyklicznych organizowanych przez JOK. [źródło: Urząd Miejski w Jaworze, 2013r.]

1	WOŚP – Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy	Styczeń
2	Jaworskie Gody – konkurs kolęd i widowisk kolędniczych	Styczeń
3	Biały karnawał – zima w mieście	Styczeń
4	Rocznica powrotu Jawora do macierzy	Luty
5	Walentynki Konkurs „Najpiękniejsze serce z byle czego”	Luty
6	„Pegazik” – konkurs recytatorski, etap miejski i powiatowy	Luty
7	Ogólnopolski Konkurs Recytatorski – etap powiatowy	Luty
8	Dzień Kobiet	Marzec
9	I Dzień Wiosny	Marzec
10	Festiwal filmowy w ramach Klubu Kinomaniaka „Watch Docs”	Marzec
11	Międzynarodowy Dzień Teatru	Marzec
12	Jaworskie Impresje Teatralne	Marzec
13	Konkurs „Pisanka - Kraszanka” z wystawą pokonkursową	Marzec
14	Ogólnopolskie Jaworskie Biesiady Literackie	Marzec
15	Rocznica Konstytucji 3 Maja	Maj
16	Dzień Matki	Maj
17	Dzień Zwycięstwa	Maj
18	Warsztaty Gospel	Maj
19	Wegetariada	Maj
20	Dzień Dziecka Festiwal „Słoneczny Uśmiech” – Dziecięcy Festiwal Piosenki i Tańca	Czerwiec
21	Dni Jawora	Czerwiec
22	Ogólnopolski Konkurs Recytatorski Poezja i Proza „Na wschód od Bugu”	Czerwiec
23	„Letnie Spotkania Rynkowe – Kultury Świata”	Lipiec/Wrzesień
24	Muzyka ponadczasowa lata ’70, ’80, ’90	Sierpień
25	Piknik rodzinny	Lipiec/Sierpień
26	Lato w mieście	Lipiec/Sierpień
27	Święto Chleba i Piernika	Sierpień
28	Rocznica wybuchu II Wojny Światowej	Wrzesień
29	Konkurs Piosenki Obcojęzycznej	Wrzesień
30	Dni Kultury Kresowej – Jaworska Gala Kresowa	Wrzesień
31	Dni Turystyki	Wrzesień
32	Jaworskie Forum Filmowe, Konkurs dokumentacji filmów amatorskich	Październik
33	Teatroman	Listopad
34	WROSTJA – Wrocławskie Spotkania Teatrów Jednego Aktora	Listopad
35	Andrzejkki – zabawy i wróżby	Listopad
36	Święto Niepodległości i Dzień Św. Marcina	Listopad
37	Mikołajki	Grudzień
38	Konkurs plastyczny „Anielskie anioły”	Grudzień
39	Wigilia Miejska	Grudzień

5.5. Turystyka, sport i rekreacja

5.5.1. Główne atrakcje turystyczne

Przedstawione w treści niniejszego dokumentu walory przyrodnicze i kulturowe Jawora determinują atrakcyjność turystyczną gminy. Naturalny krajobraz i dziedzictwo kulturowe omawianego obszaru stanowią czynniki, które przyciągają turystów.

Potencjał turystyczny i rekreacyjny gminy kształtowany jest zarówno strukturą przyrodniczą regionu, jak i działalnością ludzką.

5.5.2. Formy turystyki w regionie

O tym jakie formy turystyki stają się dominujące na danym obszarze wpływa wiele czynników. Najistotniejsze z nich to atrakcyjność oferty danego miejsca, a także: uwarunkowania demograficzne, infrastruktura społeczna, infrastruktura techniczna, struktura gospodarcza i uwarunkowania ekonomiczne.

5.5.3. Wielkość i struktura ruchu turystycznego w regionie

Corocznie z miejsc noclegowych na terenie miasta korzysta niemalże 2,5 tys. osób, z czego około 350 stanowią turyści zagraniczni.

Infrastruktura turystyczna stanowi kluczowy element budowania profesjonalnych produktów turystycznych. W kontekście rozwoju turystyki należy ocenić elementy podstawowej bazy turystycznej, na którą składają się baza noclegowa i gastronomiczna oraz szeroko rozumiana infrastruktura uzupełniająca (szlaki turystyczne, obiekty sportowo-rekreacyjne, ośrodki turystyki aktywnej itp.), jak i dostępność komunikacyjna. Ich aktualny stan, poziom jakości usług, oryginalność oraz perspektywy rozwoju w znacznym stopniu determinują rozwój turystyki w danym mieście czy regionie.

Istniejąca w Jaworze baza noclegowa stanowi niezastąpiony element zagospodarowania turystycznego i ma kluczowe znaczenie dla rozwoju turystyki na danym terenie.

Dane GUS wykazują, że liczba zarejestrowanych obiektów noclegowych na terenie Jawora w 2006r. wyniosła do 5, co przekłada się na łączną liczbę miejsc noclegowych na poziomie 327 (całorocznych).

Bazę noclegową Jawora stanowią:

- Hotel „Jawor”,
- Hotel „Sportowy” OSiR,
- Willa „Furtak”,
- Ośrodek Wypoczynkowy „Jawornik”,
- Schronisko Jawor,
- Pokoje Gościnne "Kowalscy",
- Pokoje Gościnne "Calvi Gym".

Wszystkie ww. obiekty oprócz noclegów oferują szereg innych usług, m.in. posiłki i dostęp do basenu. Noclegi oferuje również Internat przy Zespole Szkół Zawodowych, Szkolne Schronisko Młodzieżowe oraz pole namiotowe ulokowane przy ul. Myśluborskiej.

Baza gastronomiczna jest drugim, obok bazy noclegowej, podstawowym elementem infrastruktury turystycznej. W Jaworze duże znaczenie mają usługi świadczone przez indywidualnych restauratorów.

W Jaworze znajduje się 20 lokali będących obiektami gastronomicznymi.

Spośród restauracji, barów i pubów wymienić można m.in.: Restauracja „U Jasia”, Restauracja „Ratuszowa”, Restauracja „Kameleon”, Bar „U Dyzia”. Jawor posiada również cztery pizzerie: „Nisza”, „Uno”, „La Pierrot” i „Valentio” oraz dwie kawiarnie „ECMEN” I „Ratuszowa”.

Turystyczna baza uzupełniająca obejmuje szlaki i trasy turystyczne, ośrodki turystyki aktywnej, obiekty sportowo-rekreacyjne. Umożliwiają one uprawianie różnych form turystyki aktywnej i sportu, zaś dobre zaplecze rekreacyjno-sportowe daje możliwości organizowania ciekawych imprez, nawet o zasięgu ogólnopolskim czy międzynarodowym.

Jeśli chodzi o wskaźniki używane do pomiaru funkcji turystycznych miejscowości, to dla Jawora przedstawiają się one następująco:

1. Wskaźnik Baretje'a i Deferta (wyrażony liczbą turystycznych miejsc noclegowych, pomnożoną przez 100, przypadającą na liczbę ludności miejscowej) wynosi: 1,33;
2. Wskaźnik Deferta (wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów, przypadającą na km² powierzchni całkowitej) wynosi: 17,4;
3. Wskaźnik nasycenia bazą turystyczną – wskaźnik Charvata (wyrażony liczbą miejsc noclegowych przypadających na km² powierzchni całkowitej) dla Jawora wynosi: 17,4;
4. Wskaźnik Schneidera, określający intensywność ruchu turystycznego (wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów, przypadającą na 1000 mieszkańców stałych) wynosi: 92,8;
5. Wskaźnik liczby udzielonych noclegów (liczba udzielonych noclegów przypadająca na km² powierzchni całkowitej) wynosi: 486,7.

Ważnym wskaźnikiem jest również stopień wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych netto, który oblicza się dzieląc ogólną liczbę udzielonych noclegów przez ilość wszystkich oferowanych miejsc noclegowych w poszczególnych dniach miesiąca, w ciągu których były one faktycznie udostępnione. Wskaźnik ten dla powiatu Jaworskiego wynosi 16,4% [wg GUS, 2014], pokazuje to że baza noclegowa powiatu, a co za tym idzie i miasta, nie jest w pełni wykorzystywana.

Wielkość i struktura ruchu turystycznego w regionie wiąże się w dużej mierze z najcenniejszym zabytkiem Jawora, czyli Ewangelicko - Augsburskim Kościołem Pokoju p.w. Świętego Ducha. Należy zatem w jego sąsiedztwie rozwijać infrastrukturę turystyczną w postaci lokali gastronomicznych, noclegowych, a także miejsc parkingowych.

Nasilenie ruchu turystycznego w mieście Jaworze uzależnione jest także od ilości ofert i imprez organizowanych przez miasto. Zwiększenie ruchu turystycznego odnotowuje się w okresie wakacyjno – letnim, kiedy w mieście organizowane są duże imprezy kulturalne o ponadlokalnym zasięgu m.in. takie jak: Jaworskie Koncerty Pokoju, Teatroman – Euroregionalny Tydzień Talentów.

5.5.4. Tereny rekreacyjne w mieście:

- **Ośrodek Wypoczynkowy „Jawornik”** - położony jest przy ul. Myśluborskiej 27. Ośrodek zajmuje powierzchnię ponad 11 ha, w tym na po. około 5 ha znajduje się lustro wody. Na obszarze ośrodka znajdują się: pole namiotowe liczące 200 miejsc, 30 stanowisk na przyczepy kempingowe z podłączeniami energetycznymi, zaplecze kuchenne i sanitarne. Ponadto do dyspozycji jest także sprzęt pływający (łódzie, kajaki, rowery wodne), a także korty tenisowe, boiska do plażowej piłki siatkowej, plac zabaw i plenerowa scena;
- **Basen Letni** – posiada zespoloną nieckę basenową dla dorosłych (o długości 50 m) i dla dzieci. Przy basenie znajdują się skocznie: 1 i 3 metrowa oraz wieża mierzącą 5 m. Ponadto umiejscowiony jest tu również brodzik dla dzieci oraz plac zabaw. Przy obiekcie znajduje się również motel i kawiarnia.

Basen wybudowany został w latach dwudziestych XX w. W okresie powojennym nie był odpowiednio zagospodarowany i ulegał stopniowej dewastacji. Podejmowane były próby napraw i remontów.

W chwili obecnej basen jest nieużytkowany, ale cieszył się on dużą popularnością wśród jaworzan, dlatego

---

zaleca się przywrócenie i zachowanie pełnionej przez niego funkcji, a także podniesienie jego standardu.

- **Kryta pływalnia „Słowianka”** - pełni funkcję sportowo - rekreacyjną. Jest nowoczesnym obiektem posiadającym: zjeżdżalnię, urządzenia do masażu, wannę do hydromasażu, siłownię oraz saunę.

Na terenie obiektu odbywają się zajęcia z nauki pływania. Pływalnia „Słowianka” posiada ponadto certyfikat kwalifikujący do organizacji ogólnopolskich zawodów sportowych. Obiekt wyposażony jest w złącze światłowodowe do prowadzenie transmisji telewizyjnych z zawodów sportowych i jest radiofonizowany ze sterownią nagłośnienia.

5.5.5. Atrakcje i walory turystyczne

Do najatrakcyjniejszych obiektów na obszarze miasta Jawora należą:

Zamek Piastowski – średniowieczny zamek książęcy wybudowany, według przekazów kronikarskich około 1224 r., później wielokrotnie przebudowywany stał się siedzibą niezależnego księstwa, a od 1392r. miejscem urzędowania namiestników królów czeskich. Dziewiętnastowieczna przebudowa zatarała jednak jego stylowe cechy.

Istotnym walorem miasta Jawora są jego zabytki architektury, usytuowane głównie w obrębie starej, historycznej zabudowy centrum. W stosunkowo dobrym stanie zachowały się fragmenty średniowiecznych fortyfikacji obronnych, a w ich obrębie do dnia dzisiejszego przetrwał stary układ urbanistyczny ulic, skrzyżowanych pod kątem prostym i wychodzących z centralnego punktu, jakim jest rynek. Stara zabudowa mieszkalna zachowała się głównie w obrębie rynku oraz przy wychodzących z niego uliczkach. Szczególną atrakcją dla turystów są kamieniczki w obrębie rynku z podcieniami. Zabytkowy charakter zachowały jedynie kamieniczki usytuowane w pierzei południowej, zachodniej i północnej. Pierzeje wschodnie zostały na skutek zniszczeń wojennych wyburzone. Część kamieniczek została odbudowana, bardzo dobrze wkomponowują się w zachowany zespół zabudowy.

Na szczególną uwagę zasługują dwie kamienice mieszczańskie posiadające renesansowe portale, zlokalizowane na ul. Staszica i ul. Legnickiej.

W centralnym punkcie rynku usytuowany jest ratusz. Obecnie jest on siedzibą władz miejskich, a na szczególną uwagę zasługuje Sala Rajców z cennymi witrażami wykonanymi w 1897r. przez Królewski Instytut Witraży w Berlinie. Gotycka wieża jest znakomitym punktem obserwacyjnym na całe miasto oraz okolice Przedgórza Sudeckiego.

Zabytkiem najwyższej klasy jest wzniesiony w latach 1654-1655 Ewangelicko - Augsburski Kościół Pokoju p.w. Świętego Ducha, o konstrukcji szachulcowej, zbudowany z drewna, gliny i słomy. Kościół ma bardzo bogato zdobione wnętrze – m.in. 180 malowideł olejnych ilustrujących na 4 emporach Stary i Nowy Testament oraz przedstawiających herby rodowe i cechowe. Najwcześniejszym elementem jego wyposażenia jest chrzcielnica. Ponadto szczególne walory posiada ołtarz i sześcioboczna ambona wsparta na figurze anioła oraz organy.

Unikatowość Kościoła Pokoju w Jaworze polega na tym, że spośród trzech Kościołów Pokoju wybudowanych po wojnie trzydziestoletniej zakończonej pokojem westfalskim (stąd nazwa kościołów) do dzisiaj przetrwały tylko dwa, właśnie w Jaworze i w Świdnicy. W grudniu 2001 r. Kościół Pokoju został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. Obecnie kościół jest siedzibą parafii ewangelicko-augsburskiej.

Z końca XV w. pochodzi pobernardyński zespół klasztorny, będący obecnie siedzibą Muzeum Regionalnego w Jaworze. W odrestaurowanym w 1994 r. kościele klasztornym powstała Galeria Śląskiej Sztuki Sakralnej, gdzie prezentowane są dzieła sztuki rzeźbiarskiej i malarskiej.

Najstarszą świątynią w mieście jest kościół św. Marcina. Obiekt został wzniesiony w stylu gotyckim na przełomie XII/XIV w. Jego wnętrze charakteryzuje się bogatym wystrojem barokowym, o wysokiej klasie artystycznej. W kościele znajduje się datowana na XIV w. rzeźba św. Marcina w szatach biskupich oraz

---

interesujące portale. Wokół świątyni znajduje się otoczony murem teren dawnego cmentarza z licznymi epitafiami.

Inne zabytki miasta to wzmiankowany po raz pierwszy w XIV w. kościół p.w. św. Wojciecha, będący niegdyś synagogą, którą władze miasta w XV w. gruntownie przebudowały na kościół, kościół p.w. św. Barbary czy pozostałość po dawnej bramie strzegomskiej – tzw. Baszta Strzegomska.

Miasto posiada rozbudowany system zieleni miejskiej, opisaney w poprzednich rozdziałach. Zadrzewiony teren zwany Laskiem Grzegorzowskim oraz całość Parku Miejskiego tworzą potencjalne możliwości wzbogacenia miasta o nowe obiekty rekreacyjno – wypoczynkowe.

Park Miejski powstawał w dwóch etapach. Część parku położona nad Nysą Szaloną powstała w 1844r. w miejscu dawnej strzelnicy bractwa kurkowego i do 1945r. nazywana była Kępą Strzelecką. Natomiast fragment parku znajdujący się za rzeką został założony w 1911r. z inicjatywy kupca Brunona Fuchsa. Powstał wówczas kort tenisowy, plac zabaw dla dzieci oraz pergola na wzgórzu.

Obecnie w parku znajdują się dwie kawiarnie, Europejskie Centrum Młodzieży Euroregionu Nysa, Basen Letni i boisko sportowe. W pobliżu znajduje się również motel z 23 miejscami noclegowymi.

Park stanowi popularne miejsce imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, spośród których można wymienić m.in. „Dni Jawora”, festyn sportowo-rekreacyjny „Szlachetne Zdrowie” czy „Akcja lato w mieście”. Walory specjalistyczne umożliwiają uprawianie różnych form turystyki kwalifikowanej, np. pieszej, kolarskiej, kajakowej czy motorowej. Kluczowe znaczenie w rozwoju turystyki Jawora powoli zaczyna odgrywać turystyka aktywna. Coraz większa grupa ludzi preferuje czynny wypoczynek na świeżym powietrzu.

5.5.6. Znakowane trasy turystyczne

Przez Jawor przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- „Szlak Wygasłych Wulkanów” (trasa: Legnickie Pole – Złotoryja, znaki żółte) liczy 89 km i nawiązuje tematycznie do reliktyw zjawisk wulkanicznych występujących w postaci odsłoneń bazaltów, profitów, diabazów. Jest to szlak nizinno – wyżynny o znacznych walorach poznawczych i widokowych.
- „Szlak martyrologii” (trasa: Jawor – Strzegom, znaki niebieskie) o długości około 20 km prowadzi przez malownicze Wzgórza Strzegomskie. Szlak ten tematycznie nawiązuje do miejsc martyrologii obozu koncentracyjnego „Gross-Rosen” z czasów II wojny światowej. Jest to szlak nizinno - wyżynny.
- „Szlak Cystersów” bierze swój początek w Portugalii a kończy się w Polsce. Na południu kraju przebiega przez Nizinę Śląską, przecina Dolinę Odry, prowadzi Przedgórzem Kaczawskim do Kotliny Kamiennogórskiej, dalej Górami Kamiennymi, skrajem Gór Sowich i Stołowych do Kotliny Kłodzkiej, stąd przez Góry Bardzkie, Dolinę Nysy Kłodzkiej, podnóżem Gór Opawskich i Płaskowyżem Głębczyckim do Niecki Kozielskiej.
- „Szlak miast i miejsc UNESCO” biegnie od Łęknicy do Warszawy i prowadzi przez wszystkie miasta i miejsca, gdzie zlokalizowane są polskie obiekty znajdujące się na prestiżowej Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO.

Terenem częstych wycieczek pieszych i rowerowych jest – wspomniany we wcześniejszej części opracowania – park Miejski.

5.5.7. Trasy rowerowe

Na terenie miasta istnieje jeden szlak rowerowy „Trasa pieszo-rowerowa śladami historii”. Jego przebieg jest następujący: Kościół Pokoju, centrum miasta, park Miejski, Stadion i Basen miejski, Ośrodek Wypoczynkowy „Jawornik”, Kryta Pływalnia „Słowianka”, Kościół Pokoju. Na trasie szlaku umieszczonych jest 16 tablic informacyjnych o obiektach oraz specjalne stojaki na rowery. W przyszłości planowane jest stworzenie

---

jeszcze trzech tras: „Trasa przemysłowa”, „Wieża widokowe” i trasa łącząca trzy zbiorniki wodne – Słup, OW Jawornik i Mściwojów. Planuje się również uruchomienie trasy „Jaworskie TRIO”, w ramach której znajdują się 3 szlaki: „Śladami św. Marcina:”, „W granicach starego miasta” oraz „Obiekty sakralne”.

5.5.8. Obiekty rekreacyjne

Ośrodek Wypoczynku „Jawornik” położony przy ul. Myśluborskiej 27 zajmuje ponad 11 ha, w tym około 5 ha lustra wody. Na miejscu znajdują się: pole namiotowe liczące 200 miejsc, 30 stanowisk na przyczepy kempingowe z podłączeniami energetycznymi, zaplecze kuchenne i sanitarne. Do dyspozycji jest także sprzęt pływający, korty tenisowe, boiska do plażowej piłki siatkowej, plac zabaw i plenerowy amfiteatr. Ośrodek posiada także stały pomost sportowy dla modeli sterowanych radiem, moło spacerowe o pow. 350 m², wydzielone kąpielisko z plażą (zbiornik zarybiony i użytkowany przez Polski Związek Wędkarski w ramach umowy) duży parking dla samochodów osobowych.

Ośrodek jest popularnym miejscem imprez kulturalnych i sportowo - rekreacyjnych, spośród których można wymienić m.in. Międzynarodowe Grand Prix Polski Modeli Pływających Klasy FSR-V, Otwarte Mistrzostwa Jawora w Siatkówce Plażowej Kobiet, Cykliczny Czadowy Przegląd Muzyczny, Festyn sportowo - rekreacyjny „Szlachetne Zdrowie”, zawody wędkarskie o mistrzostwo miasta i powiatu jaworskiego, mistrzostwa miasta w tenisie ziemnym w kategorii dzieci i dorosłych, cykl turniejów w piłce plażowej, wybory Miss Jawora w kategorii dzieci i dorosłych, festyny z okazji Dnia Dziecka czy coroczna spartakiadę sportowa przedszkolaków jaworskich.

W 2000r. ze środków otrzymanych z budżetu miasta przeprowadzono prace remontowe oraz inwestycje ośrodka. Do najważniejszych należy zaliczyć: wymianę oświetlenia parkowego przy alejkach spacerowych z wymianą na nową linię energetyczną NN, dokończenie adaptacji pomieszczeń zaplecza na węzeł sanitarny i natryski dla całego ośrodka, wykonanie stanowisk dla podłączenia przyczep campingowych oraz punktów energetycznych pola namiotowego wraz z wymianą zasilającej linii energetycznej NN, rekultywację powierzchni plaży kąpieliska. OW „Jawornik” oferuje doskonałe warunki do kąpieli, aktywnego odpoczynku i wędkowanie i jest czynny przez cały rok.

Kryta pływalnia „Słowianka” jest jednym z niewielu tego typu obiektów na Dolnym Śląsku. Pod względem wielkości i nowoczesności niewiele ustępuje polkowickiemu „Aquaparkowi”, choć oba obiekty różnią się zasadniczo pod względem przeznaczenia użytkowego. Pływalnia jaworska ma przeznaczenie sportowo-rekreacyjne. „Słowianka” jest nowoczesnym obiektem wybudowanym częściowo ze środków Urzędu Kultury Fizycznej. Budowa obiektu była nadzorowana przez przedstawicieli Polskiego Związku Pływackiego, który nadał pływalni certyfikat kwalifikujący do organizacji ogólnopolskich zawodów sportowych.

Stadion Miejski – posiada 995 plastikowych miejsc siedzących i jest po Stadionie Olimpijskim we Wrocławiu drugim na Dolnym Śląsku, który posiada sztuczne oświetlenie dwóch płyt boiskowych. Na obiekcie tym prowadzi swe rozgrywki IV-ligowa MRKS „Kuźnia” Jawor. Obiekt jest jednak wykorzystywany nie tylko do celów sportowych, ale również kulturalnych, służąc miastu do organizowania imprez masowych. Odbywają się na nim koncerty zespołów muzycznych i festyny sportowo-rekreacyjne. Organizowane są tu Dni Jawora, Kino Letnie czy dożynki wojewódzkie i diecezjalne.

Centrum sportowe na Oś. Przyrzecze w Jaworze posiada płytę boiska z zapleczem do gry w piłkę nożną oraz wymagającą odnowy bieżnię do uprawiania lekkiej atletyki. Znajduje się tam również kompleks boisk sportowych wraz z szatniami i zapleczem socjalnym, powstały w ramach rządowego programu „Moje boisko – ORLIK 2012”

Ponadto udostępniony jest asfaltowy kort tenisowy, mieszczący się przy ul. Moniuszki oraz Strzelnica Sportowa, znajdująca się w Lasku Grzegorzowskim.

5.6. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

5.6.1. Służba zdrowia

Na terenie gminy Jawor infrastruktura służby zdrowia (zakłady opieki zdrowotnej typu niepublicznego) składa się z następujących obiektów:

- Przychodnia Rejonowa w Jaworze, ul. Piłsudskiego 9-10, 59-400 Jawor, funkcjonuje jako Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, a organem założycielskim jest gmina Jawor. Ilość lekarzy: 21 + 4 stomatologów, Ilość pielęgniarek: 18 + 2 położne,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "ZDROWIE", znajduje się przy ul. Moniuszki 6. Ilość lekarzy: 4, Ilość pielęgniarek: 2,
- Jaworskie Centrum Medyczne Sp. z o.o. przy ul. Szpitalnej 3, 59-400 Jawor, zostało przekształcone w 2006r. ze Szpitala Powiatowego w Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, funkcjonują tu następujące oddziały: pediatria (15 łóżek), Zakład Opiekuńczo – Leczniczy (24 ł.), interna (45 ł.) , chirurgia (24 ł.), w ramach chirurgii – urologia „jednego dnia” (2 ł.) (wykonywane są zabiegi litotrypsji); Izba Przyjęć Chirurgiczna, Pediatryczna, Wewnętrzna (Interna); poradnie: chirurgii ogólnej + ortopedyczna; pracownie: RTG, USG, endoskopowa,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej KORMED Sp. z o.o. Podstawowa opieka zdrowotna: ul. Dmowskiego 9 oraz Specjalistyczna opieka zdrowotna, Dział rehabilitacji,
- Medicus" Centrum Diagnostyczno - Terapeutyczne Sp. z o.o., ul. Szpitalna 3a, 59-400 Jawor,
- "Przychodnia Rehabilitacyjna. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej", ul. Piłsudskiego 10, 59-400 Jawor,
- "Salus" Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Kościuszki 9, 59-400 Jawor.

Mieszkańcom miasta podstawową i specjalistyczną opiekę medyczną zapewniają powyższe obiekty zlokalizowane w mieście Jawor. Korzystanie z innych specjalistycznych usług medycznych odbywa się w placówkach zlokalizowanych poza granicami miasta, głównie w: Legnicy, Jeleniej Górze i we Wrocławiu. Na terenie gminy w 2013r. znajdowało się 11 aptek.

5.6.2. Opieka społeczna

Opieką społeczną na terenie miasta zarządza Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany w Jaworze przy ul. Legnickiej 12. MOPS zapewnia pomoc społeczną m.in. w zakresie dodatków mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych, funduszy alimentacyjnych, usług opiekuńczych, ośrodka wsparcia, poradni rodzinnej.

Tabela 20. Pomoc społeczna w gminie [źródło: Urząd Miejski w Jaworze, 2012]

Rok:	Liczba osób:
2005	1223
2006	1115
2007	933
2008	812
2009	824
2010	802
2011	771
2012	816
2013	695

Powyższa tabela pokazuje, stałą tendencję spadkową ilości osób, którym udzielana jest pomoc społeczna, co

jest bardzo pozytywnym zjawiskiem świadczącym o polepszaniu się sytuacji materialnej mieszkańców Jawora.

Tabela 21. Liczba przekazanych zasiłków [źródło: Urząd Miejski w Jaworze, 2012]

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zasiłek stały	1024	840	781	782	851	847	832	748	417
Zasiłek celowy na pokrycie wydatków									
W wyniku zdarzeń	4	-	-	-	1	6	2	1	1
Zasiłek celowy i w naturze	2507	1847	1269	1199	1411	1057	986	2859	2490
Zasiłek okresowy	3132	3228	1870	885	1168	1175	1013	1166	892

Liczba przekazywanych zasiłków zmienia się wyraźnie rokrocznie. Od 2005 r. do 2008 r. liczba zasiłków malała, natomiast od roku 2009 dane nie wykazują stałych tendencji do wzrostu czy spadku, raz liczba przyznawanych zasiłków malała, raz wzrastała.

Dane te odzwierciedlają w pewnym sensie dynamikę kształtowania się bezrobocia na terenie gminy, ponieważ nadal głównym powodem ubiegania się o pomoc społeczną jest brak pracy zarobkowej. W najbliższej przyszłości nie przewiduje się rozbudowy infrastruktury związanej z gminną pomocą społeczną i jej obecny stan należy uznać za wystarczający z punktu widzenia potrzeb lokalnej społeczności.

W kierunkach uwzględnić należy potrzebę tworzenia nowych miejsc pracy poprzez wskazanie nowych terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą.

5.7. Administracja samorządowa

5.7.1. Samorząd lokalny

Organem stanowiącym władzę i kontrolnym gminy jest Rada Miejska w Jaworze. Jednostką organizacyjną i siedzibą władz miasta Jawora jest Urząd Miejski.

5.7.2. Współpraca międzynarodowa

Współpraca międzynarodowa odbywa się na zasadzie Miast Partnerskich. Obecnie miasto Jawor współpracuje z miastami:

- TURNOV (Czechy),
- NIESKY (Niemcy),
- BERDYCZÓW (Ukraina),
- ROSETO DEGLI ABRUZZI (Włochy).

5.7.3. Współpraca krajowa

Miasto Jawor jest członkiem w różnych stowarzyszeniach i organizacjach krajowych:

- ogólnopolskich – Lokalna Organizacja Turystyczna Liga Polskich Miast i Miejsc UNESCO,
- regionalnych – Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregion NYSA, Dolnośląska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Księstwo Świdnicko-Jaworskie, Stowarzyszenie Kaczawskie.

5.8. Cmentarze

5.8.1. Cmentarze na terenie miasta:

- Cmentarz Komunalny przy ul. Juliusza Słowackiego, znajdujący się na gruncie własności Gminy Jawor, o łącznej pow. 8,41 ha, zlokalizowany jest na dz. nr: 191, 207 Obr. Ogrody,
- Cmentarz Żołnierzy Armii Radzieckiej przy ul. Rapackiego, powstały w 1946r., którego Fundatorem

był ówczesny Związek Radziecki mieści pochowanych w zbiorowych grobach ponad 600 żołnierzy i oficerów radzieckich, którzy zginęli 1945r. w powiecie jaworskim. Cmentarz Wojsk Radzieckich ma powierzchnię 0,375 ha, a w centralnej części znajduje się wysoki obelisk,

- Cmentarz Parafialny usytuowany przy ul. Kuzienniczej, stanowiący własność gminy Jawor posiada pow.: 1,06 ha, zlokalizowany jest na dz. nr: 140 Obr. Ogrody,
- Cmentarz wyznania Mojżeszowego, znajdujący się przy ul. Głuchej, własność Gminy Żydowskiej, o pow. 0,18 ha, na dz. nr 172 Obr nr 8 Zacisze, został zamknięty dla pochówku.

Gmina Jawor nie posiada grzebowiska dla zwierząt, martwe zwierzęta utylizowane są poza terenem gminy, na podstawie umowy z firmą zewnętrzną, zajmująca się utylizacją martwych zwierząt. Gmina jednak posiada teren rezerwy pod grzebowisko zwierząt wyznaczony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora w obrębie ulic: Lubińskiej i Kuzienniczej do granic administracyjnych miasta i granic planu miejscowego Wrocławska – Wiejska (przyjęty uchwałą nr IX/51/07 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 30 maja 2007 roku).

5.9. Obrona cywilna i zarządzanie kryzysowe

Na terenie miasta zlokalizowane są budowle ochronne przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 22. Budowle ochronne [źródło: Urząd Miejski w Jaworze, 2013]

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość	Pojemność osób	Razem osób
1.	ul. Klasztorna	1	300	300
2.	plac Bankowy	1	187	187
3.	ul. Przyjaciół Żołnierza	3	50	150
Suma				637

5.9.1. Obiekty związane z bezpieczeństwem przeciwpowodziowym:

a) wały przeciwpowodziowe na terenie miasta:

wał prawy P-2, 1%;

- km rzeki Nysy Szalonej 16.900 – 18.400

- dł. wału 1500 m,

- śr. wysokość 1,2 m,

- szer. korony 2 m,

- wzniesienie nad zwierciadło wody śr. 4 m,

- obszar chroniony ok. 40 ha.

wał prawy P-3, 1%;

- km rzeki Nysy Szalonej 18.450 – 19.300;

- dł. wału 850 m;

- śr. wys. wału 1,2 – 1,6;

- wzniesienie nad zwierciadło wody śr. 4 m;

- obszar chroniony ok. 10 ha;

wał prawy P-4, 1%

- km rzeki Nysy Szalonej 20.200 – 20.850;

- dł. wału 650 m;

- śr. wys. wału 1,5 – 2 m;

- wzniesienie nad zwierciadło wody śr. 4 m;

- obszar chroniony ok. 10 ha;

wał lewy L-4, 1%

- km rzeki Nysy Szalonej 20.150 – 20.300;
- dł. wału 150 m;
- śr. wys. wału 1,2 m;
- wzniesienie nad zwierciadło wody śr. 4,5 m;
- obszar chroniony ok. 3 ha.

5.10. Zatrudnienie i bezrobocie

5.10.1. Zatrudnienie

Zatrudnienie na obszarze miasta Jawora przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Miasto Jawor – ilość pracujących na 1000 ludności [źródło: GUS 2012]

Ilość pracujących na	2009	2010	2011
	214	210	209

5.10.2. Bezrobocie

Zjawisko bezrobocia na obszarze miasta Jawora przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 24. Miasto Jawor – ilość zarejestrowanych bezrobotnych [źródło: GUS 2012]

Bezrobotni zarejestrowani	2009	2010	2011
	1599	1702	628

Tabela 25. Miasto Jawor – Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem [źródło: GUS 2014]

Jednostka terytorialna	2004	2006	2008	2010	2012
Polska	12,4	9,4	6	7,9	8,7
Województwo Dolnośląskie	13,6	9,8	6	7,8	8,3
Powiat jaworski	18,4	13,7	8,8	11,9	12,8
Jawor	16,9	11,6	6,7	10,2	10,7

Tabela 26. Miasto Jawor – Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym mężczyzn [źródło: GUS 2014]

Jednostka terytorialna	2004	2006	2008	2010	2012
Polska	11,5	8	5	7,2	8
Województwo Dolnośląskie	12,7	8,4	5,2	7,2	7,8
Powiat jaworski	16,3	11,4	8	11,3	12,2
Jawor	14,3	8,9	6,4	9,6	10,1

Tabela 27. Miasto Jawor – Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym kobiet [źródło: GUS 2014]

Jednostka terytorialna	2004	2006	2008	2010	2012
Polska	13,3	11	7	8,6	9,4
Województwo Dolnośląskie	14,6	11,2	6,9	8,5	9
Powiat jaworski	20,8	16,1	9,6	12,6	13,6
Jawor	19,6	14,4	7	10,9	11,4

W ciągu ostatnich lat poziom bezrobocia w mieście wyraźnie się obniżył. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2009 r. spadła z 1599 do 628 w roku 2011. Ten trend potwierdza także udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, który wspólny jest dla miasta Jawora, Powiatu Jaworskiego, Województwa Dolnośląskiego, a także dla Polski, spadek ten dotyczy zarówno mężczyzn jak i kobiet.

Pomimo spadku osób bezrobotnych zarejestrowanych wciąż bardzo ważnym aspektem pozostaje tworzenie nowych miejsc pracy oraz wytyczanie nowych terenów w przestrzeni miejskiej pod aktywność gospodarczą i usługi.

5.11. Przedsiębiorczość

5.11.1. Działalność produkcyjna i przemysł

Miasto skupia zakłady i spółki o zróżnicowanej strukturze branżowej. Główną dziedziną działalności dużych przedsiębiorstw jest: przemysł maszynowy, metalowy, chemiczny, spożywczy oraz budownictwo i transport. Domeną małych firm jest handel oraz usługi, od lat stanowiące podstawowy sektor działalności gospodarczej w Jaworze.

Na terenie Jawora ustanowiona została Podstrefa Jawor Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości S. A. w Kamiennej Górze. Obszar do zagospodarowania składa się z dwóch nieruchomości posiadających powierzchnie: 2,0786 ha na dz. ewidencyjnej nr: 25/2 i 1,8627 ha na działce ewid. nr: 23/11. Tereny zlokalizowane są w przemysłowej części miasta Jawora w pobliżu drogi krajowej nr 3, posiadają warunki do pełnego uzbrojenia.

Ponadto tereny Podstrefy Jawor obejmują dz. nr 82/4, 87, 91 w Obrębie Przemysłowym Jawora, o pow. 6,685 ha obecnie częściowo zagospodarowane, również przeznaczone są pod lokalizację skoncentrowanej działalności gospodarczej.

Planowane jest dalsze powiększenie SSE Małej Przedsiębiorczości na terenie Jawora o obszary zlokalizowane przy ul. Cukrowniczej, na terenie byłej cukrowni o pow. około 40 ha.

Pomimo sprzyjających warunków Podstrefa Jawor Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości S. A. w Kamiennej Górze wciąż jest niezainwestowana i wciąż poszukiwani są potencjalni inwestorzy, którzy mogliby zainwestować w jej obrębie.

5.11.2. Górnictwo i przetwórstwo kopalin

W oparciu o Projekt robót geologicznych dla rozpoznania złoża kruszywa naturalnego „Jawor N”, zatwierdzony Decyzją Marszałka Województwa z dnia 09.08.2013 r. znak: 26/2013, wykonano wiercenia badawcze dla rozpoznania przedmiotowego złoża. Wyniki wierceń potwierdzają występowanie złoża dobrej jakości żwirów i piasków na części działki o nr: 3/9. W czasie sporządzania projektu niniejszego studium Marszałek Województwa Dolnośląskiego wydał Decyzję nr 18/2014 z dnia 13.03.2014 r. zatwierdzającą dokumentację geologiczną złoża kruszywa naturalnego „Jawor N” w kategorii C₁ umożliwiającą ubieganie się o uzyskanie koncesji na eksploatację złoża.

W związku z powyższym górnictwo może stać się działalnością, która zaistnieje w mieście Jawor.

5.11.3. Pozostałe działalności produkcyjne

Miasto skupia dużą liczbę zakładów i spółek o zróżnicowanej strukturze branżowej. Domeną małych firm jest handel oraz usługi, które od lat stanowią podstawowy sektor działalności gospodarczej w Jaworze. Główną dziedziną działalności dużych przedsiębiorstw jest przemysł oraz budownictwo i transport. Jawor jest również członkiem Stowarzyszenia Gmin Polskich EUROREGIONU NYSA, wspólnoty komunalnej założonej dla wspierania wszechstronnej działalności na rzecz pomyślności regionu, sanacji ekologicznej, rozwoju gospodarczego. Współpracuje z miastami w Niemczech (Niesky – położone w południowo – wschodniej części Niemiec), Czechach (Turnov), krainie (Berdyczów i we Włoszech (Roseto degli Abruzzi).

5.11.4. Usługi rynkowe

Charakterystyczny w ostatnich 30 latach XX wieku dla krajów rozwiniętych proces serwicyzacji gospodarki

---

postępuje w Polsce od ponad 20 lat. Rośnie odsetek zatrudnionych w III sektorze gospodarki narodowej. Dogodne położenie geograficzne miasta oraz obecna struktura gospodarcza powoduje, że pożądany staje się dalszy rozwój sektora usługowego, w tym przede wszystkim usług: turystycznych, sportowych, rekreacyjnych, gastronomicznych oraz handlowych.

Dane ilościowe handlu i usług kształtują się następująco:

- 7 placówek bankowych,
- 1 placówka pocztowa,
- 12 placówek gastronomicznych i rozrywkowych,
- 270 placówek handlowych.

Z pozostałych usług, zwłaszcza ponadpodstawowych, związanych między innymi z: handlem, kulturą, szkolnictwem, służbą zdrowia, pośrednictwem finansowym, administracją powiatową i wojewódzką, itd., mieszkańcy Jawora korzystają przemieszczając się do większych miast: Legnicy, Jeleniej Góry oraz w stolicy województwa Wrocławia.

Miasto Jawor jako siedziba Powiatu powinno zapewniać wysoki poziom usług podstawowej i średniej opieki zdrowia, usług związanych z rolnictwem i jego obsługą, a także usługi rzemiosła. W mieście będącym stolicą powiatu usługi rynkowe powinny być zrównoważone z usługami nierynkowymi.

6. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

6.1. Zagrożenia powodziowe

Na obszarze miasta występują tereny o prawdopodobieństwie występowania Q1% oraz Q10% zalaniem wodami (woda stuletnia) od rzeki Nysy Szalonej tj. obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu przepisów ustawy Prawo Wodne, dla których obowiązują przepisy szczególne.

Ponadto występują obszary potencjalnego zagrożenia powodzią wyznaczone w „Studium ochrony przez powodzią zlewni rzeki Kaczawy” Hydroprojekt Sp. z o. o. Poznań, maj 2007 r.], które stanowią element informacyjny.

Wzdłuż ul. Myśluborskiej przebiega przeciwpowodziowy kanał ulgi potoku Jawornik.

6.2. Ochrona przeciwpożarowa

Na obszarze miasta Jawora oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie nie są zlokalizowane, ani planowane zakłady o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych.

W mieście Jawor znajduje się Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Jaworze przy ul. Kościuszki 6 oraz Ochotnicza Straż Pożarna mająca siedzibę przy ul. Mickiewicza 46A.

6.3. Uciążliwości komunikacyjne

Uciążliwości komunikacyjne na terenie miasta Jawora kształtuje stosunkowo wysokie natężenie ruchu kołowego oraz ruch kolejowy. Zarówno główne (ponadlokalne) ciągi komunikacyjne jak i linie kolejowe przecinają w wielu miejscach tkankę miejską i stanowią źródła hałasu, wibracji, zanieczyszczeń powietrza, a także stwarzają ryzyko niebezpieczeństwa związanego z wypadkami i kolizjami.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadziła w 2010 roku Generalny pomiar ruchu, określając średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na sieci dróg krajowych i wojewódzkich. Wg wyników tego pomiaru ruch pojazdów silnikowych na drodze krajowej nr 3 na odcinku od Jawora do Legnicy wynosił 10842 poj./dob i był tym samym wyższy od średniej krajowej, która wyniosła 9888 poj./dob. Na odcinku od Jawora do Bolkowa ruch ten był znacznie mniejszy od średniej krajowej i wyniósł 3167 poj./dob, był on także znacznie niższy niż ruch na drodze wojewódzkiej nr 374 na odcinku od Strzegomia do Jawora, który wyniósł

7414 poj./dob. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na drodze wojewódzkiej nr 363 na odcinku od Bielana do Jawora wyniósł 1268 poj./dob, a na odcinku od Jawora do Złotoryi 2579 poj./dob. Na drodze wojewódzkiej nr 365 na odcinku Jawor – Świerzawa wyniósł 1800 poj./dob.

W związku z powyższym można stwierdzić, że najbardziej narażone na uciążliwości komunikacyjne w mieście Jaworze są tereny położone w sąsiedztwie drogi krajowej nr 3 na odcinku od Jawora do Legnicy oraz w sąsiedztwie drogi wojewódzkiej nr 374 na odcinku od Strzegomia do Jawora, a także oczywiście tereny sąsiednie dróg krajowych i wojewódzkich położone w centrum miasta, gdzie następuje kumulacja ruchu pojazdów silnikowych.

6.4. Uciążliwości infrastrukturalne

Uciążliwości infrastrukturalne na terenie miasta Jawora występują ze strony dwóch głównych źródeł. Związane są z przebiegiem sieci gazowej wysokiego ciśnienia oraz z przebiegami napowietrznych linii energetycznych wysokiego napięcia 110kV. Przebiegi tych sieci stanowią zarówno bariery przestrzenne jak i elementy potencjalnego zagrożenia dla obiektów istniejących w ich pobliżu. Wzdłuż nich przepisy odrębne wskazują szereg ograniczeń w zagospodarowaniu terenów.

6.5. Bezpieczeństwo

Nad stanem bezpieczeństwa w mieście czuwa Komenda Powiatowa Policji, zlokalizowana przy ul. Armii Krajowej 2 w Jaworze.

Potencjalne niebezpieczeństwo w mieście Jaworze związane jest z przewozem przez miasto towarów niebezpiecznych, dla którego obowiązują przepisy odrębne.

7. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

7.1. Ochrona przyrodniczo – rolnicza

Na terenie miasta Jawora ochronie przyrodniczej podlegają:

- pomniki przyrody;
- gatunki roślin, zwierząt, grzybów i siedlisk przyrodniczych;
- tereny lasów;
- areal gruntów ornych, łąk i pastwisk zaliczonych do II i III klasy bonitacyjnej;
- grupy śródpolnej zieleni wysokiej;
- istniejące ciągi zadrzewione;
- ciągi ekosystemów wodno – łąkowych wzdłuż cieków;
- zieleń urządzona,
- wody powierzchniowe.

7.2. Złoże surowców mineralnych

W czasie sporządzania projektu niniejszego studium Marszałek Województwa Dolnośląskiego wydał Decyzję nr 18/2014 z dnia 13.03.2014 r. zatwierdzającą dokumentację geologiczną złoże kruszywa naturalnego „Jawor N” w kategorii C₁ umożliwiającą ubieganie się o uzyskanie koncesji na eksploatację złoże.

7.3. Ochrona kulturowa

Ochrona kulturowa polega na podejmowaniu działań mających na celu zachowanie zabytków w należyłym

stanie, a także zapobieganie zagrożeniom mogącym powodować uszczerbek dla ich wartości.

Na obszarze miasta Jawora ochronie kulturowej podlegają obiekty ujęte w rejestrze zabytków, w programie opieki nad zabytkami oraz obszary w zasięgu wyznaczonych stref konserwatorskich w planach miejscowych.

7.4. Ujęcia wody

Na terenie Jawora znajdują się ujęcia wód przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 28. Ujęcia wody na terenie miasta [źródło: Urząd Miejski w Jaworze, 2013]

Lp.	Ujęcie	Ilość studni	Wydajność
1.	park Miejski	5	246,67 m ³ /dobę

7.5. Cmentarze – strefy ochrony sanitarnej

Wokół istniejących i planowanych terenów cmentarnych stosować należy ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenów (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze, z dnia 25 sierpnia 1959 r. (Dz. U. Nr 52, poz. 315)):

- 50m od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących lub przechowujących artykuły żywnościowe, zakładów żywienia zbiorowego, studzien, źródeł i strumieni, z których czerpana jest woda do picia i dla potrzeb gospodarczych, jeśli teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone,
- 150m od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących lub przechowujących artykuły żywnościowe, zakładów żywienia zbiorowego, studzien, źródeł i strumieni, z których czerpana jest woda do picia i dla potrzeb gospodarczych,
- 500m od ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych będących źródłem zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych.

7.6. Obiekty wojskowe i obrony cywilnej

Na terenie miasta znajdują się budowle ochronne – schrony o łącznej pojemności dla 637 osób. Są to obiekty istotne dla ochrony i bezpieczeństwa Państwa. Zestawienie obiektów zamieszczono w części Uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego, rozdział 5.9. Obrona cywilna i zarządzanie kryzysowe.

7.7. Tereny powodziowe

Wzdłuż rzeki Nysa Szalona, na obszarze Jawora występuje obszar szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi Q1% i Q10%. oraz „obszar potencjalnego zagrożenia powodzią”, wyznaczony zgodnie ze „Studium ochrony przed powodzią zlewni rzeki Kaczawy”.

7.8. Pozostałe obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych

Dla obiektów takich jak oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych, tereny przemysłowe, stacje paliw płynnych itp. w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy wyznaczać strefy buforowe np. w postaci pasów zieleni izolacyjnej o szerokości nie mniejszej niż 5 m dla stacji paliw, 10 m dla pozostałych.

8. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

Na terenie miasta Jawora nie ustanowiono terenów i obszarów górniczych.

---

9. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI

9.1. Komunikacja drogowa

Układ komunikacyjny miasta powiązany jest z ciągiem drogi krajowej oraz dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Stosunkowo niewielkie odległości dzielą Jawor i inne ważniejsze miasta będące stolicami ościennych powiatów.

- Trasa Jawor – Wałbrzych – liczy 36 km,
- Jawor – Legnica – 18 km,
- Jawor – Jelenia Góra – 45 km,
- Jawor – Świdnica – 35 km,
- Jawor – Kamienna Góra – 37 km,
- Jawor – Złotoryja – 34 km,
- Jawor – Środa Śląska – 57 km.

Odległość Jawora od stolicy województwa Wrocławia wynosi 70 km.

Ważniejsze drogi o znaczeniu regionalnym w granicach Jawora to:

- droga nr 363 Złotoryja – Jawor - Jeenków,
- nr 374 Jawor – Strzegom.

Jawor zaliczany jest do jednego z większych węzłów drogowych w byłym województwie legnickim.

Poszczególne kategorie dróg posiadają następujące długości w układzie komunikacyjnym miasta:

- drogi krajowe – droga nr 3 o długości – 6,87 km,
- drogi wojewódzkie – droga numer 374 o długości ok. 4 km,
- drogi powiatowe – 15 ulic i dróg o łącznej długości – ok. 10 km,
- drogi gminne – 100 ulic o łącznej długości 30,93 km.

Główne drogowe szlaki tranzytowe będą ulicami: Lubińską, Henryka Wieniawskiego, Limanowskiego, Dąbrowskiego i Mickiewicza (droga krajowa nr 3), Kuzienniczą (droga wojewódzka nr 374), Limanowskiego, Henryka Wieniawskiego, Kuziennicza, Wiejską i Wrocławską (droga wojewódzka nr 363). Obecna trasa drogi krajowej nr 3 przebiegająca przez centrum i zabudowane części miasta powoduje znaczne uciążliwości zarówno dla mieszkańców Jawora jak i samego ruchu wewnątrz miasta. Ulice którymi prowadzona jest trasa drogi krajowej nr 3 są wąskie i zabudowane blisko jezdni, co wynika z historycznie ukształtowanej zabudowy, w związku z tym droga krajowa nr 3 na tym obszarze nie spełnia wymaganych parametrów dla drogi tej klasy. Ponadto stale nasila się zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego w wyniku stałej emisji spalin, hałasu, a tym samym wzrasta zagrożenie bezpieczeństwa dla środowiska.

Cechą charakterystyczną Jawora jest intensywna i „ciasna” obudowa niemal wszystkich ulic w ich strefach centralnych. Brak jest rezerw terenu na konieczne poszerzenia pasów drogowych, usytuowanie miejsc parkowania, wyznaczenie bezpiecznych ciągów dla pieszych itd., brak dostatecznej ilości ścieżek rowerowych, nie licząc tras turystycznych. Niezadawalający stan techniczny drogi krajowej nr 3 w miejskim przebiegu, wąski pas drogowy, bardzo duże natężenie ruchu, łącznie z ruchem ciężkim, wpływa na pogorszenie oceny i dostępności miasta dla użytkowników dróg, a w szczególności jego mieszkańców.

Budowa obwodnicy Jawora, biorąc pod uwagę doświadczenia innych miast, powinna odciążyć co najmniej o 40% dotychczasowe obciążenie miasta i poprawić bezpieczeństwo ruchu drogowego.

Dodatkowym elementem, który stanowi zagrożenie, jest zachodni wyjazd z miasta poprzez drogę wojewódzką w kierunku na Jelenią Górę, Świerzawę przekraczający rzekę Nysę Szaloną jedynym mostem o parametrach

---

nieodpowiadających dzisiejszym potrzebom komunikacyjnym.

Drogi o znaczeniu lokalnym stanowią drogi gminne. Niewiele ponad 100 dróg ma łączną długość 33 km, z czego ok. 27,5 km posiadają nawierzchnie utwardzone (bitumiczne, kostkowe lub betonowe).

9.2. Powiązania zewnętrzne

O znaczącej pozycji miasta Jawora w układzie komunikacyjnym w skali Dolnego Śląska decyduje przede wszystkim położenie przy drodze krajowej nr 3 (stanowiącej polską część międzynarodowej trasy E65 z Malmö w Szwecji do miejscowości Chania na Krecie) i w pobliżu autostrady A4. Są to główne ciągi drogowe obsługujące ruch na osi wschód – zachód i północ – południe. Układ ten zapewnia dogodny warunki połączenia Jawora z głównymi ośrodkami administracyjno – gospodarczymi w kraju i za granicą.

9.3. Komunikacja kolejowa

W ostatnim dziesięcioleciu pasażerski ruch kolejowy przeszedł zasadnicze zmiany. Dążąc do redukcji kosztów, sukcesywnie zamykano deficytowe połączenia pasażerskie, pozostawiając połączenia o największym obłożeniu. Część połączeń przejęła komunikacja autobusowa, nastąpił także dynamiczny wzrost liczby prywatnych środków transportu, niejednokrotnie tańszych niż komunikacja kolejowa. Regularnie funkcjonujący samochodowy transport pasażerski w Jaworze spowodował, iż diametralnie zmniejszyło się zainteresowanie korzystaniem z pociągów w połączeniach z pobliskimi miejscowościami. Stosunkowo gęstej w przeszłości sieci kolejowej subregionu nie ominęły likwidacje, które wyeliminowały głównie ruch pasażerski w obrębie subregionu.

W Jaworze znajduje się jeden dworzec PKP, będący stacją linii osobowej oraz towarowej. Obecnie największe znaczenie dla miasta mają następujące linie kolejowe:

- linia pasażerska, osobowa: Kłodzko - Bardo - Kamieniec Żąbkowicki - Żąbkowice Śląskie - Piława Górna - Dzierżoniów - Mościsko - Krzyżowa - Świdnica - Bolesławice - Jaworzyna Śląska - Stanowice - Strzegom - Goczałków - Rogoźnica - Jawor - Stary Jawor - Przybyłowice - Nowa Wieś Legnicka - Legnica,
- linie towarowe: Jawor – Legnica, Jawor – Jaworzyna Śląska oraz Jawor – Marciszów (linia czynna tylko dla potrzeb zakładów kamieniarskich).

9.4. Transport publiczny

Transport publiczny na terenie Jawora obsługiwany jest przez przewoźnika prywatnego. Miasto nie posiada własnych autobusów komunikacji miejskiej.

Skomunikowanie transportem publicznym Jawora z pobliskimi miejscowościami zapewniają różni przewoźnicy oferujący połączenia m.in. do: Legnicy, Wrocławia, Bolkowa, Jeleniej Góry, Kamiennej Góry, Kłodzka, Wałbrzycha, Zgorzelca, Złotoryi a także do pomniejszych miejscowości.

9.5. Komunikacja lotnicza i wodna

Jawor nie posiada infrastruktury lotniczej ani wodnej służącej transportowi osobowemu czy towarowemu. Jednakże dobra lokalizacja miasta i rozwinięta sieć komunikacyjna zapewnia dostęp do lotnisk międzynarodowych. Najbliższe międzynarodowe lotniska to:

- Wrocław - Strachowice, odległość od Jawora: 70km,
- Zielona Góra - Babimost odległość od Jawora: 135km,
- Poznań - Ławica odległość od Jawora: 191km.

9.6. Wnioski wynikające z analizy stanu istniejącego komunikacji

Generalnie stan dróg na terenie miasta jest średnio zadowolający zarówno pod względem jakości nawierzchni (drogi wojewódzkie) jak i możliwości obsługiwanego przez nie poszczególnych obszarów zabudowy istniejącej jak i planowanej w niniejszym studium. Sieć drogowa wymaga bieżących napraw i modernizacji.

Drogi w większości nie posiadają odpowiedniej wytrzymałości i są na wielu odcinkach w złym stanie technicznym. Brak kanalizacji deszczowej oraz rowów odwadniających uniemożliwia odprowadzenie wód opadowych lub prawidłowe odwodnienie korpusu drogi.

Na terenach zabudowanych drogi miejscami nie posiadają chodników, a także ścieżek rowerowych, a ruch pieszy oraz rowerowy odbywa się na poboczu lub jezdni.

10. STAN SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

10.1. Gospodarka wodno – ściekowa

10.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Miasto zwodociągowane w 100%. Nowe tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową uzbrajane są na bieżąco. Obecnie długość sieci wodociągowej wynosi 57,6km [źródło: GUS, 2013r.]. Wodociągi zasilane są z dwóch ujęć. Ujęcie „Park” na terenie miasta - SUW park Miejski ul. Parkowa 6 Jawor dz. nr 499 Obr nr 7 Stare Miasto (wydajność ujęcia $Q=246,5 \text{ m}^3/\text{h}$). Ujęcie „Paszowice” zlokalizowane jest na terenie Gminy Paszowice - AKSUW Paszowice (wydajność ujęcia $Q=222,3 \text{ m}^3/\text{h}$).

10.1.2. Kanalizacja

Miasto skanalizowane w 99,9% (pojedyncze budynki na ul. Cukrowniczej, Robotniczej i Wrocławskiej) wyposażone są w zbiorniki bezodpływowe. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 32,2km, ilość przyłączy – 1326szt. Ścieki odprowadzane są do mechaniczno biologicznej oczyszczalni ścieków we wsi Małuszów w gminie Męcinka. Oczyszczalnia zlokalizowana przy drodze krajowej nr 3 około 3,5 km na północ od miasta Jawora. Oczyszczalnia ścieków posiada pozwolenie wodno-prawne (ważne do dnia 30 października 2024r.), na szczególne korzystanie z wód, tj. odprowadzanie oczyszczonych biologicznie ścieków komunalnych miasta Jawora do potoku Uszewnica w km 2+415 (dopływ rzeki Wierzbiak). Parametry oczyszczalni to: $Q_{\text{max d.}} = 10000 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{sr d.}} = 6500 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max h.}} = 500 \text{ m}^3/\text{h}$. Ścieki doprowadzane są do oczyszczalni za pomocą rurociągu tłocznego (długość ok. 2970m).

10.2. Elektroenergetyka

Cała sieć energetyczna zasilająca i rozdzielcza na terenie miasta jest własnością Tauron Dystrybucja S.A. Obecnie prowadzony jest projekt modernizacji sieci. Sieć składa się z napowietrznych i kablowych elektroenergetycznych linii 110 kV, 20 kV i 0,4 kV. Dla istniejących elektroenergetycznych jednorowowych linii napowietrznych 110 kV dopuszcza się ich przebudowę na dwutorowe linie napowietrzne 110kV.

Obszar miasta Jawora jest zasilany z dwóch punktów zasilających tj. stacji 110/20kV JAWOR i stacji 110/20kV PASZOWICE (lokalizacja poza obszarem miasta w miejscowości Paszowice). W północnej części Jawora przebiega równoległe duża ilość linii elektroenergetycznych. Powoduje to trudną do przekroczenia blokadę terenów rozwojowych miasta.

Stan ilościowy infrastruktury elektroenergetycznej wynosi:

- stacja węzłowa 110/20kV Jawor,
- stacje transformatorowe: kubaturowe – 58 szt.
- stacje transformatorowe: słupowe – 7 szt.

-
- długość linii WN 110kV napowietrznych - 8,0 km,
  - długość linii SN 20kV: napowietrznych - 53,5 km,
  - długość linii SN 20kV: kablowych - 40,7 km,
  - długość linii NN 1kV: napowietrznych - 84,7 km,
  - długość linii NN 1kV: kablowych - 52,2 km,
  - punkty świetlne – 826 szt.

10.3. Odnawialne źródła energii

Nysa Szalona nie posiada korzystnych warunków hydrograficznych dotyczących możliwości lokalizacji małych elektrowni wodnych na jej przebiegu czy dopływach w obrębie miasta.

Na terenie Jawora nie ma również elektrowni wiatrowych, biogazowni czy ogniw fotowoltaicznych. Występują sporadyczne kolektory słoneczne i pompy ciepła, wykorzystywane przez indywidualne podmioty.

10.4. Zaopatrzenie w gaz

Na obszarze opracowania zlokalizowana jest sieć gazowa wysokiego ciśnienia, w skład której wchodzi:

- gazociąg w/c relacji Zasuwa Rozdzielająca E/Lw – Tomkowice o średnicy nominalnej DN 250 oraz ciśnieniu nominalnym PN 6.3 MPa,
- gazociąg DN 100, PN 6.3 MPa zasilający stację redukcyjno-pomiarową Jawor,
- gazociąg DN 100, PN 6.3 MPa zasilający stację redukcyjno-pomiarową Jawor – Z-dy Kuziennicze,
- stacja redukcyjno-pomiarowa IO Jawor,
- stacja redukcyjno-pomiarowa IO Jawor – Z-dy Kuziennicze.

Gaz do odbiorców rozprowadzany jest rozdzielczą siecią dystrybucyjną.

10.5. Zaopatrzenie w energięcieplną

Potrzeby grzewcze przedsiębiorstw i mieszkańców miasta Jawora są pokrywane z systemu scentralizowanego, przez kotłownie lokalne zasilające budynki i przedsiębiorstwa oraz kotły i piece zlokalizowane w mieszkaniach i innych lokalach.

Scentralizowany system ciepłowniczy w Jaworze oparty jest na dwóch ciepłowniach miarowych:

- Ciepłownia miejska przy ul. Kuzienniczej 4 - moc cieplna zainstalowana 34,8 MW,
- Ciepłownia przy ul. Moniuszki 2A - moc cieplna zainstalowana 22,4 MW.

Systemy obu kotłowni są połączone i pracują na wspólną sieć. Ciepłownia przy ul. Kuzienniczej zasilą odbiorców w sezonie grzewczym, natomiast ciepłownia przy ul. Moniuszki pracuje na potrzeby ciepłej wody użytkowej w okresie letnim oraz w okresach przejściowych na pograniczu sezonów grzewczych, zimowego i letniego. W obu ciepłowniach miejskich paliwem jest miał węglowy. Inne kotłownie lokalne w Jaworze zasilane są gazem, olejem opałowym lub węglem. Ciepło z systemu scentralizowanego dostarczane jest na osiedla: Piastowskie, Przyrzecze, Słowiańskie, Metalowców. Ciepło dostarczane jest także do odbiorców w śródmieściu między innymi w rejonie ulic: Józefa Poniatowskiego i Wrocławskiej, do hal i budynków na terenie „Kuźni Jawor” oraz do zakładu Global Pollena.

10.6. Gospodarka odpadami

Gmina Jawor rocznie wytwarza ok. 8 tys. ton odpadów komunalnych. 100% mieszkańców zostało objętych zorganizowanym odbiorem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych. W związku ze zmianą przepisów dot. utrzymania czystości i porządku w gminach, z dniem 1 lipca 2013r. Gmina Jawor przejęła obowiązek odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości położonych w mieście.

Miejsцем zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu

---

Gminy Jawor jest Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Lubawce, natomiast odpady zielone zagospodarowane są w Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych Składowisko Odpadów w Jaworze.

Prowadzony jest punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych w Jaworze przy ul. Juliusza Słowackiego na zapleczu składowiska odpadów (tzw. PSZOK). Brak jest danych o istniejących dzikich wysypiskach śmieci na terenie miasta.

Zgodnie z danymi z urzędu miasta w następujący sposób przedstawia się osiągnięty w 2012r. przez Gminę Jawor poziom recyklingu odpadów komunalnych w zakresie:

- ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania - 71,26%,
- przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papier, metal, tworzywa sztuczne i szkła - 8,82%,
- przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych - 100%.

Zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012 miasto Jawor należy do regionu gospodarki odpadami środkowo sudeckiego.

Za odbiór odpadów i gospodarkę komunalną w mieście odpowiada COM-D Sp. z o.o. ul. Księcia Józefa Poniatowskiego 25, 59-400Jawor.

11. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

11.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym burmistrz sporządza Studium zawierające między innymi ustalenia planu zagospodarowania województwa. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego, Perspektywa 2020 został uchwalony przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr XLVIII/1622/2014 z dnia 27 marca 2014r. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego dla miasta Jawora nie zostały wprowadzone programy służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Na terenie objętym niniejszym studium należy uwzględnić poniższe zamierzenia inwestycyjne o charakterze inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, z zakresu komunikacji, infrastruktury technicznej, ochrony środowiska, ładu przestrzennego:

- drogę krajową nr 3,
- projektowaną drogę ekspresową S3 (inwestycja celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ujęta w zestawieniu inwestycji zawartych w Programie Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015 oraz na liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 pod nazwą: „Budowa drogi S-3 Legnica (A4) – Lubawka”; w zakresie budowy w/w drogi należy uznać jako wiążące wnioski przedstawione przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad we Wrocławiu),
- drogi wojewódzkie nr 363, 374,
- linie kolejowe nr 137, 315;
- napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV relacji: Pawłowice – Jawor, Świebodzice – Pawłowice, odczep od linii S-439, Jawor – Graby,

-
- GPZ i planowane napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV relacji: Żarów – Podstrefa Strzegom – Jawor (wniosek zgłoszony przez EnergiaPro Grupa TAURON S.A do zmiany w PZPWD),
  - gazociągi: wysokiego ciśnienia 6,3 MPa, podwyższonego średniego ciśnienia 1,6 MPa wraz ze stacjami redukcyjno – pomiarowymi I stopnia;
  - otulinę Parku Krajobrazowego „Chełmy”,
  - wały ochronne,
  - obszary zagrożenia powodzią.

Inne dokumenty i programy

Program Rozwoju Infrastruktury Transportowej i Komunikacji dla Województwa Dolnośląskiego wskazał drogę nr 363 Jawor - Jenków jako objętą najwyższym priorytetem inwestycyjnym.

12. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

W ramach prac nad aktualizacją *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Jawora*, działając w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju 4 ładów, wskazano rozwój miasta w szczególności pod kątem rozwoju:

- gospodarczego,
- instytucjonalno-politycznego,
- społecznego,
- środowiskowo-przestrzennego.

W zakresie ładu gospodarczego działania te powinny polegać na m.in. zwiększeniu atrakcyjności obszarów pod inwestycje dla zewnętrznych jak i lokalnych inwestorów, pod kątem uzbrojenia terenów, lokalizacji na obrzeżach miasta z łatwą dostępnością z zewnątrz, dostosowanie mpzp, zwiększenie atrakcyjności turystycznej poprzez powiększenie bazy noclegowej i gastronomicznej w nowe obiekty np. agroturystyka, organizacja imprez masowych, pomoc dla rolników poprzez umożliwienie zakupu gruntów z możliwością scalania dla zwiększenia produkcji rolniczej, utworzenie ośrodków miejscowych przetwórstwa rolnego.

W zakresie instytucjonalno – politycznym działania te powinny polegać na m.in.: ulepszeniu wyposażenia policji, tworzeniu nowych miejsc pracy na terenie miasta lub powiatu, zwiększeniu liczby lokali mieszkaniowych i wsparciu mieszkańców w zakresie pomocy społecznej, tworzeniu nowych obiektów oświaty i edukacji, zwiększaniu wyposażenia tych obiektów.

W zakresie społecznym działania te powinny polegać na m.in.: tworzeniu miejsc pracy, poszerzaniu oferty kulturalnej i bazy obiektów sportowych czy placów zabaw, poprawie dojazdu do szkół.

W zakresie środowiskowo – przestrzennym działania te powinny polegać na m.in.: zwiększeniu sieci infrastruktury wodno – ściekowej, usprawnieniu gospodarki odpadami, ochronie zasobów atmosfery, klimatu akustycznego, krajobrazu.

Docelowo realizując politykę gospodarczo – społeczno – przestrzenną miasto Jawor ma szansę stać się:

- ośrodkiem turystycznym na Dolnym Śląsku z licznymi atrakcjami,
- miejscem spotkań piekarzy i cukierników,
- miastem o atrakcyjnej i bogatej ofercie kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej,
- ośrodkiem o dobrej ofercie oświatowej dla mieszkańców miasta i ościennych gmin w powiecie,
- miastem z przeprowadzaną rewitalizacją zmierzającą do odnowy zabytków,
- miejscem o zróżnicowanej branży usługowej i przemysłowej, która zapewni stałe miejsca pracy,
- miastem ze sprawną komunikacją przyjazną ludziom i środowisku.

12.1. Dla potrzeb niniejszego studium wykonano bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę w zakresie miasta Jawora. Zakres niniejszej zmiany studium jest ograniczony do terenów posiadających obowiązujące plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego. Wnioski wynikające z bilansu terenów nie wpływają na sporządzaną zmianę ponieważ nie dokonuje się wyznaczania nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę. Celem niniejszej zmiany studium jest dopuszczenia urządzeń służących produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii ze słońca, źródeł geotermalnych i biogazowni.

Tab. Podsumowanie bilansu terenów miasta Jawora.

Funkcje zabudowy	Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę (pow. użytkowa m ²)	Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (pow. użytkowa m ²)	Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę innych niż wymienione w kolumnie 3 (pow. użytkowa m ²)	Porównanie sumy kolumn 3 i 4 do kol 2	Potrzeby inwestycyjne wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związanych z lokalizacją nowej zabudowy (pln)	Możliwości finansowania zadań własnych gminy (pln)
1	2	3	4	5	6	7
Zabudowa mieszkaniowa	220 000	14 000	56 000	150 000	1 000 000 x 30 lat	21300 000 x 30 lat
Zabudowa usługowa	250 000	10 000	887 000	- 896750		
Zabudowa przemysłowa	1 500 000	50 000	1500 000	-50 000		

CZĘŚĆ II

KIERUNKI

ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ I PRZEZNACZENIU TERENÓW

1.1. Zmiany w strukturze funkcjonalno – przestrzennej

Podstawowym celem studium jest rozwój miasta Jawora oraz budowanie jego atrakcyjności w oparciu o ofertę kulturalną kojarzoną jednoznacznie z Jaworem oraz wykorzystanie położenia miasta, jak również lokalizacji terenów aktywizacji gospodarczej w celu stopniowej dywersyfikacji charakteru lokalnej gospodarki i sprostania trendom rynkowym ukierunkowanym na osiągnięcie przez ośrodki wysokiego poziomu elastyczności w zakresie produkcji przemysłowej, co umożliwi zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy. Obecnie wykształcona struktura funkcjonalno – przestrzenna bazuje na istniejących uwarunkowaniach terenowych i powstała z uwzględnieniem występujących barier naturalnych, takich jak m.in.: Dolina Nysy Szalonej i jej dopływy, tereny zalewowe, grunty rolne, itp.

Wyznacza się tereny budowlane, które w dużej części stanowią dotychczas nieskonsumowane rezerwy przestrzenne, wyznaczone w obowiązującym dokumentach planistycznych. Takie podejście wynika z analizy potrzeb lokalnej społeczności oraz analizy demograficznej, której wyniki wskazują, iż przyrost liczby ludności w mieście nie ma charakteru dynamicznego wzrostu. Tereny związane z istniejącą i planowaną zabudową kształtują się w oparciu o istniejący i planowany układ komunikacyjny.

Duże znaczenie dla rozwoju przestrzennego Jawora będzie miała budowa planowanej obwodnicy drogi krajowej nr 3, po powstaniu której miasto zostanie odciążone od dużego ruchu tranzytowego.

Strukturę funkcjonalno – przestrzenną uzupełniają elementy środowiska przyrodniczego i kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury.

Rozwój systemów infrastruktury technicznej oparty będzie o rozbudowę sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, energetycznej oraz pozostałych w miarę powstawania nowej zabudowy. Dążyć należy do objęcia siecią kanalizacji sanitarnej i wodociągowej wszystkie tereny zabudowane. Należy dążyć do stosowania rozwiązań proekologicznych oraz opartych na energii ze źródeł odnawialnych.

W związku ze stopniowym ograniczaniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej związanej z następującym rozwojem zabudowy należy dążyć do przekształcenia istniejących gospodarstw rolnych kolidujących z miejskim charakterem zainwestowania.

Należy wprowadzać ograniczenia w zakresie możliwości lokalizacji nowej zabudowy na terenie:

- form ochrony przyrody m.in. chronione siedliska przyrodnicze lasów łęgowych przy rzece Nysie Szalonej,
- lasów i dolesień,
- ekosystemów wodno – łąkowych,
- tarasów zalewowych i dolin rzecznych,
- ujęć wód i ich stref ochronnych,
- innych, jeżeli wynika to z przepisów odrębnych.

1.2. Ustalenia ogólne dla całego terenu objętego studium

Na terenie miasta Jawora przy sporządzaniu nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się zachowanie przeznaczenia wskazanego w obowiązujących miejscowych

planach lub zachowanie obecnego sposobu użytkowania, niezależnie od przeznaczenia wskazanego w niniejszym Studium.

Granice poszczególnych funkcji, w tym również przebiegi dróg są orientacyjne i mogą być korygowane w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, pod warunkiem zachowania ciągłości dla elementów liniowych.

Przebieg granic poszczególnych stref mogą być korygowane w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego po uzgodnieniu i uzyskaniu opinii właściwych organów i instytucji.

Nowe zagospodarowanie terenów i nową zabudowę należy kształtować w sposób harmonijny z otaczającą zabudową istniejącą w zakresie układu urbanistycznego, architektury i gabarytów zabudowy.

Poszczególne tereny mogą być uzupełniane wszelkimi obiektami i urządzeniami towarzyszącymi niezbędnymi przy funkcjonowaniu dopuszczonej na nich zabudowie lub zagospodarowaniu oraz wzbogacającymi podstawową funkcję terenów, a nie wprowadzających potencjalnych zagrożeń i konfliktów przestrzennych.

Należy stosować zabezpieczenia (np. w postaci zieleni) mające na celu eliminację negatywnego oddziaływania terenów produkcyjnych, przemysłowych, usługowych, komunikacyjnych itp.

Przy lokalizowaniu nowej zabudowy wzdłuż dróg publicznych należy uwzględnić odległości wynikające z przepisów odrębnych oraz potencjalne negatywne oddziaływanie ruchu drogowego (ze względu na emisję hałasu, zanieczyszczeń gazowych i pyłowych). Dopuszcza się wzdłuż dróg stosowanie zabezpieczeń w postaci np. elementów osłonowo – ekranujących lub zieleni izolacyjnej ograniczających negatywne ich oddziaływanie.

W zakresie zapewnienia odpowiedniej ilości miejsc postojowych na poszczególnych terenach ustala się:

- dla zabudowy jednorodzinnej zapewnić minimum 2 miejsca postojowe na jeden lokal mieszkalny,
- dla zabudowy wielorodzinnej minimum 1 miejsce na jeden lokal mieszkalny,
- dla obiektów handlowych, usługowych oraz produkcyjnych odpowiednia do wielkości, lokalizacji i charakteru obiektu.

Minimalna liczba miejsc przeznaczonych na parkowanie pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową i sposób ich realizacji zgodnie z przepisami odrębnymi.

2. PRZEZNACZENIA TERENÓW ORAZ WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA

Zasadniczym kierunkiem zmian w przeznaczeniu terenów jest nadanie im charakteru miejskiego. Planuje się zmianę funkcji terenów aktualnie użytkowanych rolniczo na cele zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej. W kilku przypadkach wyznacza się inne kierunki rozwoju, niż ustalone przeznaczenie w już obowiązujących na terenie gminy miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jednakże z zastrzeżeniem możliwości utrzymania dotychczasowego przeznaczenia oraz warunków zabudowy przy tworzeniu nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wszystkie parametry i wskaźniki określające maksymalne wartości można zmniejszyć na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

2.1. MN - Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

2.1.1. Dominującym przeznaczeniem jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

2.1.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się lokalizację nieuciążliwych usług, wyłącznie jako lokali użytkowych w zabudowie mieszkaniowej,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej zabudowy wielorodzinnej,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej zabudowy zagrodowej, przy dążeniu do jej adaptacji na funkcję mieszkaniową jednorodzinną lub usługową,
- dopuszcza się wydzielanie dróg publicznych i wewnętrznych, ciągów pieszo-jezdnych, ciągów pieszych i ścieżek rowerowych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty lub w formie garaży o maksymalnie jednej kondygnacji nadziemnej,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- zaleca się wyznaczenie wydzielonych terenów zieleni urządzonej, skwerów, placów zabaw, zagospodarowania sportowo-rekreacyjnego oraz terenów i placów publicznych ogólnodostępnych,
- ustala się wysokość zabudowy od 1 do 3 kondygnacji nadziemnych, przy jednoczesnym dostosowaniu wysokości nowej zabudowy do wysokości zabudowy ją otaczającej,
- dla zabudowy mieszkaniowej ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 500 m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,15-0,5,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 40% powierzchni.

2.2. MU - Tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej

2.2.1. Dominującym przeznaczeniem jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i zabudowa usługowa oraz zabudowa mieszana mieszkaniowo-usługowa.

2.2.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się lokalizację nieuciążliwych usług, jako lokali użytkowych w zabudowie mieszkaniowej lub jako samodzielne obiekty,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej zabudowy zagrodowej, przy czym dążyć należy do jej adaptacji na zabudowę mieszkaniową lub usługową o nieuciążliwym charakterze,
- dopuszcza się wydzielanie dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty lub w formie garaży o maksymalnie wysokości zabudowy do jednej kondygnacji nadziemnej,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- zaleca się wyznaczenie wydzielonych terenów zieleni urządzonej, skwerów, placów zabaw, zagospodarowania sportowo-rekreacyjnego oraz terenów i placów publicznych ogólnodostępnych,
- zaleca się zabudowę o wysokości od 1 do 3 kondygnacji nadziemnych, przy jednoczesnym dostosowaniu wysokości nowej zabudowy do wysokości zabudowy ją otaczającej,
- dla zabudowy mieszkaniowej i usługowej ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 700m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,2-0,6,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 30% powierzchni na działkach pod zabudowę mieszkaniową i usługową,

- wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych zaleca się lokalizację zabudowy wielorodzinnej z usługami w parterach budynku z udziałem usług nie mniej niż 25% powierzchni użytkowej w budynku.

2.3. MWU - Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej

2.3.1. Dominującym przeznaczeniem jest zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zabudowa usługowa oraz zabudowa wielorodzinna z usługami.

2.3.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się lokalizację nieuciążliwych usług, jako lokali użytkowych w zabudowie mieszkaniowej lub jako samodzielne obiekty,
- dopuszcza się wydzielanie dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- zaleca się wyznaczenie wydzielonych terenów zieleni urządzonej, skwerów, placów zabaw, zagospodarowania sportowo-rekreacyjnego oraz terenów i placów publicznych ogólnodostępnych,
- w obrębie centralnej części miasta dopuszcza się możliwość prowadzenia imprez masowych,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 5 kondygnacji nadziemnych, przy jednoczesnym dostosowaniu wysokości nowej zabudowy do wysokości zabudowy ją otaczającej,
- dla zabudowy mieszkaniowej i usługowej ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 700m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,2 - 3,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 25% powierzchni na działkach pod zabudowę mieszkaniową i usługową.

2.4. U - Tereny zabudowy usługowej

2.4.1. Dominującym przeznaczeniem jest zabudowa usługowa.

2.4.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się lokalizację magazynów,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej i produkcyjnej,
- funkcje usługowe, produkcyjne, składowe i magazynowe nie mogą powodować negatywnego oddziaływania na tereny sąsiednie,
- dopuszcza się wydzielanie dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się lokalizację terenowych i kubaturowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się możliwość prowadzenia imprez masowych,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 5 kondygnacji nadziemnych, przy jednoczesnym dostosowaniu wysokości nowej zabudowy do wysokości otaczającej zabudowy,

- dla zabudowy usługowej i magazynów ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,2 - 3,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 20%.

2.5. UKS - Tereny zabudowy sakralnej

2.5.1. Dominującym przeznaczeniem jest zabudowa sakralna.

2.5.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się zachowanie istniejących funkcji mieszkalnych i usługowych,
- dopuszcza się wydzielanie dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej lub wbudowanej w inne obiekty,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się możliwość prowadzenia imprez masowych,
- ustala się zabudowę o wysokości dostosowanej do wysokości otaczającej zabudowy,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,5 - 5,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 20% powierzchni na działkach wskazanych pod zabudowę.

2.6. U/UC - Tereny zabudowy usługowej i usług komercyjnych

2.6.1. Dominującym przeznaczeniem jest zabudowa usługowa, usługi centrotwórcze i zabudowa związana z wielkopowierzchniowymi obiektami handlowymi.

2.6.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się wydzielanie dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- dopuszcza się lokalizację terenowych i kubaturowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się możliwość prowadzenia imprez masowych,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 4 kondygnacji nadziemnych,
- dla zabudowy przeznaczenia dominującego ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,2 - 3,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 20% powierzchni na działkach pod zabudowę przeznaczenia dominującego.

2.7. U/MW/P - Tereny zabudowy usługowej i mieszkaniowej wielorodzinnej oraz obiektów produkcyjnych, składów i magazynów

2.7.1. Dominującym przeznaczeniem jest zabudowa usługowa, zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna lub zabudowa produkcyjna, magazynowa, naprawcza, bazy, składy.

2.7.2. Zasady zagospodarowania:

- funkcje usługowe, produkcyjne, składowe i magazynowe nie mogą powodować negatywnego oddziaływania na tereny sąsiednie,
- dążyć należy do adaptacji zabudowy produkcyjnej na funkcje usługowe lub magazynowo-składowe, lub do likwidacji zabudowy produkcyjnej,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się lokalizację terenowych i kubaturowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się wydzielenia dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 5 kondygnacji nadziemnych, przy jednoczesnym dostosowaniu wysokości nowej zabudowy do wysokości otaczającej zabudowy,
- dla zabudowy przeznaczenia dominującego ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,2 - 3,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 20% powierzchni na działkach pod zabudowę przeznaczenia dominującego.

2.8. U/P/EO - Tereny zabudowy usługowej, produkcyjnej, składów i magazynów oraz urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych

2.8.1. Dominującym przeznaczeniem jest zabudowa usługowa, produkcyjna, składy i magazyny oraz zabudowa związana z obiektami wytwarzającymi energię ze źródeł odnawialnych, w tym obiekty i urządzenia służące produkcji energii ze źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 100kW.

2.8.2. Zasady zagospodarowania:

- zakazuje się lokalizacji turbin wiatrowych,
- dopuszcza się wydzielenie dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację terenowych i kubaturowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, skwerów,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 4 kondygnacji nadziemnych,
- dla zabudowy przeznaczenia dominującego oraz zabudowy usługowej ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,01 - 3,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 10% powierzchni na działkach pod zabudowę przeznaczenia dominującego oraz zabudowę usługową.

2.9. U/C - Tereny zabudowy usługowej oraz urządzeń obiektów zaopatrzenia w ciepło

2.9.1. Dominującym przeznaczeniem jest zabudowa usługowa oraz tereny lokalizacji urządzeń i obiektów zaopatrzenia w ciepło.

2.9.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się lokalizację składów i magazynów,
- funkcje usługowe, produkcyjne, składowe i magazynowe nie mogą powodować negatywnego oddziaływania na tereny sąsiednie,
- dopuszcza się wydzielanie dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej, placów zabaw, zagospodarowania sportowo-rekreacyjnego, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się możliwość prowadzenia imprez masowych,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 3 kondygnacji nadziemnych,
- dla zabudowy usługowej, składów i magazynów ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,01 - 2,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 20% powierzchni na działkach pod zabudowę usługową.

2.10. US - Tereny usług sportu i rekreacji

2.10.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny sportu i rekreacji.

2.10.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się lokalizację obiektów małej architektury,
- dopuszcza się lokalizację usług hotelowych, turystycznych, gastronomicznych oraz handlu detalicznego,
- dopuszcza się lokalizację stadnin koni, ośrodki sportów i rekreacji konnej,
- dopuszcza się wydzielanie dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się możliwość prowadzenia imprez masowych,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 3 kondygnacji nadziemnych,
- ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0 – 0,5,
- udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 40% powierzchni na poszczególnych działkach.

2.11. AG - Tereny aktywności gospodarczej

2.11.1. Dominującym przeznaczeniem jest zabudowa produkcyjna, usługowa, magazynowa, bazy, składy.

2.11.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się lokalizację terenowych i kubaturowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się wydzielanie dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży (w tym wielopoziomowych),
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- ustala się wysokość zabudowy do 50 m, elementy typu wieżowego (np. kominy, maszty) do 100m,
- dla zabudowy przeznaczenia dominującego oraz zabudowy usługowej ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 2000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,1 - 4,0,
- udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 10% powierzchni nieruchomości,
- należy dążyć do zagospodarowania wód opadowych w maksymalnej ilości na terenie należącym do inwestora oraz ograniczenia odprowadzenia wód poza teren w wielkości przewyższającej naturalny powierzchniowy spływ wody,
- dopuszcza się odprowadzanie większej ilości wód opadowych poza teren należący do inwestora pod warunkiem zapewnienia właściwego ich zagospodarowania,
- dopuszcza się modernizację i przebudowę gazociągu wysokiego ciśnienia w sposób dogodny dla przyszłego inwestora w celu zmniejszenia ograniczeń wynikających ze stref oddziaływania,
- dla terenów AG1, AG2, AG3, dopuszcza się lokalizacje urządzeń służących produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 500kW, takich jak: panele fotowoltaiczne, źródła geotermalne i biogazownie.

2.12. P - Tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów

2.12.1. Dominującym przeznaczeniem jest zabudowa produkcyjna, usługowa, magazynowa, bazy, składy.

2.12.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się lokalizację terenowych i kubaturowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się wydzielanie dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 4 kondygnacji nadziemnych,
- dla zabudowy przeznaczenia dominującego oraz zabudowy usługowej ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,2 - 3,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 10% powierzchni na działkach pod zabudowę przeznaczenia dominującego oraz zabudowę usługową.

2.13. P/U - Tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i zabudowy usługowej

2.13.1. Dominującym przeznaczeniem jest zabudowa produkcyjna, magazynowa, naprawcza, bazy, składy

lub usługi.

2.13.2. Zasady zagospodarowania:

- funkcje usługowe, produkcyjne, składowe i magazynowe nie mogą powodować negatywnego oddziaływania na tereny sąsiednie,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się lokalizację terenowych i kubaturowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się wydzielanie dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 4 kondygnacji nadziemnych,
- dla zabudowy przeznaczenia dominującego oraz zabudowy usługowej ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,2 - 3,0,
- **ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na dla terenów P/U1 i P/U2 na 0,1 - 4,0**
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 10% powierzchni na działkach pod zabudowę przeznaczenia dominującego oraz zabudowę usługową,
- **dla terenów P/U1, P/U2 dopuszcza się lokalizacje urządzeń służących produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 500kW, takich jak: panele fotowoltaiczne, źródła geotermalne i biogazownie.**

2.14. P/UC - Tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych,

2.14.1. Dominującym przeznaczeniem jest zabudowa produkcyjna, magazynowa, naprawcza, bazy, składy oraz usługi centrotwórcze i zabudowa związana z wielkopowierzchniowymi obiektami handlowymi.

2.14.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się lokalizację terenowych i kubaturowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się wydzielanie dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 4 kondygnacji nadziemnych,

- dla zabudowy przeznaczenia dominującego oraz zabudowy usługowej ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,2 - 3,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 10% powierzchni na działkach pod zabudowę przeznaczenia dominującego oraz zabudowę usługową.

2.15. PG - Tereny eksploatacji kruszyw naturalnych

2.15.1. Dominującym przeznaczeniem jest eksploatacja kruszyw naturalnych oraz zabudowa związana z eksploatacją.

2.15.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się obróbkę urobku (kruszenie i sortowanie oraz składowanie mas ziemnych i skalnych),
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się obiekty produkcyjne związane z przetwarzaniem kruszywa (np. węzły betoniarskie, itp.),
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się wydzielanie dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 2 kondygnacji nadziemnych,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,01 – 0,03,
- po ustaniu eksploatacji należy przeprowadzić rekultywację wyrobisk we wskazanych kierunkach: leśnym, wodnym, rolnym, rekreacyjnym, usługowym lub produkcyjnym,
- należy rekultywację prowadzić sukcesywnie już w trakcie eksploatacji,
- dopuszcza się możliwość lokalizacji obiektów i urządzeń służących produkcji energii elektrycznej, z wyjątkiem turbin wiatrowych.

2.16. RU - Tereny urządzeń produkcji i obsługi rolnictwa w gospodarstwach hodowlanych i ogrodniczych

2.16.1. Dominującym przeznaczeniem jest produkcja rolna i obsługa rolnictwa.

2.16.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się zmianę funkcji na usługową lub produkcyjną, o ile dana funkcja nie będzie powodowała negatywnego oddziaływania na tereny sąsiednie,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się wydzielanie dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się możliwość lokalizacji obiektów i urządzeń służących produkcji energii elektrycznej, z wyjątkiem turbin wiatrowych,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 2 kondygnacji nadziemnych,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,1 – 0,5,

- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 20% powierzchni na poszczególnych działkach.

2.17. R - Tereny rolnicze

2.17.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny upraw polowych, łąk i pastwisk.

2.17.2. Zasady zagospodarowania:

- należy dążyć do ograniczania lokalizacji nowej zabudowy poprzez wprowadzanie w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zakazu wszelkiej zabudowy kubaturowej,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację stawów hodowlanych oraz zbiorników małej retencji,
- dopuszcza się lokalizację ośrodków rekreacji wędkarskiej na wydzielonych w planach miejscowych terenach,
- dopuszcza się lokalizację zieleni izolacyjnej, zieleni naturalnej (w tym zalesienia).

2.18. ZP - Tereny zieleni urządzonej

2.18.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny zieleni parkowej, skwery.

2.18.2. Zasady zagospodarowania:

- należy dążyć do ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennych zakazu lokalizacji nowej zabudowy,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się lokalizację terenowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej.

2.19. ZP/W - Tereny zieleni urządzonej, ujęcia wody

2.19.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny zieleni parkowej, skwery, ujęcia wody.

2.19.2. Zasady zagospodarowania:

- należy dążyć do ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennych zakazu lokalizacji nowej zabudowy, z wyjątkiem obiektów infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się lokalizację terenowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej.

2.20. ZP/US - Tereny zieleni urządzonej, usług sportu i rekreacji

2.20.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny zieleni parkowej, skwery, tereny sportu i rekreacji, ścieżki rowerowe.

2.20.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się lokalizację obiektów małej architektury,
- dopuszcza się lokalizację usług hotelowych, turystycznych, gastronomicznych,

- dopuszcza się wydzielenia dróg publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się możliwość prowadzenia imprez masowych,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 3 kondygnacji nadziemnych,
- ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0 – 0,5,
- udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 20% powierzchni na poszczególnych działkach.

2.21. ZC - Tereny cmentarzy

2.21.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny cmentarzy wraz z obiektami obsługi.

2.21.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się lokalizację obiektów związanych z obsługą funkcji cmentarnej - kaplice, obiekty gospodarcze, administracyjno biurowe, handlowo-gastronomiczne, oraz obiekty małej architektury,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 2 kondygnacji nadziemnych,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0 – 0,1,
- wokół cmentarzy należy uwzględnić ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych dotyczących stref ochrony sanitarnej.

2.22. ZD - Tereny ogrodów działkowych

2.22.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny ogrodów działkowych wraz z obiektami obsługi.

2.22.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się lokalizację obiektów związanych z obsługą funkcji działkowych - obiekty gospodarcze, administracyjno biurowe, handlowo-gastronomiczne, oraz obiekty małej architektury,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się zalesienie.

2.23. ZI - Tereny zieleni izolacyjnej i nieurządzonej

2.23.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny zieleni izolacyjnej, nieurządzonej lub naturalnej.

2.23.2. Zasady zagospodarowania:

- należy dążyć do ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennych zakazu lokalizacji nowej zabudowy,

- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację terenowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, oraz małej architektury,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się zalesienie.

2.24. ZI/KS/P-Tereny zieleni izolacyjnej, zieleni nieurządzonej, tereny obsługi komunikacji – parkingi, obiektów produkcyjnych, składów i magazynów

2.24.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny zieleni izolacyjnej, nieurządzonej lub naturalnej, zabudowa usługowa, produkcyjna, składy, magazyny, parkingi, terenowe miejsca postojowe lub w formie garaży o maksymalnie jednej kondygnacji nadziemnej.

2.24.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację terenowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych oraz małej architektury,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się zalesienie,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 4 kondygnacji nadziemnych,
- dla zabudowy przeznaczenia uzupełniającego ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 250m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,01 - 3,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 20% powierzchni na działkach pod zabudowę przeznaczenia uzupełniającego.

2.25. WS - Tereny wód powierzchniowych śródlądowych

2.25.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny wód śródlądowych w postaci cieków wodnych, rowów melioracyjnych wraz z zielenią towarzyszącą.

2.25.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się zmianę linii brzegowej,
- należy dążyć do ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennych zakazu lokalizacji nowej zabudowy,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń inżynierskich, infrastruktury technicznej oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację terenowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych oraz małej architektury,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej.

2.26. NO - Tereny urządzeń obiektów gospodarki odpadami

2.26.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny urządzeń i obiektów gospodarki odpadami.

2.26.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się inne obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty lub w formie garaży,

- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 2 kondygnacji nadziemnych,
- dla zabudowy przeznaczenia dominującego ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,1 - 2,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 10% powierzchni na poszczególnych działkach.

2.27. W - Tereny urządzeń obiektów zaopatrzenia w wodę

2.27.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny urządzeń i obiektów zaopatrzenia w wodę.

2.27.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się inne obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- ustala się zabudowę o wysokości 1 kondygnacji nadziemnej,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0 - 1,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 10% powierzchni na poszczególnych działkach.

2.28. E - Tereny urządzeń obiektów zaopatrzenia w energię elektryczną

2.28.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny urządzeń i obiektów zaopatrzenia w energię elektryczną.

2.28.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 2 kondygnacji nadziemnych,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0 - 2,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 10% powierzchni na poszczególnych działkach.

2.29. G - Tereny urządzeń obiektów zaopatrzenia w gaz

2.29.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny urządzeń i obiektów zaopatrzenia w gaz.

2.29.2. Zasady zagospodarowania:

- 1) dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- 2) dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, oraz przeprowadzanie dróg,
- 3) dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży,
- 4) dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- 5) ustala się zabudowę o wysokości 1 kondygnacji nadziemnej,

- 6) ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0 - 1,0,
- 7) dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 10% powierzchni na poszczególnych działkach.

2.30. KSU - Tereny obsługi komunikacji – stacje paliw

2.30.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny stacji paliw, parkingów, miejsc postojowych.

2.30.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się funkcje handlowe, gastronomiczne, hotelowe i inne związane z obsługą podróżnych (np.: stanowiska obsługi i diagnostyki pojazdów),
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej, wbudowanej w inne obiekty, lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się lokalizację terenowych i kubaturowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 2 kondygnacji nadziemnych,
- ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,1 - 1,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 10% powierzchni na poszczególnych działkach.

2.31. KSU/MOP - Tereny obsługi komunikacji – stacje paliw/Miejsca Obsługi Podróżnych [MOP]

2.31.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny stacji paliw, parkingów, terenowych miejsc postojowych, w rejonie planowanej drogi S3 przewiduje się lokalizację MOP (miejsca obsługi podróżnych).

2.31.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się funkcje handlowe, gastronomiczne, hotelowe i inne związane z obsługą podróżnych (np.: stanowiska obsługi i diagnostyki pojazdów),
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie wbudowanej w inne obiekty lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się lokalizację terenowych i kubaturowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 2 kondygnacji nadziemnych,
- ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0,1 - 1,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 10% powierzchni na poszczególnych działkach.

2.32. KS - Tereny obsługi komunikacji – parkingi i garaże

2.32.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny parkingów lub garaży.

2.32.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się lokalizację terenowych i kubaturowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, oraz obiektów małej architektury,
- dopuszcza się obiekty obsługi gospodarki komunalnej,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 2 kondygnacji nadziemnych,
- ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0 - 2,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 10% powierzchni na poszczególnych działkach.

2.33. KR/US - Tereny ścieżek rowerowych oraz urządzeń sportu i rekreacji

2.33.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny pod terenowe i kubaturowe obiekty i urządzenia związane ze sportem i rekreacją, w tym ścieżki rowerowe.

2.33.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się lokalizację obiektów małej architektury,
- dopuszcza się wydzielanie dróg i ulic publicznych i wewnętrznych,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- dopuszcza się możliwość prowadzenia imprez masowych.

2.34. KK - Tereny kolejowe

2.34.1. Dominującym przeznaczeniem są tereny dróg, obiektów i urządzeń kolejowych.

2.34.2. Zasady zagospodarowania:

- dopuszcza się przekraczanie tego terenu drogami oraz sieciami infrastruktury technicznej,
- w przypadku rezygnacji z wykorzystania dla potrzeb kolei teren można przeznaczyć na funkcje produkcyjno-usługowe, komunikacji kołowej, komunikacji pieszej, infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych w formie terenowej lub w formie garaży,
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, oraz przeprowadzanie dróg,
- dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, zieleni naturalnej, zieleni izolacyjnej,
- ustala się zabudowę o wysokości od 1 do 2 kondygnacji nadziemnych,
- ustala się minimalną powierzchnię nowych działek na 1000m²,
- ustala się wskaźniki intensywności zabudowy na 0 - 3,0,
- dla lokalizacji nowej zabudowy udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 10% powierzchni na poszczególnych działkach.

3. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU

KULTUROWEGO

3.1. Ogólne ustalenia ochrony środowiska

3.1.1. W celu zapewnienia odpowiednich warunków funkcjonowania środowiska konieczne jest stworzenie spójnego systemu jego ochrony. Najważniejszymi zasobami środowiska przyrodniczego w gminie są tereny zielone, wody powierzchniowe i podziemne, pomniki przyrody. Aby zapewnić trwałe współistnienie środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego, konieczne jest utrzymanie i wprowadzenie odpowiedniego udziału terenów biologicznie czynnych w ogólnej powierzchni gminy. Należy chronić naturalne ekosystemy pozostawiając je w możliwie nienaruszonym stanie. Ochroną należy objąć ekosystemy wodno - łąkowe, stanowiące naturalną drogę przemieszczania się materii, energii i organizmów. Należy prowadzić działania polegające na utrzymaniu ciągłości przestrzeni obszarów przyrodniczych oraz ograniczyć inwestowanie na terenach bezpośrednio z nimi sąsiadującymi. Na terenach podmokłych należy zachować naturalne cechy siedlisk.

Prowadzenie eksploatacji kruszyw naturalnych (w planowanych terenach eksploatacji) powinno odbywać się przy zastosowaniu środków ochrony przed negatywnym oddziaływaniem na środowisko, wraz z podejmowaniem niezbędnych działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa przy wykonywanych w ramach koncesji prac. W szczególności należy zapobiegać szkodom w środowisku oraz zabezpieczać je przed zanieczyszczeniem. Sukcesywnie należy prowadzić działania rekultywacyjne terenów poeksploatacyjnych.

Przebudowa systemów melioracyjnych nie może powodować niekorzystnych zmian stosunków gruntowo - wodnych, zwłaszcza na terenach tworzących system przyrodniczy.

W ochronie środowiska ważne znaczenie ma ochrona gleb, wód podziemnych i powierzchniowych, co należy osiągać poprzez sukcesywne porządkowanie gospodarki wodno - ściekowej na terenach zainwestowanych oraz wdrażanie odpowiednich (proekologicznych) kierunków produkcji rolniczej.

Należy dążyć do zminimalizowania uciążliwości związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, m. in. poprzez wprowadzanie "czystych" technologii w procesach produkcyjnych i zastępowanie ich wysokosprawnymi urządzeniami na terenach istniejących i planowanych inwestycji. Dopuszcza się jedynie lokalizację inwestycji, których uciążliwość nie wykracza poza nieruchomość, do której inwestor posiada tytuł prawny. Należy dążyć do wyeliminowania zakładów i obiektów z terenów mieszkaniowych i lokalizowania ich na wyodrębnionych terenach przeznaczonych pod aktywności gospodarcze.

Z uwagi na występujące grunty rolne o wysokiej klasie przydatności dla produkcji rolnej, należy ograniczyć w planach miejscowych możliwość zabudowy tych terenów. Zaleca się wprowadzanie zadrzewień śródpolnych wzdłuż dróg transportu rolnego oraz tworzenie remiz dla zwierzyny płowej.

3.2. Obszary i obiekty objęte ochroną

Na terenie miasta Jawora ochroną objęte są:

1. Park Krajobrazowy „Chełmy”

W południowo wschodniej części obszaru administracyjnego miasta Jawora, położonej na południe od rzeki Nysy Szalonej przebiega otulina Parku Krajobrazowego „Chełmy” .

W celu zabezpieczenia formy przyrody jakiej służy przez zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka ustalenia studium na ww. obszarze nie naruszają terenów będących ostojami bioróżnorodności, jak również wprowadzona nowa zabudowa stanowi uzupełnienie i kontynuację istniejących terenów zainwestowania, tym samym nie oddziałuje negatywnie na środowisko przyrodnicze.

2. pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej,

Na terenie miasta Jawora zlokalizowane są liczne pomniki przyrody objęte ochroną na podstawie przepisów odrębnych. Należy chronić naturalne ekosystemy pozostawiając je w możliwie nienaruszonym stanie.

3.3. Obszary proponowane do objęcia ochroną

Nie przewiduje się utworzenia nowych form ochrony przyrody z uwagi na brak zidentyfikowanych obszarów spełniających warunki nadania im statusu ochrony, w myśl przepisów odrębnych.

3.4. Ochrona ujęć wody

Na terenie miasta zlokalizowane jest jedno ujęcie „Park”. Wyznaczono dla niego strefę ochrony bezpośredniej. W obszarze tej strefy zabronione jest użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęć wody. Na terenach strefy ochrony bezpośredniej należy m.in.:

- odprowadzać wody opadowe w taki sposób, aby nie mogły one przedostać się do urządzeń do poboru wody,
- zagospodarować teren zielenią i utrzymywać ją w należytym stanie,
- szczelnie odprowadzać poza granice strefy ochronnej ścieki z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy urządzeniach służących do poboru wody,
- ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

3.5. Ochrona powietrza

Należy stosować niskoemisyjne instalacje grzewcze oparte na paliwach typu: gaz, oleje opałowe czy energii elektrycznej lub stosowanie technologii związanych z odnawialnymi źródłami energii.

Należy promować i wdrażać systemy oparte na odnawialnych źródłach energii służące do wytwarzania ciepła i energii elektrycznej typu: kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne, pompy ciepła, kotłownie na biomasę. Zakazać należy lokalizacji elektrowni wiatrowych.

Należy poprawić stan techniczny dróg oraz tworzyć obejścia drogowe terenów mieszkaniowych oraz zabudowy chronionej w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania ruchu drogowego.

Należy tworzyć naturalne bariery izolacyjne w postaci zieleni izolacyjnej (bufory zanieczyszczeń) wzdłuż ciągów komunikacyjnych, terenów przemysłowych oraz aktywności gospodarczej.

3.6. Ochrona wód powierzchniowych

Dolinę rz. Nysy Szalonej wraz z dopływami należy wyłączyć z intensywnego zagospodarowania, a w szczególności z lokalizowania zabudowy. Dopuszczalne jest zagospodarowanie pod rekreację i wypoczynek, pod warunkiem, że nie będzie ono ingerować w przekrój doliny a planowane działania zapewnią utrzymanie ciągłości i funkcji przyrodniczych ekosystemu oraz funkcji rzeki jako korytarza ekologicznego.

W celu ochrony wód powierzchniowych należy dążyć do wyeliminowania zrzutów zanieczyszczeń do gruntu i do wód powierzchniowych. Należy wdrażać kompleksowe i zgodne z obowiązującymi wymogami ochrony środowiska rozwiązania gospodarki wodno - ściekowej.

Tereny komunikacyjne (dróg, parkingów, placów manewrowych) należy wyposażyć w odpowiednie systemy i urządzenia infrastruktury przeznaczone do odbioru wód opadowych i roztopowych zanieczyszczonych substancjami ropopochodnymi oraz odpowiednio unieszkodliwiać powstające

zanieczyszczenia.

Przed odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych z kanalizacji deszczowej do wód otwartych należy odpowiednio stosować separatory zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska.

Planowane rozwiązania przestrzenne w zakresie gospodarki ściekowej powinny uwzględniać:

- budowę zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- objęcie wszystkich możliwych obszarów zbiorczą kanalizacją sanitarną z odprowadzeniem nieczystości komunalnych do oczyszczalni,
- do czasu budowy zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej, możliwość odprowadzania ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych tylko jako rozwiązania tymczasowe,

Odprowadzanie wód deszczowych powinno uwzględniać:

- kompleksowe rozwiązania odprowadzania wód opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- zakaz rolniczego wykorzystania ścieków w strefach ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych.

Wszelkie działania w obrębie urządzeń melioracji szczegółowych – rowów powinny zapewniać ich sprawne funkcjonowanie zgodnie z przepisami odrębnymi.

3.7. Ochrona gleb

W zakresie ochrony gleb należy podejmować ogólne działania na rzecz poprawy jakości środowiska w celu zmniejszenia ilości szkodliwych substancji przenikających do gleb.

Należy stosować działania zapobiegające erozji gleb, jak np. nasadzenia śródpolne i przydrożne.

Należy dążyć do wdrażania kompleksowych rozwiązań w zakresie gospodarki ściekowej obejmującej tereny zabudowy istniejącej i planowanej.

Należy preferować stosowanie nowoczesnych, bezpiecznych dla środowiska technologii rolniczych.

Należy przeciwdziałać chemizacji gleb również pośrednio poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych.

3.8. Ochrona przed hałasem

Należy wprowadzać rozwiązania ograniczające poziom hałasu emitowanego przez środki transportu w miejscach narażonych na negatywne oddziaływanie.

Należy poprawić stan techniczny dróg oraz stosować odpowiednie rodzaje nawierzchni w celu zmniejszenia emisji hałasu.

Należy projektować obejścia drogowe terenów chronionych przed hałasem, w celu dywersyfikacji ruchu i zmniejszenia potoków ruchu na ciągach komunikacyjnych przebiegających przez tereny zabudowy mieszkaniowej.

Należy stosować środki ochrony przed hałasem wzdłuż dróg, jak np. pasy zieleni czy ekrany akustyczne, a także odpowiednio kształtować linie zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w sposób umożliwiający ograniczenie negatywnego oddziaływania ruchu drogowego oraz kolejowego.

Należy wdrażać środki ochrony przed hałasem takie jak zieleń izolacyjna w sąsiedztwie terenów przemysłowych i eksploatacji kopalni będących źródłem uciążliwości akustycznych, a także innych

niewymienionych źródeł hałasu.

Należy dążyć do zapewnienia odpowiednich standardów w zakresie ochrony akustycznej od terenów szlaków kolejowych poprzez stosowanie odpowiednich środków ochrony akustycznej niekolidujących z przepisami, normami odnoszącymi się do ruchu kolejowego.

Przy planowaniu rozwoju należy uwzględnić obowiązujące ograniczenia w zakresie dopuszczonych poziomów hałasu określonych dla poszczególnych rodzajów terenu zgodnie z przepisami odrębnymi.

3.9. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Największe zagrożenie stanowią pola elektromagnetyczne generowane przez przebiegające przez miasto napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokich napięć wraz ze związanymi z nimi urządzeniami i obiektami. W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym należy przestrzegać obowiązujących norm wynikających z przepisów odrębnych odnośnie, w szczególności ograniczeń w zakresie lokalizacji budynków przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

3.10. Ochrona przeciwpowodziowa

Na terenie gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodziowego. Na obszarach zagrożonych powodzią należy uwzględnić wymagania wynikające z przepisów odrębnych. Postuluje się rezygnację z wprowadzania nowej zabudowy wewnątrz ww. obszarów.

Wszelkie działania w obrębie wałów przeciwpowodziowych powinny zapewniać nienaruszenie ich szczelności i stabilności zgodnie z przepisami odrębnymi. Należy utrzymać istniejący przeciwpowodziowy kanał ulgi potoku Jawornik.

4. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Na terenie miasta zakazuje się lokalizacji obiektów stanowiących znaczną dominantę wysokościową lub gabarytową w stosunku do istniejącej zabudowy historycznej.

4.1. Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków oraz obiekty, zespoły budowlane i obszary o walorach kulturowych, nie wpisane do rejestru zabytków, ale przewidziane do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków

Na terenie miasta Jawora występuje kilkaset obiektów i obszarów zabytkowych.

Wykaz zabytków ujętych w rejestrze zabytków i obiektów, zespołów budowlanych i obszarów o walorach kulturowych, nie wpisanych do rejestru zabytków, ale przewidziane do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków wraz z wykazem stanowisk archeologicznych znajdują się w części UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

W stosunku do w/w obiektów obowiązują następujące ustalenia:

- należy zachować bryłę obiektu,
- należy zachować kształt i geometrię dachu oraz stosować tradycyjne materiały budowlane,
- należy zachować detale architektoniczne, a w miejscu zniszczonych dążyć do odtworzenia,

- należy zachować kształt, rozmiary i rozmieszczenie otworów okiennych zgodne z historycznym wizerunkiem budynku,
- należy utrzymać lub odtworzyć oryginalną stolarkę okienną i drzwiową,
- w przypadku konieczności przebicia nowych otworów, należy je zharmonizować z zabytkową elewacją budynku,
- wskazane jest stosowanie kolorystyki, nawiązującej do stosowanej w przeszłości,
- zakazuje się stosowanie na elewacjach budynków okładziny i paneli typu „siding”.

Obiekty i obszary z wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej, wynikającymi z przepisów odrębnych, zawartymi w przepisach odrębnych.

Odnosnie obiektów zabytkowych obowiązuje priorytet przestrzegania wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej. Wszelkie działania podejmowane przy zabytkach wpisanych do rejestru wymagają zezwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków, a budynki i obszary przewidziane do ujęcia w gminnej ewidencji wymagają uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

4.2. Strefy konserwatorskie

W obszarze miasta znajdują się obszary o wysokich walorach zabytkowych i historycznych, zróżnicowane pod względem przedmiotu ochrony jak i stanu zachowania. Wyznaczono następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

1. strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej;
2. strefa „B” ochrony konserwatorskiej;
3. strefa „K” ochrony konserwatorskiej;
4. strefa „OW” obserwacji archeologicznej.

4.2.1. Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmuje ośrodek historyczny miasta Jawora

wpisany do rejestru zabytków pod numerem A/2638/363, decyzją z dnia 25.11.1956 oraz zasadniczą część historycznego układu urbanistycznego ograniczonego ulicami: Zielona, Łukasińskiego, Kościuszki, Chopina, Dąbrowskiego, 1 Maja.

Strefa została wyznaczona dla utrwalenia odrębności zespołu zabytkowego i jego fragmentów, takich jak rozplanowanie, zabudowa i związane z nimi otoczenie. Strefa obejmuje układ urbanistycznego miasta lokacyjnego, jest to teren objęty ścisłą ochroną konserwatorską, obejmujący historyczny, czytelny układ przestrzenny, wyróżniający się wartością i wysokim stopniem zachowania historycznie ukształtowanej struktury oraz wypełniony oryginalną i mało przekształconą zabudową historyczną. Strefa obowiązuje w miejscu ośrodka historycznego miasta Jawora wpisanego do rejestru zabytków pod numerem A/2638/363 z dn. 25.11.1956r. oraz na obszarze byłej Cukrowni wpisanej do rejestru zabytków pod numerem A/2949/824/L z dn. 28.12.1988r., na terenie obrębu Stary Jawor.

Ustalenia dla strefy:

- należy zachować historyczny układ przestrzenny - rozplanowanie dróg, ulic i placów, historycznych zbiorników wodnych, linii zabudowy, kompozycję wewnątrz urbanistycznych i zespołów zabudowy, kompozycję historycznej zieleni, oraz poszczególne elementy tego układu - historyczne nawierzchnie ulic, placów i chodników, historyczne obiekty techniczne, zabudowę i zieleń,
- poszczególne obiekty zabytkowe należy poddać restauracji i modernizacji technicznej z dostosowaniem obecnej lub projektowanej funkcji do charakteru obiektu, należy wyeliminować funkcje uciążliwe i degradujące,

- należy dążyć do odtworzenia zniszczonych elementów historycznych zespołów zabudowy, dostosować nową zabudowę do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie lokalizacji, skali, bryły i formy architektonicznej (podziałów architektonicznych, proporcji powierzchni murów i otworów, opracowania elewacji, kolorystyki, stolarki okien i drzwi) oraz nawiązywać formą nowych obiektów współczesnymi i stosowanymi materiałami do lokalnej tradycji architektonicznej,
- nową zabudowę należy lokalizować zgodnie z historyczną linią zabudowy,
- nowa zabudowa nie może dominować nad zabudową historyczną,
- przy tworzeniu nowej zabudowy obowiązuje wymóg stosowania tradycyjnych materiałów elewacyjnych, dopuszcza się stosowania współczesnych odpowiedników materiałów budowlanych w pokryciach dachów, elewacji, stolarcze okiennej i drzwiowej, detalu architektonicznym, posiadających cechy wizualne zgodne lub nawiązujące do tradycyjnych materiałów budowlanych,
- należy dostosować funkcję obiektów do wartości zabytkowych zespołów architektonicznych i urbanistycznych oraz ich poszczególnych obiektów je tworzących, dążąc do eliminacji istniejących funkcji uciążliwych.
- należy eliminować funkcje kolidujące z kompozycjami parkowymi, nasadzeniami przydrożnymi, planowanymi osadzeniami cieków i zbiorników wodnych o wartościach historycznych.
- należy dążyć do zachowania i odtwarzania pierwotnych funkcji układów zieleni oraz nową architekturą,
- należy usunąć lub pozostawić do śmierci technicznej obiekty dysharmonizujące, likwidować tymczasowe obiekty o dysharmonizującym wyglądem,
- w przypadku lokalizacji nowych inwestycji należy preferować funkcje i rodzaj zagospodarowania nie kolidujące z historycznym charakterem obiektu,
- dopuszcza się lokalizowanie reklam i szyldów związanych z prowadzoną w budynku działalnością gospodarczą, wyłącznie na elewacji frontowej w sposób nie przesłaniający okien i detali architektonicznych, o jednakowym kolorystycznie tle, właściwej, nie agresywnej formie,
- należy dążyć do ustalenia jednakowego systemu wizualnego reklam na obszarze całej strefy,
- wyklucza się stosowanie ogrodzeń z betonu i ogrodzeń składających się z prefabrykowanych elementów betonowych,
- wprowadza się wymóg przeprowadzania badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

4.2.2. Strefa „B” ochrony konserwatorskiej obejmująca część historycznego układu urbanistycznego ograniczonego ulicami: Zielona, Łukasińskiego, Kościuszki, Chopina, Dąbrowskiego, 1 Maja wraz z układem urbanistycznym w rejonie ulic: Kościuszki, Szpitalna, Piastowska, Armii Krajowej, Wrocławska, Kolejowa, Dworcowa, Rapackiego, Starojaworska, Limanowskiego, Dąbrowskiego, Mickiewicza Wraz Z Parkiem Miejskim oraz historyczny układ ruralistyczny Starego Jawora.

Strefa obejmuje obszary, na których elementy dawnego układu przestrzennego miejscowości zachowały się w stosunkowo dobrym stanie i stanowią całość o wartości kulturowej w skali lokalnej. Ochrona powinna zapewniać zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, w tym przede wszystkim układu zabudowy, układu dróg, historycznego podziału i sposobu zagospodarowania działek. Pozwolić na restaurację i modernizację techniczną obiektów o wartościach kulturowych z dostosowaniem do współczesnych funkcji do charakteru obiektów.

Ustalenia dla strefy:

- należy zachować i wyeksponować elementy historycznego układu przestrzennego tj.

zaplanowanie układu dróg, ulic i placów, linii zabudowy, kompozycji wnętrz urbanistycznych oraz kompozycji zieleni,

- należy dążyć do zachowania historycznych nawierzchni posadzek np. kamienne,
- obiekty o wartościach zabytkowych należy poddać restauracji i modernizacji technicznej z dostosowaniem obecnej lub projektowanej funkcji do wartości obiektu,
- przy nowych inwestycjach oraz związanych z modernizacją, rozbudową, przebudową obiektów istniejących wymaga się nawiązania gabarytami i sposobem kształtowania bryły i użytymi materiałami do miejscowej tradycji architektonicznej (w przypadku istniejącego obiektu - po rozbudowie budynek powinien tworzyć spójną kompozycję z istniejącą częścią),
- formę nowych obiektów należy dostosować do skali, ukształtowania bryły i detalu istniejącej wartościowej zabudowy, w tym formy i wysokości dachu, układu kalenicy, poziomu posadowienia parteru, formy i wysokości ogrodzenia,
- nowa zabudowa nie może dominować nad zabudową historyczną,
- wszelka działalność inwestycyjna musi uwzględniać istniejące historyczne związki przestrzenne i planistyczne,
- elementy dysharmonizujące, zwłaszcza uniemożliwiające ekspozycję wartościowych obiektów zabytkowych, winny być usunięte lub poddane odpowiedniej przebudowie, dopuszcza się pozostawienie ich do śmierci technicznej,
- należy przyznać pierwszeństwo wszelkim działaniom odtworzeniowym i rewaloryzacyjnym, zarówno w przypadku przyrodniczych elementów krajobrazu, jak i w stosunku do historycznej struktury technicznej, układów komunikacyjnych oraz obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- należy preferować te inwestycje, które stanowią rozwinięcie lub uzupełnienie już istniejących form zainwestowania terenu, przy założeniu maksymalnego zachowania i utrwalenia istniejących już relacji przestrzennych oraz pod warunkiem, iż nie kolidują one z historycznym charakterem obiektu.

4.2.3. Strefa „K” ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego

Strefa obejmuje przestrzeń historyczną, ukształtowaną przez człowieka z zawartością elementów przyrodniczych.

Ustalenia dla strefy:

- należy zachować i wyeksponować elementy historycznego układu zieleni,
- nowa zabudowa powinna być dostosowana do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie rozplanowania, skali i bryły przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej oraz nawiązywać formami i stosowanymi materiałami do lokalnej tradycji architektonicznej,
- wszelka działalność inwestycyjna musi uwzględniać istniejące związki przestrzenne,
- należy przyznać pierwszeństwo wszelkim działaniom odtworzeniowym i rewaloryzacyjnym, zarówno w przypadku przyrodniczych elementów krajobrazu, jak i w stosunku do historycznej struktury technicznej, układów komunikacyjnych oraz obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- w przypadku lokalizacji nowych inwestycji należy preferować funkcje i rodzaj zagospodarowania niekolidujący z historycznym charakterem obiektu oraz niepowodujący zmian w zachowaniu istniejących trwałych relacji przestrzennych,

- należy chronić krajobraz przyrodniczy związany przestrzennie z historycznym założeniem urbanistycznym, poprzez eliminację elementów dysharmonizujących, rewitalizację terenów zdegradowanych, a także wprowadzanie nowych elementów podnoszących estetyczne wartości tych terenów i podkreślających ich związek przestrzenny z historycznym założeniem urbanistycznym oraz współgrający funkcjonalnie z tymże krajobrazem,
- uzgadnianie z właściwymi służbami ochrony zabytków planowanych działań inwestycyjnych, wznoszenia nowych obiektów oraz zmiany funkcji obiektów figurujących w rejestrze i ewidencji zabytków, zmian w stosunku do elementów przyrodniczych, terenów zieleni, zgodnie z przepisami odrębnymi.

4.2.4. Strefa „OW” obserwacji archeologicznej

Strefa obejmuje obszar o potencjalnego występowania reliktywów archeologicznych. Strefa obejmuje tereny o metryce średniowiecznej, w szczególności zachowaną, średniowieczną strukturę miasta Jawora. W strefie obserwacji archeologicznej obowiązuje wymóg przeprowadzania badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Na obszarze stanowisk archeologicznych oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie obowiązują następujące wymogi ochrony konserwatorskie:

- wszelkie zamierzenia inwestycyjne w zakresie robót ziemnych wymagają przeprowadzenia ratowniczych badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- zabrania się zalesiania stanowisk archeologicznych oraz obszarów w odległości do 50 m od nich,
- dopuszcza się uprawy rolnicze stanowisk położonych w obszarze rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Ponadto w obrębie lokalizacji stanowisk archeologicznych ustala się strefy ochrony archeologicznej, w granicach których wprowadza się wymóg przeprowadzania badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

5. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

5.1. Infrastruktura komunikacyjna

Rozwój przestrzenny gminy wiąże się z koniecznością adaptacji istniejącego układu komunikacyjnego do przyszłych potrzeb oraz wprowadzaniem nowych rozwiązań i połączeń w celu zapewnienia sprawnych

powiązań komunikacyjnych na terenie miasta. Niezbędne będą działania związane z modernizacją oraz przebudową dróg i ulic, a także projektowanie nowych dróg oraz odcinków dróg. Rozwój układu drogowego związany jest głównie z realizacją jego powiązań z planowaną drogą krajową S3 (Legnica – Lubawka – granica państwa).

Obsługa terenów zabudowanych oraz przeznaczonych pod zabudowę odbywać się będzie poprzez budowę nowych dróg i ulic oraz modernizację istniejących zgodnie z przepisami szczegółowymi, z dostosowaniem do parametrów technicznych odpowiednich dla danej klasy i kategorii dróg. Przebieg projektowanych dróg może ulec przesunięciu w stosunku do planowanych o 100 do 150 metrów bez możliwości utraty ich ciągłości. Jednocześnie przesunięciu ulegają granice funkcji przylegających.

Niezbędna jest budowa nowych dróg i ulic niższych klas tj. dojazdowych oraz wewnętrznych, a także innych obiektów związanych z obsługą komunikacji, których przebieg lub lokalizacja nie zostały

wskazane bezpośrednio na rysunku studium, a powinny zostać ustalone na etapie sporządzania miejscowych planów. Rozwiązania komunikacyjne związane z obsługą nowych terenów powinny być wykonane w ramach realizacji nowych inwestycji, zgodnie z warunkami technicznymi, zawartymi w przepisach odrębnych oraz w szczególności w zgodzie z przepisami o drogach publicznych.

Studium obejmuje następujące elementy systemu komunikacji kołowej:

- 1) droga ekspresowa S3 (oznaczona symbolem S3),
- 2) droga klasy głównej ruchu przyspieszonego (oznaczona symbolem KDGP)
- 3) drogi i ulice klasy głównej (oznaczone symbolem KDG),
- 4) drogi i ulice klasy zbiorczej (oznaczone symbolem KDZ),
- 5) drogi i ulice klasy lokalnej (oznaczone symbolem KDL).
- 6) obiekt obsługi komunikacji - rezerwa terenu pod Miejsce Obsługi Podróżnych (oznaczone symbolem KSU/MOP),
- 7) obiekty obsługi komunikacji - tereny parkingów, garaży oraz stacji paliw,
- 8) węzły drogowe, zjazdy, wiadukty,
- 9) dopuszcza się drogi pomocnicze i inne obiekty związane z drogami, nie wskazane na rysunku studium.

5.1.1. Droga ekspresowa S3

Studium wskazuje orientacyjny przebieg drogi ekspresowej S3 (o maksymalnym przekroju 2/3) wraz z elementami takimi jak: węzły, wiadukty, MOP. Na obszarze miasta przy planowanej drodze S3 wyznacza się teren obsługi komunikacji oznaczony symbolem KSU MOP – tzw. MOP Miejsce Obsługi Podróżnych. Ponadto dla terenów istniejącego i projektowanego zainwestowania w obszarach ww. drogi należy zapewnić odpowiednie warunki obsługi komunikacyjnej: drogi dojazdowe, drogi wewnętrzne, ciągi pieszo-jedne, i piesz- rowerowe, chodniki, ścieżki rowerowe z uwzględnieniem odpowiedniego rozgraniczenia z ruchem tranzytowym.

5.1.2. Droga krajowa nr 3

Po zrealizowaniu drogi S3 obecna droga krajowa nr 3 (klasa techniczna GP 1/2) uzyska kategorię drogi gminnej. Dla drogi nr 3 dopuszcza się możliwość jej przebudowy lub rozbudowy na warunkach technicznych wynikających z przepisów odrębnych. Dla terenów istniejącego i projektowanego zainwestowania w obszarach związanych z obsługą przez ww. drogi należy zapewnić odpowiednie warunki powiązania z innymi elementami układu komunikacyjnego: drogami dojazdowymi, drogami wewnętrznymi, ścieżkami rowerowymi z uwzględnieniem odpowiedniego rozgraniczenia z ruchem tranzytowym.

5.1.3. Drogi wojewódzkie

Drogi wojewódzkie nr W-363 i W-374, należy zmodernizować do parametrów klasy głównej G 1/2, w obecnej szerokości pasa drogowego.

Dla istniejącego w pasach drogowych zagospodarowania dopuszcza się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wprowadzenie przeznaczenia niezwiązanego z terenami dróg publicznych.

5.1.4. Drogi powiatowe

Dla zapewnienia sprawności funkcjonowania układu drogowego przy modernizacji istniejących dróg powiatowych należy dążyć do uzyskania przez nie parametrów jak dla dróg klasy lokalnej L oraz klasy zbiorczej Z zgodnie z przepisami odrębnymi. W celu umożliwienia kompleksowej przebudowy lub modernizacji dróg powiatowych należy ustalić w miejscowych planach zagospodarowania

przestrzennego odpowiednie pasy terenu na niezbędne poszerzenia.

W razie potrzeby połączenia terenów aktywności gospodarczej położonych po obu stronach drogi nr 2839 D (ulica Cukrownicza) klasy Z dopuszcza się włączenie tej drogi w sąsiednie tereny aktywności gospodarczej (w części lub w całości) wraz z przejęciem ich funkcji oraz warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.

5.1.5. Drogi gminne i wewnętrzne

Planuje się budowę dróg gminnych w zależności od potrzeb o klasach: dojazdowych D, lokalnych L lub w uzasadnionych przypadkach zbiorczych Z. Dopuszcza się także drogi gminne w formie ciągów pieszo-jezdnymi. Drogi wewnętrzne dopuszcza się we wszystkich formach zainwestowania. Dążyć należy aby minimalna szerokość dróg wewnętrznych nie była mniejsza niż 8m w liniach rozgraniczających.

5.1.6. Kolej

W studium wyznaczono tereny kolejowe oznaczone symbolem KK.

W związku z planowaną likwidacją części torowiska (w km 1,107 - 29,280), znajdującego się na przebiegu zlikwidowanej linii kolejowej nr 315 relacji Malczyce – Jawor (likwidacja w km 0,9120-030,509) dopuszcza się na tym terenie lokalizację ścieżek rowerowych oraz urządzeń sportu i rekreacji.

5.1.7. Trasy rowerowe

W zakresie realizacji ścieżek i tras rowerowych obowiązują następujące ustalenia:

- nowe ścieżki i trasy rowerowe należy realizować w miarę potrzeb i możliwości realizacyjnych,
- planowane ścieżki i trasy rowerowe powinny docelowo stanowić element uzupełniający układ komunikacyjny oraz tworzyć spójny system tras ruchu rowerowego na terenie miasta powiązany z terenami i układami zewnętrznymi,
- układ komunikacyjny ścieżek i tras rowerowych powinien być wzbogacony o elementy umożliwiające wypoczynek i edukację, tj. tablice informacyjne o lokalnych atrakcjach turystycznych i przyrodniczych, plany tras w powiązaniu z regionem, a także wiaty turystyczne, miejsca biwakowe, itp.

5.2. Zaopatrzenie w wodę odprowadzanie ścieków

Zaopatrzenia w wodę opierać należy na istniejących ujęciach wód. Należy zapewnić możliwość przyłączenia się nowych odbiorców do sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej poprzez rozwój infrastruktury wodnokanalizacyjnej w niezbędnym zakresie

Na terenie miasta Jawora planowana jest modernizacja SUW Park Miejski, budowa nowej sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej w ul. Wrocławskiej (odcinek za przejazdem klejowym w stronę Javor Home) oraz wymiana odcinka sieci wodociągowej w al. Wojska Polskiego. Planowane jest również wykonanie nowego rurociągu tocznego kanalizacji sanitarnej pomiędzy przepompownią ścieków przy ul. Starojaworskiej a oczyszczalnią ścieków, a także modernizacja gospodarki osadowej na oczyszczalni ścieków oraz budowa drugiego osadnika wtórnego na oczyszczalni ścieków, modernizacja przepompowni ścieków przy ul. Starojaworskiej.

Z uwagi na długofalowy proces realizacji założonego w Studium rozwoju miasta, konieczna jest weryfikacja na bieżąco poziomu zapotrzebowania wody, a zwłaszcza na obszarach wyznaczonych pod aktywność gospodarczą. Na obszarach wyznaczonych pod działalność gospodarczą dopuszcza się budowę

ujęć własnych oraz możliwość wprowadzania ograniczenia w zakresie lokalizacji usług, przemysłu i produkcji o charakterze wodochłonnym.

5.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Zaopatrzenie w energię elektryczną następować ma z istniejącej sieci elektroenergetycznej lub odnawialnych źródeł energii.

Dążyć należy do zmodernizowania i rozbudowy sieci oraz urządzeń zaopatrzenia w energię elektryczną. Rozwój ten powinien następować zgodnie z potrzebami w tym zakresie oraz odpowiednio do przyrostu nowych terenów zainwestowanych.

Planowane są na terenie miasta Jawora następujące inwestycje w zakresie modernizacji sieci elektroenergetycznej:

- budowa stacji transformatorowej przy al. Jana Pawła II – Likwidacja stacji R-3 „DIORA”
- budowa stacji transformatorowej w rejonie ul. Zachodnia – Starojaworska,
- modernizacja linii napowietrznych 20kV przy ul. Mickiewicza, Myśluborskiej i Sikorskiego,
- modernizacja – wymiana linii kablowych 20kV przy ul. Wrocławskiej, Księcia Józefa Poniatowskiego, Moniuszki, Kościelnej, Spokojnej, Henryka Wieniawskiego, Gagarina, Rapackiego, Witosa, Limanowskiego, Rzeczej, Zamkowej, Dąbrowskiego.
- modernizacja linii napowietrznych przy ul. Starojaworskiej, Prostej, Limanowskiego, Łukasińskiego, park Miejski, Juliusza Słowackiego, Chemików, Ptasiej, Robotniczej, Spornej, Mickiewicza, Bohaterów Getta, Głuchej,
- modernizacja – budowa linii kablowych przy ul. Szpitalnej, Przyjaciół Żołnierza, Piastowskiej, Kopernika, Armii Krajowej, Starojaworskiej, Rapackiego, Limanowskiego, plac Wolności, Dąbrowskiego, Tuwima, Orzeszkowej
- modernizacja – budowa linii napowietrzno-kablowej przy ul. Spokojnej, Narutowicza, Krętej, Kwiatowej, Lubińskiej, Księcia Józefa Poniatowskiego, Kolejowej, Dworcowej, Piłsudskiego, Rapackiego,
- budowa oświetlenia na ulicach: Szpitalna, Piastowska, Armii Krajowej, Henryka Wieniawskiego na odcinku od torów kolejowych do ul. Starojaworskiej, Mickiewicza od mostu do ul. Brzechwy.

Dopuszcza się modernizację, odbudowę i rozbudowę istniejących linii elektroenergetycznych napowietrznych i kablowych oraz budowę nowych sieci dystrybucyjnych elektroenergetycznej tj.: linii napowietrznych, napowietrzno – kablowych i kablowych 110kV, 20kV, 0,4kV, z zastrzeżeniem rozdz. 5.10. oraz napowietrznych, wewnętrznych i wbudowanych elektroenergetycznych stacji transformatorowych (110/20kV i 20/04kV).

Dopuszcza się prowadzenie projektowanych dystrybucyjnych sieci elektroenergetycznych wzdłuż szlaków komunikacyjnych oraz innych rozwiązań, zgodnie z przepisami odrębnymi.

5.4. Zaopatrzenie w gaz

Sieć gazowa wysokiego ciśnienia posiada strefę kontrolowaną, wewnątrz której obowiązują ograniczenia zabudowy i zagospodarowania terenu, zgodnie z przepisami odrębnymi. Wyznaczona na rysunku kierunków studium strefa kontrolowana określa maksymalny zasięg oddziaływania gazociągów wysokiego ciśnienia.

Zaopatrzenie w gaz powinno odbywać się poprzez rozbudowę dystrybucyjnej sieci gazowej. W sytuacji

braku możliwości zaopatrzenia w gaz sieciowy dopuścić należy indywidualne sposoby zaopatrzenia w gaz. Dopuszcza się rozbudowę oraz przebudowę, w tym zmianę przebiegu istniejącej sieci gazowej oraz realizację nowych elementów sieci niezbędnych do jej funkcjonowania na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

5.5. Zaopatrzenie w ciepło

Zaopatrzenie w ciepło powinno odbywać się z istniejącej i planowanej sieci ciepłowniczej, w oparciu o istniejące ciepłownie. Dopuszcza się lokalizację nowych indywidualnych i zbiorowych źródeł zaopatrzenia w ciepło. Należy dążyć do stosowania przy zaopatrzeniu w ciepło niekonwencjonalnych źródeł energii.

W zakresie systemu zaopatrzenia w ciepło planowane są następujące inwestycje:

- modernizacja kotłowni przy ul. Kuzienniczej 4,
- modernizacja kotłowni przy ul. Stanisława Moniuszki,
- sukcesywna modernizacja i rozbudowa sieci ciepłowniczych.

Dopuszcza się lokalizację kogeneracyjnych źródeł zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną – zarówno indywidualnych, grupowych jak i lokalnych.

5.6. Odnawialne źródła energii

W zakresie odnawialnych źródeł energii na terenie byłej bazy poligonu tzw. „Radary” planowane jest wybudowanie farmy fotowoltaicznej o mocy około 1 -2 MW. Są to tereny oznaczone na rysunku studium

„KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO” symbolem U/P/EO.

Na pozostałych terenach produkcyjnych dopuszcza się stosowanie urządzeń związanych z pozyskiwaniem energii ze źródeł odnawialnych o mocy nie przekraczającej 100kW. Dopuszczyć należy także rozwiązania indywidualne służące pojedynczym obiektom. Ze względu na znaczny zasięg oddziaływania zakazuje się lokalizacji elektrowni wiatrowych i biogazowni.

5.7. Telekomunikacja

W zakresie zaopatrzenia w sieć telekomunikacyjną, kablową i bezprzewodową, dopuszcza się rozbudowę istniejących i budowę nowych sieci, w zależności od zapotrzebowania. Operatorzy sieci telekomunikacyjnych w ramach własnych programów będą podejmowali działania mające na celu rozbudowy sieci.

Zaleca się, aby obiekty i urządzenia telekomunikacyjne lokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych nie naruszały ich walorów i nie konkurowały z nimi wysokością. W kształtowaniu i lokalizowaniu obiektów telekomunikacyjnych należy uwzględnić potrzebę zachowania walorów krajobrazowych.

Należy zapewnić obsługę telekomunikacyjną oraz teleinformatyczną dla wszystkich terenów zainwestowanych.

5.8. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami na terenie miasta powinna być prowadzona zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi utrzymania czystości i porządku w gminach oraz innymi przepisami lokalnymi.

Należy zapewnić utrzymanie czystości i porządku poprzez prowadzenie odpowiednich działań w tym zakresie oraz przyjmowanie odpowiednich ustaleń i rozwiązań projektowych.

5.9. Ochrona przeciwpożarowa

W zakresie ochrony przeciwpożarowej należy realizować przedsięwzięcia mające na celu ochronę życia, zdrowia i mienia oraz środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez:

- zapobieganie powstaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- stosowanie rozwiązań zapewniających sprawne prowadzenie działań ratowniczych.

Należy ponadto przestrzegać przepisów odrębnych dotyczących przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych, ze szczególnym uwzględnieniem odpowiednich parametrów dróg pożarowych oraz ilości, rodzaju i sposobu rozmieszczenia hydrantów zewnętrznych przeciwpożarowych na sieci wodociągowej. W zakresie ochrony przeciwpożarowej działania prowadzi Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Jaworze oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Jaworze.

5.10. Rozwój systemów infrastruktury technicznej – ustalenia ogólne

Rozwój sieci uzbrojenia terenu powinien następować równoległe do rozwoju zainwestowania, a niekiedy go wyprzedzać przygotowując poszczególne obszary do realizacji docelowego zainwestowania, podnosząc tym samym ich atrakcyjność inwestycyjną.

Wszelkiego rodzaju inwestycje liniowe infrastruktury technicznej należy realizować w rasach drogowych istniejących lub projektowanych dróg. Dopuszcza się realizację sieci infrastruktury technicznej w innych miejscach w zależności od pojawiających się potrzeb i ograniczeń. Na obszarach zabudowanych lub przeznaczonych do realizacji zabudowy, w tym zabudowy mieszkaniowej, nowe sieci infrastruktury technicznej należy realizować jako podziemne, przy czym dopuszcza się niewielkie odstępstwa w przypadkach uzasadnionych szczególnymi warunkami lokalnymi. Powyższe zasady nie dotyczą sieci elektroenergetycznych wysokiego napięcia.

6. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Jawora na lata 2007-2013 zawiera szereg zadań. Najważniejsze z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego, inwestycje w trakcie realizacji:

- rewaloryzacja Parku Miejskiego w Jaworze,
- modernizacja pomieszczeń po byłej drukarni z przeznaczeniem na cele społeczne, na potrzeby Miejskiej Biblioteki Publicznej.

W ww. dokumencie wskazano między innymi inwestycje publiczne planowane do realizacji na lata 2014- 2020:

- renowację starówki w obrębie Starego Miasta,
- zagospodarowanie i modernizację części zamku Piastowskiego w Jaworze na cele dydaktyczne,
- modernizację i rozbudowę infrastruktury sportowej i noclegowej przy Ośrodku Wypoczynkowym Jawornik,

- modernizację i przebudowę Basenu Miejskiego w Jaworze,
- przebudowę i rozbudowę hali wraz z przyległym terenem przy ul. Piłsudskiego 15 w celu utworzenia kompleksu sportowo-rekreacyjnego,
- modernizację i przebudowę dróg i chodników wraz z infrastrukturą towarzyszącą związaną funkcjonalnie z drogą krajową S3,
- budowę ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- rozbudowę zakładu zagospodarowania odpadów.

7. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego jako inwestycję o znaczeniu ponadlokalnym wskazano budowę drogi ekspresowej S-3, prowadzonej po śladzie projektowanej A-3 z obejściem Jawora (po stronie wschodniej).

8. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

8.1. Na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń podziału nieruchomości

Nie wyznacza się obszarów wymagających scaleń i podziału nieruchomości.

8.2. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych, o których mowa w art. 10 ust 2 pkt 8 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Wyznacza się tereny przeznaczone do rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, oznaczone na rysunku studium „KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO” symbolami P/UC i U/UC.

8.3. Obszary przestrzeni publicznej

Obszarami przestrzeni publicznej są ogólnie dostępne tereny związane z obiektami administracji publicznej, szkół, ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych, placów oraz parków i skwerów miejskich, a także dróg publicznych.

W planach miejscowych należy ustalić szczegółowe warunki lokalizacji obiektów małej architektury, reklam oraz zasady zagospodarowania zielenią.

9. OBSZARY DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Plany miejscowe sporządza się zgodnie z okresowo aktualizowanym Wieloletnim programem prac planistycznych. Dokument ten stanowi załącznik do stosownych uchwał w sprawie aktualności studium oraz planów miejscowych. Dopuszcza się realizację planów miejscowych w obszarach innych niż wskazuje ww. program. Wynikać to może z zaistniałych potrzeb i interesu gminy. Granice obszarów, dla których należy sporządzić plany miejscowe zagospodarowania w przestrzennego wyznaczają granice

poszczególnych funkcji, oraz dodatkowe wydzielenia, a także granice naturalne (cieki, rowy, drogi, itp.). Dopuszcza się łączenie tych obszarów oraz rozszerzanie granic opracowania takich planów. Dla zapewnienia pełnej kontroli i zabezpieczenia interesów gminy dopuszcza się etapowanie planów dla poszczególnych terenów. Minimalny obszar dla których należy sporządzić plan miejscowy każdorazowo określa Rada Miejska po wnikliwej analizie zasadności jego wykonania.

10. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

10.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Rozwój przestrzenny miasta Jawora powodować będzie, że tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej będą sukcesywnie ulegać zmniejszeniu. Dążyć należy do stopniowego przekształcenia istniejących gospodarstw rolnych kolidujących z miejskim charakterem zainwestowania. Na pozostałych terenach rolnych gospodarka rolna powinna być prowadzona w sposób nie kolidujący z obecnym i planowanym zainwestowaniem, przy uwzględnieniu równowagi przyrodniczej, różnorodności świata zwierzęcego i roślinnego oraz zachowaniu stabilności ekosystemów poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych. Szczególnej ochronie powinny podlegać tereny zieleni łąkowej oraz podmokłe tereny zlokalizowane w sąsiedztwie doliny rzeki Nysy Szalonej. Zagospodarowanie gruntów na cele rolnicze powinno się odbywać stosownie do warunków glebowych i siedliskowych. Podstawowe kierunki i zasady kształtowania rolnej przestrzeni produkcyjnej powinny polegać na:

- należy wspierać procesy scalania i podziału gruntów rolnych mające na celu właściwe gospodarowanie terenami rolniczymi,
- wspieraniu rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- modernizacji ośrodków obsługi gospodarki rolnej lub ich przekształcaniu w inne nierolnicze formy zagospodarowania,
- wprowadzaniu nowych oraz pielęgnacji i ochronie istniejących zadrzewień śródpolnych i przydrożnych,
- podnoszeniu standardu systemów infrastruktury technicznej, w tym melioracji i wodnych.

W strefie otwarcia widokowego związanego z ochroną widoku sylwety starego miasta w Jaworze należy w planie miejscowym wprowadzić bezwzględny zakaz zabudowy na terenach rolnych.

10.2. Leśna przestrzeń produkcyjna

Gospodarkę leśną prowadzić należy zgodnie z przepisami odrębnymi. Nadrzędnym celem powinna być ochrona ekosystemów leśnych, utrzymywanie i odtwarzanie ich charakteru, a także prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej. Dopuszcza się przeznaczanie pod zalesienie gruntów rolnych nie wykazanych w studium pod zalesienie, pod warunkiem nie kolidowania z projektowanym i istniejącymi sieciami i urządzeniami infrastruktury technicznej i drogowej oraz poza zasięgiem obszarów lub siedlisk chronionych o odmiennych cechach siedliskowych. Należy dążyć do wprowadzania zalesień na terenach o niskiej przydatności dla produkcji rolnej.

11. OBSZARY WYSTĘPOWANIA NATURALNYCH ZAGROZEŃ GEOLOGICZNYCH, NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO

POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na terenie brak jest obszarów narażonych na występowanie naturalnych zagrożeń geologicznych, nie wskazano terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

Na obszarze miasta zasięg swój mają tereny zalewu wodami o prawdopodobieństwie występowania Q1% i Q10% od rzeki Nysy Szalonej tj.: obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu ustawy Prawo wodne oraz obszary potencjalnego zagrożenia powodzią wyznaczone na podstawie „Studium ochrony przed powodzią zlewni rzeki Kaczawy”, które stanowią element informacyjny.

12. OBIEKTY I OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Na obszarze miasta Jawora nie występują udokumentowane złoża kopalin, dla których wyznacza się filary ochronne.

13. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREFY OCHRONNE

Na obszarze miasta Jawora nie występują pomniki zagłady, które wymagałyby ustanowienia obszarów i ich stref ochronnych.

14. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENÍ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

Przekształceń wymagają zespoły zabudowy o walorach zabytkowych, na terenie miasta w granicach ustalonych stref konserwatorskich.

15. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREFY OCHRONNE

Tereny zamknięte wskazane zostały na rysunku KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO. W mieście Jawor do terenów zamkniętych zalicza się działki ewidencyjne, przez które przebiegają linie kolejowe, uznane za tereny zamknięte decyzją nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia

24 marca 2014r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. MIR z dnia 27 marca 2014 r.):

- obręb Gospodarstwo, działka ewid. nr 8/1;
- obręb Łany, działki ewid. nr: 72/1, 72/2, 72/3;
- obręb Ogrody, działki ewid. nr: 137/1, 137/2, 137/3;
- obręb Przemysłowy, działki ewid. nr: 95/4, 95/6,

95/16. Dla terenów tych dopuszcza się:

- 1) ustalenie stref ochronnych w planach miejscowych,
- 2) weryfikację granic terenów zamkniętych oraz możliwość ustalenia innego przeznaczenia w planach miejscowych w zależności od potrzeb w przypadku wyłączenia terenu z terenów zamkniętych.

16. OBSZARY PROBLEMOWE

Obszary problemowe w niniejszym studium to:

- obszary wzdłuż planowanej drogi ekspresowej S3,
- obszary wzdłuż rzeki Nysa Szalona oraz jej dopływów narażone na niebezpieczeństwo powodzi,
- linia kolejowa i związane z nią tereny zamknięte.

CZEŚĆ

III UZASADNIENIE I

1. OBJAŚNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

Miasto Jawor charakteryzuje się wielofunkcyjnym rozwojem oraz realnymi możliwościami wzrostu gospodarczego i społecznego. Rozwojowi temu sprzyja m.in. przebieg przez teren gminy ważnej trasy komunikacji międzynarodowej – drogi nr 3 wraz z planowaną obwodnicą S3, dróg wojewódzkich oraz linii kolejowych. W mieście występują obszary preferowane do rozwoju szeroko pojętej aktywności gospodarczej i rezerwy terenów pod rozwój osadnictwa. Miasto posiada korzystne uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe do rozwoju turystyki. Warunkiem rozwoju w tym kierunku jest wzmocnienie infrastruktury turystycznej, zwłaszcza realizacja nowych obiektów noclegowych i sportowo - rekreacyjnych. Miasto posiada wysokie walory estetyczne w postaci dobrze zachowanych obiektów dziedzictwa kulturowego i zabytków. Wymagają one jednak rewitalizacji i przywrócenia właściwego stanu lub adaptacji na nowe cele. Miasto posiada rozwiniętą sieć infrastruktury technicznej, odpowiadającej za właściwe utrzymanie gospodarki wodno - ściekowej i gospodarki odpadami. Wzmocnienie dobrego wizerunku miasta oraz dbałość o środowisko przyrodnicze będzie realizowane poprzez dążenie do ograniczenia emisji zanieczyszczeń środowiska, a także wdrażanie rozwiązań bazujących na odnawialnych źródłach energii, istotne jest także zadbanie o tereny zieleni urządzonej z zapewnieniem ekspozycji miejsc najbardziej atrakcyjnych. Podstawowym celem rozwoju miasta Jawor jest budowanie jego atrakcyjności w oparciu o bogatą ofertę kulturalną oraz dostępność terenów aktywności gospodarczej. Celem rozwoju gospodarczego powinna być stopniowa dywersyfikacja lokalnej gospodarki oraz zwiększenie jej elastyczności. Istniejąca struktura funkcjonalno – przestrzenna miasta wynika z istniejących uwarunkowań terenowych i została ukształtowana w wyniku występujących barier naturalnych, takich jak m.in.: Dolina Nysy Szalonej i jej dopływy, tereny zalewowe, grunty rolne. Ocenia się, że w zakresie ładu przestrzennego, miasto posiada strukturę wykształconą w sposób prawidłowy. Historyczny układ przestrzenny miasta zachowany jest w dobrym stanie, tkanka miejska opiera się na lokalnym układzie sieci drogowej.

W niniejszym studium opracowaniu wyznacza się tereny pod rozwój zabudowy zgodnie z przyjętymi wcześniej ustaleniami w obowiązujących dokumentach planistycznych. Ponadto wyznacza się tereny budowlane, które są w dużej części wypełnieniem pustych przestrzeni pomiędzy istniejącą zabudową wyznaczonych w obowiązującym dokumentach planistycznych. Wynika to z analizy przewidywanego zapotrzebowania na nowe tereny oraz prognozy demograficznej, w której nie przewiduje się dynamicznego wzrostu liczby ludności. Planowane pod rozwój zabudowy tereny, kształtuje się w oparciu o istniejący i planowany układ komunikacyjny. Duże znaczenie dla całej jednostki będzie miała planowana obwodnica w ciągu drogi krajowej nr 3, po powstaniu której miasto zostanie odciążone od wzmożonego ruchu tranzytowego. Strukturę funkcjonalno – przestrzenną uzupełniają elementy środowiska przyrodniczego i kulturowego, zabytki oraz dobra kultury. Towarzyszą im obszary wymagające ograniczenia w zabudowie.

Planowany rozwój przestrzenny tkanki miejskiej dokonywał się będzie kosztem terenów rolniczych w konsekwencji czego będą one stopniowo ulegać zmniejszeniu.

Zmiany w systemach infrastruktury technicznej będą dotyczyły rozbudowy oraz przebudowy sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, energetycznych i innych w miarę powstawania nowych terenów zabudowy.

Dążyć należy do skanalizowania wszystkich terenów zabudowanych. Dopuszczyć należy rozwiązania proekologiczne, w uzasadnionych przypadkach opartych na źródłach odnawialnych.

Należy dążyć do wyłączenia spod nowej zabudowy następujących terenów:

- podlegających prawnej ochronie przyrody, m.in. chronione siedliska przyrodnicze lasów łęgowych przy rzece Nysie Szalonej,
- ekosystemów wodno – łąkowych,
- obszarów zalewowych i dolin rzek,
- ujęć wód i ich stref ochronnych,
- inne, jeżeli wskazują na to przepisy odrębne.

W niniejszym dokumencie wyznaczono tereny o różnym przeznaczeniu i sposobie zabudowy i zagospodarowania zgodnie z miejskim charakterem obszaru. Wyznaczono strefy mieszkaniowe, mieszkaniowo-usługowe, usługowe, produkcyjne, infrastruktury technicznej i komunikacji. Uzupełnieniem tkanki miejskiej są niezbędne tereny zieleni urządzonej i rekreacyjno-sportowe. Pozostałe tereny niezabudowane (będące rezerwą miasta) wskazano jako rolne.

Zgodnie z uchwałą intencyjną Rady Miejskiej w Jaworze nr XXXII/280/22 z dnia 26 stycznia 2022r. celem zmiany studium jest dostosowanie ustaleń kierunków zagospodarowania do zmian wynikających z przepisów prawa i dotyczą one wyznaczenia obszarów na których dopuszcza się rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii z wyłączeniem energii wiatrowej.

2. SYNTEZA USTALEŃPROJEKTU STUDIUM

2.1. Podstawa prawna sporządzenia studium

Podstawę prawną do sporządzenia niniejszego studium stanowią następujące dokumenty:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j Dz. U. 2015 poz.199).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. 2004 Nr 118, poz. 1233).
- Uchwała Nr XXXVII/191/13 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 27.03.2013r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora.

2.2. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

Gmina miejska Jawor zlokalizowana jest w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego, na Równinie Jaworskiej, będącej częścią Równiny Chojnowskiej.

Miasto leży nad rzeką Nysą Szaloną (prawobrzeżnym dopływem rzeki Kaczawy) oraz Jawornikiem i Paszówką, stanowiącymi dopływy Nysy Szalonej.

Jawor charakteryzuje się znaczącym udziałem funkcji gospodarczych i jednocześnie jako stolica powiatu jest ponadlokalnym centrum administracyjno – usługowym, oraz ważnym ośrodkiem o funkcjach społecznych. Strukturę funkcjonalno - przestrzenną miasta tworzą elementy zróżnicowane pod względem stanu technicznego i jakości zagospodarowania a także stopnia wykorzystania przestrzeni.

Wśród elementów struktury wymienić należy tereny:

- mieszkaniowo - usługowe w centralnej części starego miasta, charakteryzujące się historyczną architekturą i zabytkowym układem zabudowy,
- mieszkaniowe i usługowe poza centrum starego miasta, charakteryzujące się przemieszaniem obydwu funkcji, zróżnicowaniem typów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz lokalnie podwyższoną intensywnością zabudowy,
- mieszkaniowe (w tym zagrodowe), rozproszone na terenach zainwestowanych w granicach miasta,
- mieszkaniowe jednorodzinne w zwartych zespołach, realizowane w różnych częściach miasta,
- usług komercyjnych w różnych częściach miasta,
- usług oświaty, zdrowia i innych typów usług publicznych,
- przemysłowe oraz innych form działalności gospodarczych (warsztaty, stacje paliw, itp.),
- wielkopowierzchniowych obiektów handlowych,
- ogrodów działkowych,
- zieleni urządzonej, parków, cmentarzy, zieleni przydomowej oraz ciągów zieleni przydrożnej wysokiej i niskiej,
- usług sportu i rekreacji,
- gospodarstw rolniczych - użytkowane lub częściowo nie użytkowane,
- upraw polowych,
- dróg i szlaków kolejowych oraz obiektów obsługi i infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, energetyka i gazownictwo).

Powierzchnia miasta Jawora wynosi 18,8 km² [GUS 2012r.], co stanowi 3,23% powierzchni powiatu jaworskiego. Ponad 65% obszaru miasta zajmują grunty rolne. Tereny zalesione stanowią nieznaczny odsetek (0,15%) obszaru.

Przy sporządzaniu niniejszego opracowaniu uwzględniono dotychczasowe przeznaczenia, uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, demograficzne jak również dostępność komunikacyjną oraz wyposażenie winfrastrukturę techniczną.

Przeanalizowano stan środowiska. Zinventaryzowano ponad sto pomników przyrody, cenne elementy fauny i flory. Zwrócono szczególną uwagę na chronioną faunę wodną, ptaki i nietoperze oraz inne ssaki. Wyszczególniono założenia parkowe (parki miejskie), zieleni urządzonej, która oprócz zieleni parkowej reprezentowana jest w formie, alei i szpalerów drzew, skupisk zieleni śródpolnej, zieleni cmentarnej i przykościelnej oraz lasów i gruntów leśnych.

W zakresie dziedzictwa kulturowego i zabytków wskazano zabytki architektury i budownictwa - Zamek Piastowski, jaworski Rynek, Ratusz, kościół Pokoju wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO oraz szereg innych. Wzięto pod uwagę stwierdzone stanowiska archeologiczne.

Przeanalizowano dane demograficzne, warunki i jakość życia mieszkańców, Przeanalizowano występujące zagrożenia bezpieczeństwa ludzi i ich mienia

Przeanalizowano stan komunikacji i infrastruktury technicznej.

W Strategii rozwoju miasta Jawora wskazano cele oraz kierunki rozwoju społeczno – gospodarczego w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, a więc takiego który uwzględnia uporządkowane relacje pomiędzy ładami składowymi: gospodarczym, instytucjonalno – politycznym, środowiskowo – przestrzennym i społecznym. W zakresie ładu gospodarczego postuluje się m.in. zwiększenie atrakcyjności obszarów pod inwestycje dla inwestorów zewnętrznych oraz lokalnych. Działania te mają się koncentrować głównie na następujących kwestiach: wyposażeniu terenów w

infrastrukturę techniczną, wyznaczeniu lokalizacji na obrzeżach miasta z zapewnieniem łatwej dostępności z zewnątrz, dostosowaniu mpzp, zwiększeniu atrakcyjności turystycznej, poprzez powiększenie bazy noclegowej i gastronomicznej, np. w formie agroturystyki. Ponad to zaleca się, organizację imprez masowych. Uwzględniono także postulat pomocy rolnikom, poprzez ułatwienie zakupu gruntów z możliwością ich scalania dla zwiększenia produkcji rolniczej, utworzenie miejscowych ośrodków przetwórstwa rolnego. W zakresie instytucjonalno – politycznym postuluje się m.in.: lepsze wyposażenie policji, tworzenie nowych miejsc pracy na terenie miasta lub powiatu, zwiększenie liczby lokali mieszkaniowych i wsparcie mieszkańców w zakresie pomocy społecznej, tworzenie nowych obiektów oświaty i edukacji, zwiększanie wyposażenia tych obiektów. W zakresie społecznym m.in.: tworzenie miejsc pracy, poszerzanie oferty kulturalnej i bazy obiektów sportowych oraz placów zabaw, poprawa dojazdu do szkół. W zakresie środowiskowo – przestrzennym zaleca się m.in.: rozwój sieci infrastruktury wodno – ściekowej, usprawnienie gospodarki odpadami, ochronę zasobów atmosfery, klimatu akustycznego i krajobrazu. Realizacja wyznaczonych celów rozwoju społeczno –gospodarczego miasta Jawora ma wzmocnić jego rolę ważnego ośrodka turystycznego Dolnego Śląska, wyróżniającego się licznymi atrakcjami, bogatą ofertą kulturową, sportową i rekreacyjną, a także będącego miejscem spotkań piekarzy i cukierników. Jawor ma stać się miastem przyjaznym ludziom i środowisku, oferującym wysokiej jakości usługi oświaty, dbającym o zabytki i dziedzictwo kultury, zapewniającym miejsca pracy w różnicowanej branży usługowej i przemysłowej oraz sprawnym systemem dróg i komunikacji. Docelowo realizując politykę społeczno gospodarczo.

Ustalenia ww. strategii zostały uwzględnione przy wyznaczaniu kierunków rozwoju miasta Jawora i znajdują odzwierciedlenie w pozostałych częściach studium.

2.3. Kierunki zagospodarowania przestrzennego

Na terenie miasta dopuszcza się zachowanie przeznaczenia wskazanego w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub zachowanie obecnego sposobu użytkowania, niezależnie od przeznaczenia wskazanego w niniejszym Studium.

Granice poszczególnych typów użytkowania, w tym również przebiegi dróg są orientacyjne i mogą być korygowane w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Granice poszczególnych stref mogą być korygowane w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2.3.1. W ramach przeznaczenia oraz wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania wskazano tereny:

- zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – MN,
- zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo –usługowej i usługowej – MU,
- zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, mieszkaniowo –usługowej i usługowej – MWU,
- zabudowy usługowej – U,
- zabudowy sakralnej – UKS,
- zabudowy usługowej i usług komercyjnych – U/UC,
- zabudowy usługowej i mieszkaniowej wielorodzinnej oraz obiektów produkcyjnych, składów i magazynów - U/MW/P,
- zabudowy usługowej oraz urządzeń i obiektów zaopatrzenia w ciepło - U/C,

- usług sportu i rekreacji – US,
- aktywności gospodarczej – AG,
- obiektów produkcyjnych, składów, magazynów – P,
- obiektów produkcyjnych, składów i magazynów i zabudowy usługowej – P/U,
- obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych – P/UC,
- zabudowy usługowej, produkcyjnej, składów i magazynów oraz urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych – U/P/EO,
- eksploatacji kruszyw naturalnych – PG,
- urządzeń produkcji i obsługi rolnictwa w gospodarstwach hodowlanych i ogrodniczych – RU,
- rolnicze – R,
- zieleni urządzonej – ZP,
- zieleni urządzonej, ujęcia wody – ZP/W,
- zieleni urządzonej, usług sportu i rekreacji - ZP/US,
- cmentarzy – ZC,
- ogrodów działkowych – ZD,
- zieleni izolacyjnej i nieurządzonej – ZI,
- zieleni izolacyjnej, zieleni nieurządzonej, tereny obsługi komunikacji - parkingi, obiektów produkcyjnych, składów i magazynów - ZI/KS/P,
- wód powierzchniowych śródlądowych – WS,
- urządzeń i obiektów gospodarki odpadami – NO,
- urządzeń i obiektów zaopatrzenia w wodę – W,
- urządzeń i obiektów zaopatrzenia w energię elektryczną – E,
- urządzeń i obiektów zaopatrzenia w gaz – G,
- obsługi komunikacji i stacji paliw – KSU,
- obsługi komunikacji i stacji paliw/ Miejsca Obsługi Podróżnych [MOP] – KSU/ MOP,
- obsługi komunikacji – parkingi i garaże – KS,
- ścieżek rowerowych oraz urządzeń sportu i rekreacji – KR/US,
- kolejowe – KK.

2.3.2. Wskazano kierunki ochrony środowiska, jego zasobów, ochronę przyrody i krajobrazu kulturowego

W celu zapewnienia odpowiednich warunków funkcjonowania środowiska, konieczne jest opracowanie spójnego systemu jego ochrony. Najważniejszymi zasobami środowiska przyrodniczego w gminie są tereny zielone, wody powierzchniowe i podziemne, pomniki przyrody. Aby zapewnić trwale współistnienie środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego, konieczne jest utrzymanie i wprowadzenie odpowiedniego udziału terenów biologicznie czynnych w ogólnej powierzchni gminy. Należy chronić naturalne ekosystemy, pozostawiając je w możliwie nienaruszonym stanie. Ochroną powinno się objąć ekosystemy wodno - łąkowe, stanowiące naturalną drogę przemieszczania się materii, energii i organizmów. Do podstawowych działań, prowadzących do zachowania i odtwarzania tych obszarów, należeć powinny te polegające na utrzymaniu ich ciągłości w przestrzeni oraz braku inwestowania na terenach bezpośrednio sąsiadujących. Należy również na terenach podmokłych zachować naturalne cechy siedlisk.

Prowadzenie eksploatacji kruszyw naturalnych (w planowanych terenach eksploatacji) powinno odbywać się przy zastosowaniu środków ochrony przed negatywnym wpływem na środowisko, z podejmowaniem

niezbędnych działań zmierzających do optymalizacji bezpieczeństwa wykonywanych w ramach koncesji prac, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania szkodom w środowisku i zapobiegania jego zanieczyszczeniu, następnie należy sukcesywnie prowadzić działania rekultywacyjne terenów poeksploatacyjnych.

Zaleca się, aby przebudowa elementów systemów melioracyjnych, wynikająca z inwestowania na terenach zmeliorowanych, nie powodowała niekorzystnych zmian stosunków gruntowo - wodnych, zwłaszcza na terenach tworzących system przyrodniczy.

W ochronie środowiska ważne znaczenie ma ochrona gleb, wód podziemnych i powierzchniowych, co należy osiągać poprzez sukcesywne porządkowanie gospodarki wodno - ściekowej na terenach zainwestowanych oraz wdrażanie odpowiednich (proekologicznych) kierunków produkcji rolniczej.

Zaleca się także dążyć do zminimalizowania uciążliwości związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, m. in. poprzez wprowadzanie "czystych" technologii w procesach produkcyjnych i zastępowanie ich wysokosprawnymi urządzeniami na terenach istniejących i planowanych inwestycji. Dążyć należy do lokalizacji inwestycji, których uciążliwość nie wykracza poza nieruchomość, do której inwestor posiada tytuł prawny. Zaleca się przenoszenie uciążliwych zakładów i obiektów poza tereny mieszkaniowe i lokalizowanie ich na wyodrębnionych terenach przeznaczonych pod aktywności gospodarcze.

2.3.3. Wskazano kierunki w działaniach związanych m.in. z:

- obszarami i obiektami objętymi ochroną, w tym otuliną Parku Krajobrazowego „Chełmy”,
- ochroną powietrza, wód powierzchniowych, gleb,
- ochroną przed hałasem, przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
- ochroną przeciwpowodziową.

2.3.4. Wskazano kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków

Obiekty i obszary zabytkowe wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej, wynikającymi z przepisów odrębnych, zawartymi w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Odnośnie obiektów zabytkowych obowiązuje bezwzględny priorytet przestrzegania wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej. Wszelkie działania podejmowane przy zabytkach wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Na terenie miasta Jawora występuje kilkaset obiektów zabytkowych.

Wykazy zabytków architektury i budownictwa ujętych w rejestrze zabytków oraz wykaz obiektów figurujących w ewidencji wraz z wykazem stanowisk archeologicznych znajdują się w części UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

Wyszczególniono strefy konserwatorskie - ścisłej ochrony konserwatorskiej, ochrony konserwatorskiej, ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego, obserwacji archeologicznej.

2.3.5. Wskazano kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej

Rozwój przestrzenny gminy wiąże się z koniecznością adaptacji istniejącego układu komunikacyjnego do przyszłych potrzeb, a więc wymagane będą prace związane z modernizacją i przebudową dróg i ulic, realizowane w celu zapewnienia sprawnych powiązań komunikacyjnych na terenie miasta, szczególnie z uwagi na planowany przebieg drogi ekspresowej S3.

Dopuszcza się budowę nowych dróg i ulic oraz modernizację z przystosowaniem do parametrów technicznych dla danej kategorii i klasy dróg, w miarę potrzeb i możliwości realizacyjnych.

Niezbędna jest budowa dróg i ulic niższych klas tj. dojazdowych, wewnętrznych, których przebieg nie został wskazany na rysunku studium, a zostanie ustalony na etapie sporządzania miejscowych planów.

Rozwiązania komunikacyjne do obsługi planowanych terenów należy wykonywać w miarę możliwości realizacyjnych nowych inwestycji.

2.3.6. Niniejsze studium obejmuje następujące elementy systemu komunikacji kołowej:

- droga ekspresowa S3 (oznaczona symbolem S3),
- drogi i ulice klasy głównej ruchu przyspieszonego (oznaczone symbolem KDGP),
- drogi i ulice klasy głównej (oznaczone symbolem KDG),
- drogi i ulice klasy zbiorczej (oznaczone symbolem KDZ),
- drogi i ulice klasy lokalnej (oznaczone symbolem KDL).
- obiekty obsługi komunikacji - rezerwy terenu pod Miejsca Obsługi Podróżnych (oznaczone symbolem KSU [MOP]),
- obiekty obsługi komunikacji - tereny parkingów i garaży, stacji paliw, węzły drogowe, zjazdy.

2.3.7. Niniejsze studium obejmuje następujące elementy infrastruktury technicznej:

- zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków,
- zaopatrzenie w energię elektryczną,
- zaopatrzenie w gaz,
- zaopatrzenie w ciepło,
- odnawialne źródła energii,
- telekomunikacja,
- gospodarka odpadami,
- ochrona przeciwpożarowa.

3. BIBLIOGRAFIA

Przy opracowaniu niniejszego studium wykorzystano następujące opracowania:

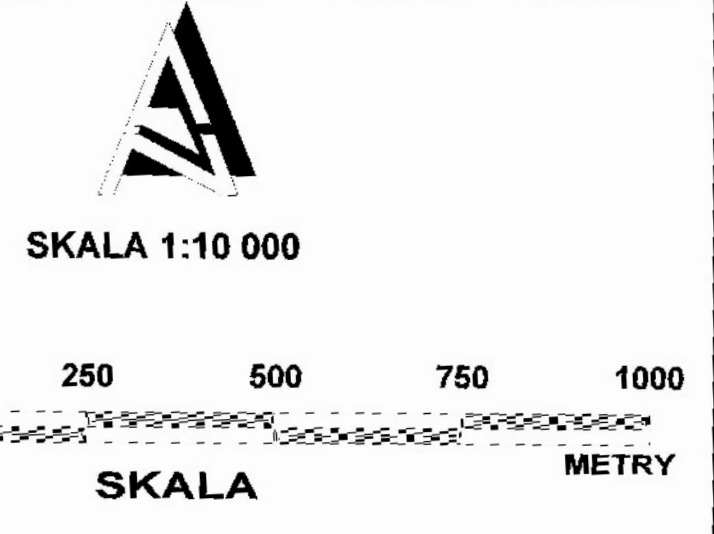
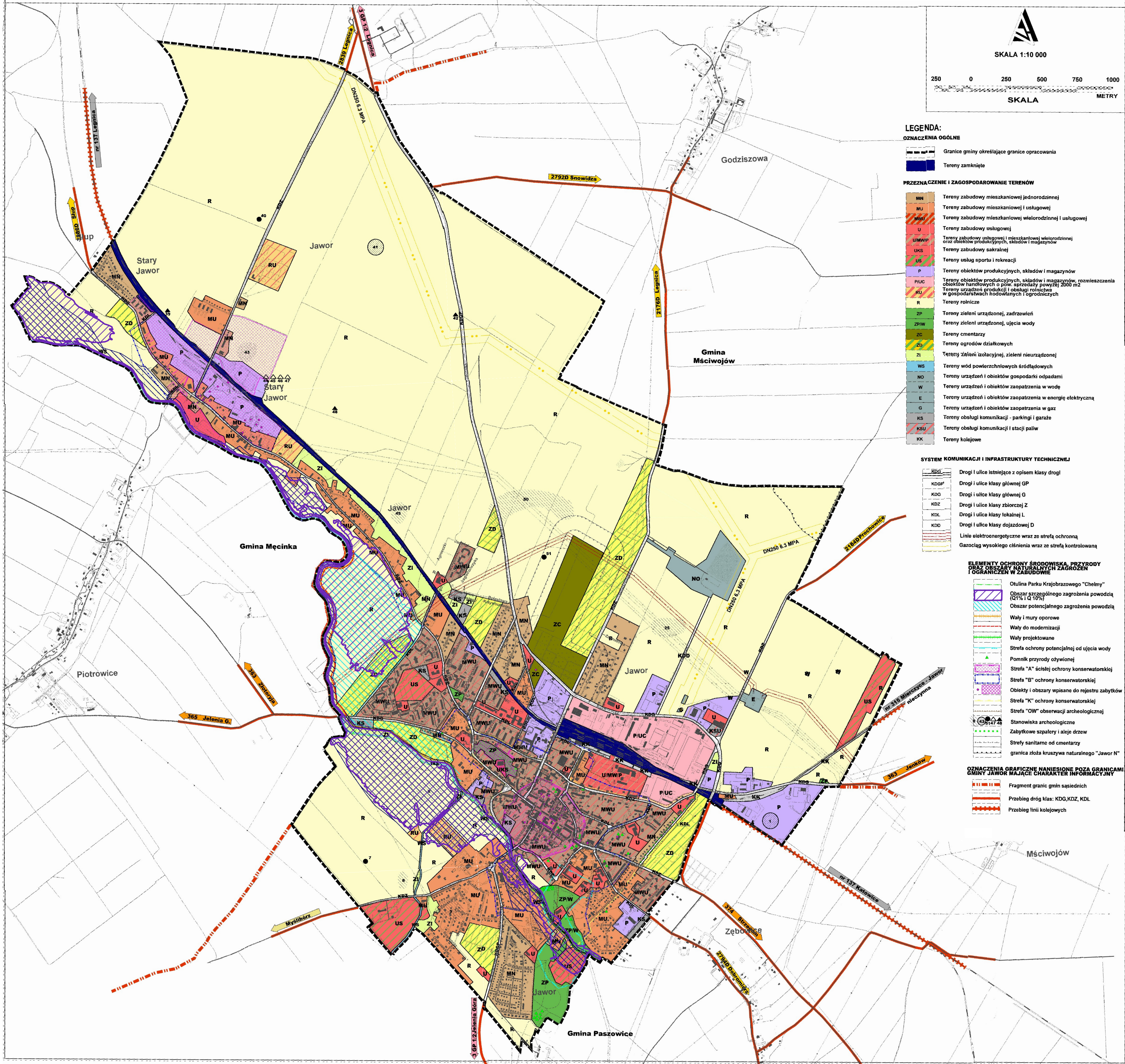
1. J. Ulanicki, WBU Wrocław, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora, - tekst jednolity, Jawor 2006 r.;
2. Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Jawor w celu oceny aktualności studium i planów miejscowych, Regioplan Sp. z o. o., Wrocław, 2012 r.;
3. Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego miasta Jawora, Jawor, 2001 r.;
4. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Jawora na lata 2007 – 2013, aktualizacja 2008 r., Jawor 2008 r.;
5. Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Jawor na lata 2009-2012, Wrocław 2012 r.;
6. Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Jawor na lata 2013-2016, przyjęty uchwałą nr XLVII/229/13 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 18 grudnia 2013 r.;
7. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 r.;
8. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego, Perspektywa 2020, przyjęty uchwałą nr XLVIII/1622/2014 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 roku.
9. „Perspektywa 2020” Projekt zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego, maj 2011 r.;
10. E. Kałuzińska, Analiza układu komunikacyjnego miasta Jawora w nawiązaniu do planowanej drogi ekspresowej S3, Legnica 2013 r.;

11. Hydroprojekt Sp. z o. o. Poznań, Studium ochrony przed powodzią zlewni rzeki Kaczawy, 2007 r.;
12. W. Jankowski, Inwentaryzacja przyrodnicza miasta Jawora, Fulica, Wrocław 1998,
13. Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Koncepcja Subregionalnego Produktu Turystycznego Pogórza Kaczawskiego, Jelenia Góra 2008 r.;
14. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Jawora, Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Jawora, uchwalone Uchwałą Nr LVII/298/10 Rady Miejskiej w Jaworze z dnia 27 października 2010 r. w sprawie przyjęcia „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Jawora” oraz „Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Jawora” wraz z Aktualizacją Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest na terenie miasta Jawora;
15. Struktura użytkowania gruntów, dane cyfrowe, Starostwo Powiatowe w Jaworze, 2013 r.;
16. inne materiały źródłowe i dane oficjalne pochodzące z Urzędu Miejskiego w Jaworze.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA JAWORA

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

Załącznik Nr ..... do uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Jaworze
z dnia .....

LEGENDA:

OZNACZENIA OGÓLNE

- Granice gminy określające granice opracowania
- Tereny zamknięte

PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW

MN	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
MU	Tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej
MWU	Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej
U	Tereny zabudowy usługowej
UMWIP	Tereny obiektów produkcyjnych, magazynów i magazynów
UKS	Tereny zabudowy sakralnej
US	Tereny usług sportu i rekreacji
P	Tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów
PIUC	Tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, rozmieszczenia obiektów handlowych o pow. sprzedaży powyżej 2000 m ²
RU	Tereny urządzeń produkcji i obsługi rolniczej w gospodarstwach hodowlanych i ogrodniczych
R	Tereny rolnicze
ZP	Tereny zieleni urządzonej, zadrzewień
ZPW	Tereny zieleni urządzonej, ujęcia wody
ZC	Tereny cmentarzy
ZD	Tereny ogrodów działkowych
ZI	Tereny zieleni izolacyjnej, zieleni nieurządzonej
WS	Tereny wód powierzchniowych śródlądowych
NO	Tereny urządzeń i obiektów gospodarki odpadami
W	Tereny urządzeń i obiektów zaopatrzenia w wodę
E	Tereny urządzeń i obiektów zaopatrzenia w energię elektryczną
G	Tereny urządzeń i obiektów zaopatrzenia w gaz
KS	Tereny obsługi komunikacji - parkingi i garaże
KSU	Tereny obsługi komunikacji i stacji paliw
KK	Tereny kolejowe

SYSTEM KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

KDG	Drogi i ulice istniejące z opisem klasy drogi
KDGp	Drogi i ulice klasy głównej GP
KDG	Drogi i ulice klasy głównej G
KDZ	Drogi i ulice klasy zbiorczej Z
KDL	Drogi i ulice klasy lokalnej L
KDD	Drogi i ulice klasy dojazdowej D
	Linie elektroenergetyczne wraz ze strefą ochronną
	Gazociąg wysokiego ciśnienia wraz ze strefą kontrolowaną

ELEMENTY OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODY ORAZ OBSZARY NATURALNYCH ZAGROŻEN I OGRANICZEN W ZABUDOWIE

	Obtulina Parku Krajobrazowego "Chelmy"
	Obszar szczególnego zagrożenia powodzią (Q1% i Q10%)
	Obszar potencjalnego zagrożenia powodzią
	Wąły i mury oporowe
	Wąły do modernizacji
	Wąły projektowane
	Strefa ochrony potencjalnej od ujęcia wody
	Pomnik przyrody ożywionej
	Strefa "A" ścisłej ochrony konserwatorskiej
	Strefa "B" ochrony konserwatorskiej
	Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków
	Strefa "K" ochrony konserwatorskiej
	Strefa "OW" obserwacji archeologicznej
	Stanowiska archeologiczne
	Zabytkowe szpalery i aleje drzew
	Strefy sanitarne od cmentarzy
	granica złoża kruszywa naturalnego "Jawor N"

OZNACZENIA GRANICZNE MANSIONE POZA GRANICAMI GMINY JAWOR MAJĄCE CHARAKTER INFORMACYJNY

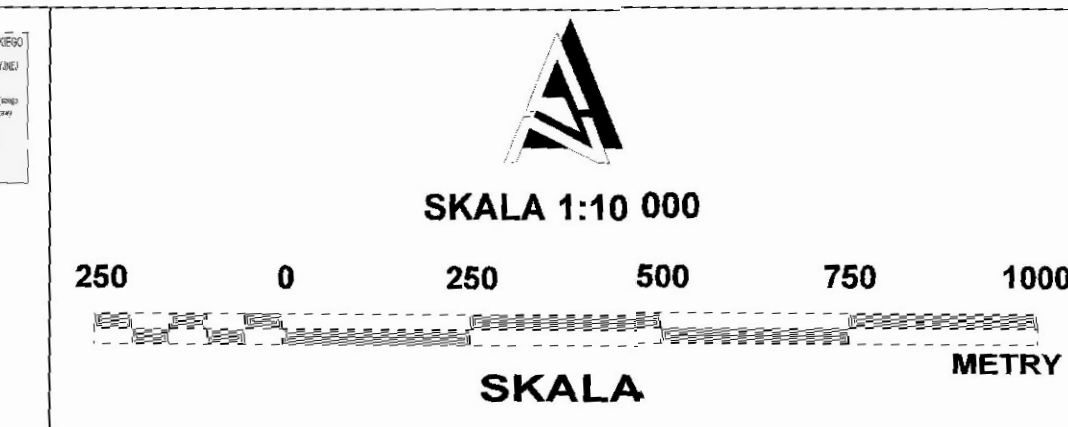
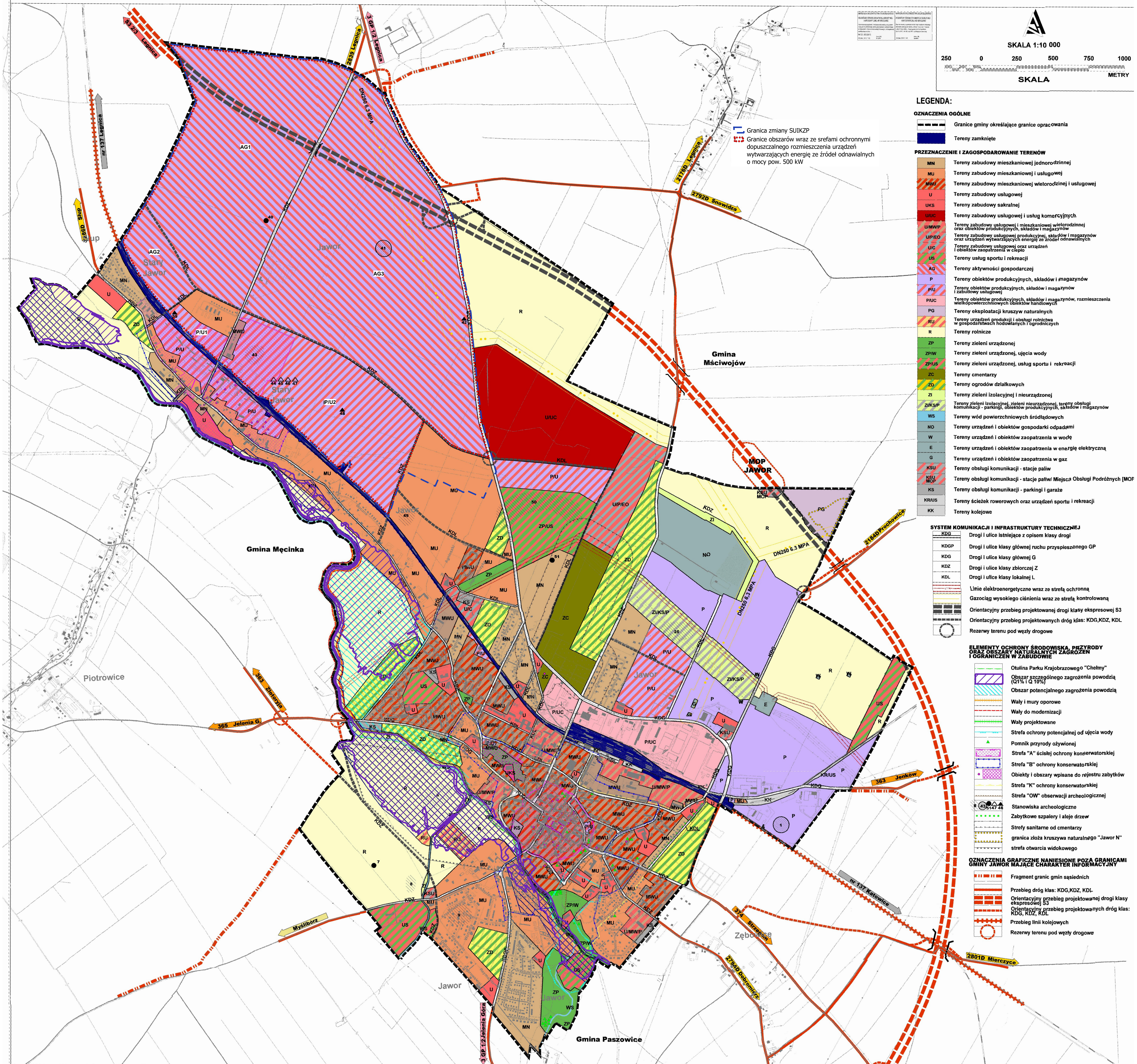
	Fragment granic gmin sąsiednich
	Przebieg dróg klas: KDG, KDZ, KDL
	Przebieg linii kolejowych

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA JAWORA

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

Załącznik Nr ..... do uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Jaworze
z dnia .....

- LEGENDA:**
- OZNACZENIA OGÓLNE**
- Granicę gminy określającą granice opracowania
  - Tereny zamknięte
- PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW**
- MN Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
  - MU Tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej
  - MWU Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej
  - U Tereny zabudowy usługowej
  - UKS Tereny zabudowy sakralnej
  - UIC Tereny zabudowy usługowej i usług komercyjnych
  - UIMWIP Tereny zabudowy usługowej i mieszaniowej wielorodzinnej oraz obiektów produkcyjnych, składów i magazynów
  - UIPEIO Tereny zabudowy usługowej produkcyjnej, składów i magazynów oraz urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych
  - UIG Tereny zabudowy usługowej oraz urządzeń i obiektów zaopatrzenia w ciepło
  - UIS Tereny usług sportu i rekreacji
  - AG Tereny aktywności gospodarczej
  - P Tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów
  - PIU Tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów i zabudowy usługowej
  - PIUC Tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych
  - PG Tereny eksploatacji kruszyw naturalnych
  - RU Tereny urządzeń produkcji i obszarów rolniczych w gospodarstwach hodowlanych i ogrodniczych
  - R Tereny rolnicze
  - ZP Tereny zieleni urządzonej
  - ZPW Tereny zieleni urządzonej, ujęcia wody
  - ZPUS Tereny zieleni urządzonej, usług sportu i rekreacji
  - ZC Tereny cmentarzy
  - ZD Tereny ogrodów działkowych
  - ZI Tereny zieleni izolacyjnej i nieurządzonej
  - ZIKSP Tereny zieleni izolacyjnej, zieleni nieurządzonej, tereny obsługi komunikacji - parkingi, obiektów produkcyjnych, składów i magazynów
  - WS Tereny wód powierzchniowych śródlądowych
  - NO Tereny urządzeń i obiektów gospodarki odpadami
  - W Tereny urządzeń i obiektów zaopatrzenia w wodę
  - E Tereny urządzeń i obiektów zaopatrzenia w energię elektryczną
  - G Tereny urządzeń i obiektów zaopatrzenia w gaz
  - KSU Tereny obsługi komunikacji - stacje paliw
  - KSU MOP Tereny obsługi komunikacji - stacje paliw Miejsca Obsługi Podróżnych (MOP)
  - KS Tereny obsługi komunikacji - parkingi i garaże
  - KRAUS Tereny ścieżek rowerowych oraz urządzeń sportu i rekreacji
  - KK Tereny kolejowe
- SYSTEM KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ**
- KDG Drogi i ulice istniejące z opisem klasy drogi
  - KDGP Drogi i ulice klasy głównej ruchu przyspieszonego GP
  - KDG Drogi i ulice klasy głównej G
  - KDZ Drogi i ulice klasy zbiorczej Z
  - KDL Drogi i ulice klasy lokalnej L
  - Linie elektroenergetyczne wraz ze strefą ochronną
  - Gazociąg wysokiego ciśnienia wraz ze strefą kontrolowaną
  - Orientacyjny przebieg projektowanej drogi klasy ekspresowej S3
  - Orientacyjny przebieg projektowanych dróg klas: KDG, KDZ, KDL
  - Rezerwy terenu pod węzły drogowe
- ELEMENTY OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY ORAZ OBSZAR NATURALNYCH ZAGROZEN I OGRANICZEN W ZABUDOWIE**
- Otulina Parku Krajobrazowego "Chelmy"
  - Obszar szczególnego zagrożenia powodzią (C1 i C1a) (1%)
  - Obszar potencjalnego zagrożenia powodzią
  - Wąły i mury oporowe
  - Wąły do modernizacji
  - Wąły projektowane
  - Strefa ochrony potencjalnej od ujęcia wody
  - Pomnik przyrody ożywionej
  - Strefa "A" ścieżki ochrony konserwatorskiej
  - Strefa "B" ochrony konserwatorskiej
  - Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków
  - Strefa "K" ochrony konserwatorskiej
  - Strefa "OW" obserwacji archeologicznej
  - Stanowiska archeologiczne
  - Zabytkowe szpalery i aleje drzew
  - Strefy sanitarne od cmentarzy
  - granica złoża kruszywa naturalnego "Jawor N"
  - strefa otwarcia widokowego
- OZNACZENIA GRAFICZNE NANIESIONE POZA GRANICAMI GMINY JAWOR MAJĄCE CHARAKTER INFORMACYJNY**
- Fragment granic gmin sąsiednich
  - Przebieg dróg klas: KDG, KDZ, KDL
  - Orientacyjny przebieg projektowanej drogi klasy ekspresowej S3
  - Orientacyjny przebieg projektowanych dróg klas: KDG, KDZ, KDL
  - Przebieg linii kolejowych
  - Rezerwy terenu pod węzły drogowe

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr //2023
Rady Miejskiej w Jaworze
z dnia ..... 2023 r.
Zalacznik4.gml

Dane przestrzenne, o których mowa w art. 67a ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t. Dz.U. z 2023 r. poz. 977) ujawnione zostaną po kliknięciu w ikonę

UZASADNIENIE
do uchwały Rady Miejskiej w Jaworze
w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego miasta Jawora

Podstawą do podjęcia prac nad zmianą „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora” jest uchwała nr XXXII/280/22 z dnia 26 stycznia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jawora” w zakresie określonym w załączniku graficznym do niniejszej uchwały.

Na potrzeby niniejszej zmiany „Studium...” zostało sporządzone opracowanie - „Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę dla terenu miasta Jawora”. Wyniki bilansu terenów, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zostały uwzględnione przy sporządzaniu projektu zmiany „Studium...”.

Wraz z procedurą sporządzania projektu zmiany studium przeprowadzono strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:

- zgodnie z art. 53 ustawy wystąpiono o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko do PPIS oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska,
- stopień i zakres szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko dostosowano do wymogów określonych w art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy,
- uzyskano do projektu zmiany studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko wymagane opinie i uzgodnienia,
- zapewniono możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 54 ust. 3 ustawy,
- wymaganie art. 39 ust. 1 ustawy zostało spełnione poprzez zamieszczenie ogłoszeń w prasie oraz obwieszczeń na tablicy ogłoszeń urzędu, zgodnie z wzorem, jaki określa rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. z dnia 23 grudnia 2021 poz. 2405).

Projekt zmiany „Studium...” po uzyskaniu opinii Gminnej Komisji Urbanistyczno – Architektonicznej oraz wymaganych opinii i uzgodnień został wyłożony do publicznego wglądu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w dniach od 15.05.2023r. do 05.06.2023r. Dyskusja publiczna nad rozwiązaniami przyjętymi w projekcie zmiany „Studium...” odbyła się w dniu 29 maja 2023r.

W wyniku wyłożenia projektu studium do publicznego wglądu nie wpłynęły uwagi. W związku z brakiem złożonych uwag nie dokonuje się rozstrzygnięcia uwag.